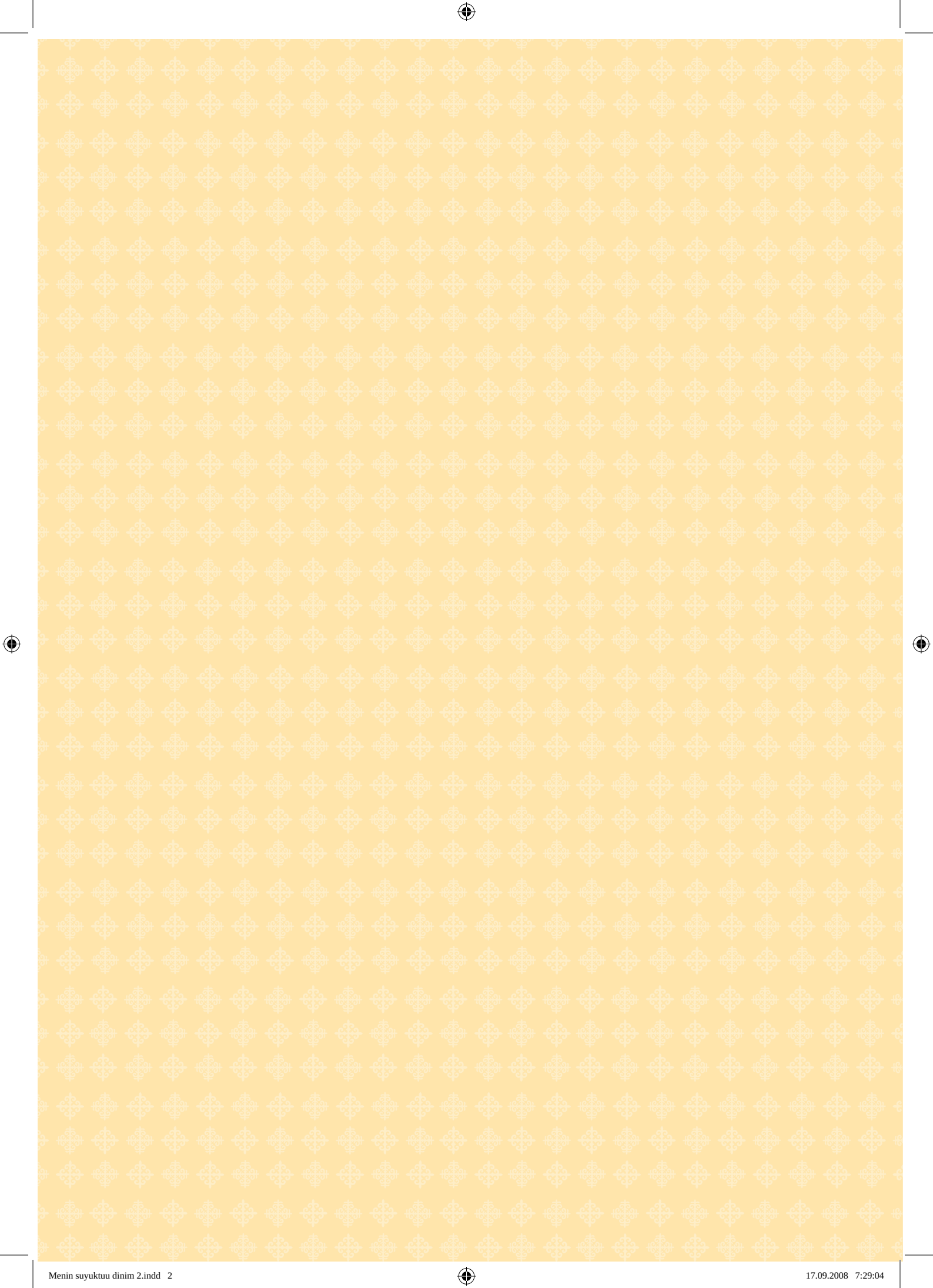

МЕҢИҢ СҮЙҮКТҮҮ ДИНИМ

ИБАДАТТАРЫМДЫ ҮЙРӨНГҮМ КЕЛЕТ 2

Мусулман баласы үчүн

МЕНИҢ СҮЙҮКПҮҮ ДИНИМ

Китепти даярдагандар

Фарук Салман

Назиф Йылмаз

док. Режеп Өздирек

ИБАДАТТАРЫМДЫ ҮЙРӨНГҮМ КЕЛЕТ 2

УДК 29
ББК 86. 38
М 50

Менин сүйүктүү диним/
Түз.: Ф. Салман, Н. Йылмаз, Р. Өздирек.
- Б.: 2008. - Ибадаттарымды үйрөнгүм
келет -2, 112 б.
ISBN 978-9967-24-985-1

Жаш окурмандарга арналган бул китептин биринчи бөлүмүндө Ислам динибиздеги ибадат, мусулмандын милдети жана жоопкерчилиги, тазалык, даарат, гусул, таямумм, намаз тууралуу баштапкы зарыл маалыматтар камтылган болсо. Колуңуздардагы **китептин экинчи бөлүмүндө** ыйык рамазан айы жана орозо ибадаты, зекет берүү, ажылыка баруу, курмандык чалуу тууралуу баштапкы зарыл болгон маалыматтарды камтуу менен бирге Ислам динибиздин беш шартын жаш окурмандарыбызга жеткиликтүү түшүндүрүп берүүгө аракет кылдык.

Маалыматтар бөлүмдөргө бөлүнүп ыңгайлаштырылып берилди жана кызыктуу ияялар, аңгемелер, сүрөттөр китептин өзгөчөлүгүн арттырат. Китептеги маалыматтардан жаш окурмандардын эффективдүү билим алышы үчүн (тест) суроо - жооп бөлүмдөрү түзүлгөн.

Китепти даярдагандар:

Фарук Салман
Назиф Йылмаз
dok. Режеп Өздирек

Редактор:

Харун Кыркыл
М. Сами Канбал

Түрк тилинен которгон:

Акылбек Халбеков

Редакциялагандар:

Абдуррахим Молдогазиев
Шамшидин Маматкулов

Мукабасы:

Руслан Аруунов
Сами Кая

Дизайн жана верстка:

Руслан Аруунов
Али Кая

Сүрөттөрүн тарткандар:

Мехмет Салдамлы
Исмаил Өзен
Туран Дертли
Ясыр Буура Эрийлмаш

Bashak LTD

Дареги: Бишкек шаары,
Шабдан Баатыр көчөсү 4/Б, 5-кабат.
Тел: (0312) 53-33-12, 53-11-25.

М 0403000000-08
ISBN 978-9967-24-985-1

УДК 29
ББК 86. 38
© Башак ЖЧК

БАШ СӨЗ

Бизге Ислам динин белекке тартуулаган Улуу Алла Таалага миң мертебе шүгүр!

Дин Ислам боюнча толук жашап, бизге үлгү болуп Алланын ак жолун үйрөтүп кеткен Пайгамбарыбыз Мухаммедке салават, анын үй-бүлөсүнө жана сахабаларына дубай салам!

Кымбаттуу достор!

Динибиз Исламдын жүздөгөн жылдарды кучагына алып, нечендеген кылымдарды карыткан баа жеткис баалуулуктарын силерге күчүбүздүн жетишинче жеткирүү үчүн жолго чыктык. Мына ушул максатта «Менин сүйүктүү диним» аттуу жыйнактын экинчиси –

«Ибадаттарымды үйрөнгүм келет – 2» деген аталышта жарык көрдү. Бул үчүн Жараткан Аллага чексиз шүгүр айтабыз...

«Ибадаттарымды үйрөнгүм келет – 1» аттуу китебибизде ибадат, тазалык, даарат, гусул, таяммум жана намаз жөнүндө тийиштүү маалыматтар берилген.

Колуңарга жаңыдан гана алып барактай баштаган бул китептен негизги ибадаттарыбыздан орозо, зекет, ажылык жана курмандык темалары тууралуу маалыматтарды таап, окуй аласыңар. Ошентип, Улуу Жараткандын буйругу менен «Ибадаттарымды үйрөнгүм келет» аттуу эмгегибиз максатына жетип олтурат.

Бул китептердин даярдалышында мурун жарык көргөн китептер пайдаланылды. Ошондой эле биринчи китеп тууралуу силерден келген пикир-сунуштар да көз жаздымда калган жок.

Колуңардагы китептен айтылган айырмачылыктарды байкай аласыңар.

Сүйүктүү достор!

Жан дүйнөңөргө жана маалымат казынаңарга жаңы жаназык, жаңы көрөңгө тартуулоо үчүн даярдалган бул жыйнакта төмөнкү жагдайлар эске алынды:

- Ислам динибизди сүйүп, кызыгуу менен окууңар үчүн ар бир тема бир аңгеме менен башталды.
- Улуу динибиздин эң түнүк, эң таза булагы деп эсептелген Ыйык Куран аяттары жана сүйүктүү Пайгамбарыбыз Мухаммеддин (саллаллаху алайхи васаллам) асыл сөздөрү өзгөчө көркөмдөлгөн алкактын (рамканын) ичине жазылды.
- Бардык адамдардын жана жер-асмандын жалгыз Жаратуучусу Улуу Алла Тааланын бир дагы буйругу жөн жеринен эмес. Анын ар бир буйругунун себептери, пайдалары жана сырлары бар. Мына ошол буйруктардын себептерин, пайдаларын билүү ибадаттарыбызды жан дилден аткарууга чоң жардам болот. Ошондуктан ар бир ибадаттын пайдаларына жана алардын бизге буйрулгандагы сырларына өзгөчө көңүл бөлүндү.
- Темаларды оңой түшүнүүнөр үчүн суроо-жооп ыкмасы колдонулду.
- Сүрөттөрдү абдан жакшы көргөнүңөрдү билебиз. Ошондуктан темалар сүрөттөр менен коштолду.
- Пайгамбарыбыздын, анын изинен чыкпаган чынчыл сахабаларынын жана Ислам аалымдарынын үлгүлүү окуялары жөнүндө маалыматтар берилди.
- Ар бир бөлүмдүн акырында өзүңөрдү-өзүңөр текшерүүнөр үчүн атайын суроолор даярдалды.
- Жараткан Аллага алакан жая дуба кылууңар үчүн Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын тилинен агып түшкөн дубаларга да орун берилди.

Эмесе, дубаларыңарга колуңарда турган мынабу китептердин даярдалышына эмгеги сиңген адамдарды да кошуп койушуңарга үмүт байлап, силерди «Менин сүйүктүү диним» аттуу жыйнактын экинчи китеби – «Ибадаттарымды үйрөнгүм келет – 2» колуңарга тапшырдык.

Жүрөгүңөр ыйманга, жашооңор Исламга, жан дүйнөңөр Жаратканга болгон сүйүүгө толсун! Баарыңарга Улуу Алла Таала Өзү жар болсун! Жолуңар бейишке чейин ачык болсун!..

Оомийин!

Фарук Салман

Назиф Йылмаз

Др. Режеп Өзгирек

Сентябрь, 2007-жыл / Үскүдар

МАЗМУНУ

РАМАЗАН ЖАНА ОРОЗО ИБАДАТЫ / 7

Аңгеме: Алгачкы орозо.....	8
Орозо деген эмне?.....	11
Орозо кармоо кимдерге парз (милдет)?.....	11
Орозобуздун кабыл болушу үчүн эмне кылышыбыз керек?.....	11
Рамазанга тиешелүү айрым бир түшүнүктөр.....	12
Биз орозо кармасак, орозо бизди кармайт.....	14
Орозонун бизге тийгизген пайдасы.....	15
Орозонун түрлөрү.....	18
Парз орозолор.....	18
Важиб орозолор.....	18
Сүннөт орозолор.....	19
Макрух орозолор.....	19
Орозонун казасы.....	20
Орозонун каффараты.....	20
Орозонун казасы качан кармалышы керек?.....	20
Орозонун каффараты канча күн?.....	20
Ороzonу бузган жагдайлар.....	21
Каффаратты да, орозонун казасын да кармоону талап кылган жагдайлар.....	21
Жөн гана орозонун казасын кармоону талап кылган жагдайлар.....	22
Ороzonу бузбаган жагдайлар.....	23
Кандай абалдарда орозо кармалбайт?.....	24
Орозонун фидясы.....	25
Фитр садагасы.....	25
Назир орозо.....	25
Таравих намазы.....	26
Итикаф.....	26
Кадыр түн.....	27
Орозо айт.....	28
Ардактуу Пайгамбарыбыздын Рамазан айындагы жашоосу.....	29
Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын сүйүнчүсү.....	29
Кутман Пайгамбарыбыздын саарлыгы.....	29
Азирети Пайгамбарыбыздын ифтары (ооз ачышы).....	30
Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын рамазан айындагы берешендиги.....	30
Азирети Пайгамбарыбыздын рамазан айындагы ибадаты.....	31
Ыр: Орозо тууралуу ой толгоо.....	32
Суроолор.....	33

ЗЕКЕТ / 35

Икая: Сыноо.....	36
Мал-мүлкүбүздүн чыныгы ээси ким?.....	38
Сагакка жана зекет.....	39
Зекет деген эмне.....	41
Зекеттин бизге тийгизген пайдалары.....	42
Икая: Силерден да көп берген бирөө бар.....	46
Зекет берүү кимдерге парз?.....	48
Зекет бериле турган мал-мүлктүн жана зекеттин «белгиленген өлчөмү».....	49
Аңгеме: Күлгө айланган жүзүмзар.....	52
Зекет кимдерге берилет ?.....	54
Зекет кимдерге берилбейт?.....	55
Өзүбүз жакшы көргөн нерселерди берели.....	56
Зекет берүү учурунда эмнелерди унутпашыбыз керек?.....	57
Икая: Маңдай тер менен өмүр сүрүү тилемчиликтен жакшы.....	59
Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын берешендиги жана камкордугу.....	60
Кутту хадис: Кайрымдуулук аруу дилден башталсын.....	62
Суроолор.....	63

АЖЫЛЫК / 65

Икая: Мекке шаары жана зам-зам.....	66
Ажылык деген эмне?.....	68
Ажылыктын бизге тийгизген пайдалары.....	69
Аңгеме: Тоголок момпосуй.....	72
Ажылык кимдерге парз?.....	73
Ыр: Меккеге мен да баратам.....	74
Кааба.....	75
Ажылык ибадатына тийиштүү жерлер.....	77
Ыр: Басып өтөр жолдорго.....	80
Мекке менен Мединадагы зыярат кылына турган жерлер.....	81
Ажылыктын парздары.....	84
Ажылыкты кантип аткарабыз?.....	88
Умра.....	90
Ажылыктан кандай белек алып келдиңиз?.....	91
Азирети мухаммед пайгамбардын ажылыгы. Коштошуу ажылыгы (х. 10-Ж.,Зулхижжа/м. 632-Ж.,Март).....	92
Ыр: Талбай издеп тапсам экен изиңди.....	94
Суроолор.....	95

КУРМАНЫК / 97

Икая: Достук сынагы.....	98
Курмандык деген эмне?.....	100
Курмандыктын бизге тийгизген пайдалары.....	101
Курмандык чалуу кимдерге важиб?.....	103
Курмандык чалына турган жаныбарлардын түрлөрү.....	104
Курмандык кантип чалынат?.....	105
Курмандыкты союп жатканда эмнелерге көңүл буруу керек?.....	106
Чалынган курмандыктын этин кандай бөлүштүрүү керек?.....	106
Курмандыкка чалынган малдын териси эмне кылынат?.....	106
Назир курмандыгы.....	107
Акика курмандыгы.....	107
Назир курмандыгы үчүн кайсы жанабарлардан чалууга болот?.....	107
Назир курмандыгынын эти кандайча бөлүнөт?.....	107
Азирети Пайгамбарыбыз жана курмандык.....	108
Суроолор.....	109
Жооптор.....	111

КЕЧИРИМДҮҮЛҮКТҮН жана ЖАРАТКАНГА ЖАЛБАРУУНУН ЭҢ ЖЕМИШТҮҮ АЙЫ

РАМАЗАН АЙЫ жана ОРОЗО ИБАДАТЫ

- ✿ Рамазан айынын артыкчылыгы
- ✿ Рамазан айы жана орозо ибадаты жөнүндө жаштыкты түшүнүктөр
- ✿ Орозонун пайдасы
- ✿ Орозонун түрлөрү
- ✿ Хаза жана каффарат орозолору
- ✿ Орозу бузуучу жана бузбоочу абалдар

- ✿ Орозо кармабоого себеп болгон зияттуу үзүрлөр
- ✿ Назир орозосу
- ✿ Рида жана битир жөнүндө жаштыкты түшүнүктөр
- ✿ Таравих, итикаф, кадыр түн жана орозо айт майрамы
- ✿ Азирети Найманбарыбыздын Рамазан айындагы жашоосу

АЛГАЧКЫ ОРОЗО

Бүгүн Бакыт менен атасы үйгө араң келишти. Анткени эртең Рамазан айы баштала турган. Ошондуктан алар базарга барып, эртеңки ооз ачарга даярдык көрүп, азык-түлүк алып келишкен эле. Базардан чаалыгып, бүтүн араң сүйрөп келген Бакыт азык-түлүктөрдү ашканага таштап, гароо диванга жыгылды. Атасы креслого отурду. Базарга эртең менен эрте чыгып, үйгө түш оой үйгө келишкен эле. Базарда эмне кааласаң баары бар эле. Момпосуйдун түрү, шоколаддар, бал, сырлар, чучуктар, мейиздер, курмалар... Бакыттын көзү шоколаддарга түштү. Атасына шоколаддын беш-алты түрүнөн саттырып алды.

Бакыттын апасы адаттагыдай эле орозого кам көрүп жаткан эле. Үйдүн ичин миздетип шыпырып тазалап, иретке келтирип, боорсок, таттуунун түрүн жасап, салат, кайнатылган жемиш ширелерин, уулу менен сүйүктүү жары алып келген момпосуйларды, печеньелерди, курма, мөмө-жемиштерди дасторконго жайнатып койгон эле... Ошентип, эртеңки Рамазан айы үчүн баары даяр эле.

Бакыт он жашта болчу. Эртең алгачкы жолу орозо кармай турган. Мурунку Рамазан айларында тестиер орозосун кармап жүрчү. Муну кичинекей балдар кармашат. Бакыт ал кезде эртең мененки тамактануудан түшкө чейин эч нерсе ичип-жебей,

түштө шам-шум

этип алып күн киргенге чейин ооз жапчу. Эми бул сапар ал чоң жигит болгондугу үчүн чоң адамдар сыяктуу орозо кармамак.

Атасы Бакытка:

– Уулум, бүгүн кечинде мечитте таравих намазы окулат. Баргың келсе, мени менен мечитке барсаң болот. Бирок үй тапшырмаларыңды кечке чейин аткарышың керек, – геди.

– Жарайт, атакебай! Азыр эле бүтүрө салам – деп жооп берди Бакыт.

Апасы атайын сактап жүргөн ак топуу сандыктан алып чыгып уулуна кийгизди. Ошентип, кечки тамактануудан кийин Бакыт атасы менен мечитти көздөй жөнөдү. Ал өзүн алдаканча чоңойуп калгандыгын сезди. Намазга чейин имамдын сөзүн угүштү. Азан чакырылган соң намаз башталды. Бакыт көпкө созулган таравих намазын бир башкача ырахат менен окуду. Таравих намазы Бакытка абдан жакты. Намаз ортолорунда Улуу Алла Тааланы даңазалаган сөздөрдү, Азирети Пайгамбарыбызга айтылган дубай саламдарды жамаат менен бирге көтөрүңкө үн менен айтып жатты. Бакыт үйгө келери менен төшөгүн көздөй жөнөдү. Жылуу жумшак төшөгүнө кирип:

– Апа, мени да эртең менен ооз жабарга сөзсүз тургузуп койуңуз.

Ойгонбосом, жүзүмө суу чача бериңиз – деп апасынан кайра-кайра суранды. Апасы:

– Андан эч кабатырланба, уулум, мен сени ойготуп койом. Уктай гой! – деп уулун жаткырып койду.

Бакыт башын жаздыкка койор замат уйкуга кирди. Эртең менен апасынын жумшак колу жүзүнөн сылап жатканын сезди. Көзүн ачканда апасы:

– Кана, тура гой, чоң жигит болуп калган турбайбы, саарлык убагы өтүп баратат – деп жаткан эле. Уйку-соонун арасында турган Бакыт жүзүн сууга чаяр замат өзүнө келди. Колундагы сүлгүнү ордуна илген соң дасторконго отурду. Уулунун эң жакшы көргөн тоочун бышырып койгону, алгачкы толук орозону кармап жаткан Бакытка апасынын күтүлбөгөн белеги эле. Бакыт дароо апасынын мойнуна асылып:

– Жаным, апакебай! Бул табактагынын баарын жалгыз өзүм түгөтөм! – деп апасына ырахматын айтты. Күндүзү ачка болбоо үчүн курсагын кампайтты. Атасы:

– Уулум, суу ичкенди унутпа, биравдан кийин багымдат намазына азан чакырылат. Билесиң, бүгүн кечке чейин жеп-ичмей жок, – деп эскертүү берери менен эки стакан сууну катары менен жутуп алды. Тишин таза жууп келген Бакыт орозо кармоого ниет кылган соң төркү үйдө Куран окуп жаткан атасынын жанында Куран угуп олтурду. Багымдат намазын окугандан кийин канбай калган уйкусун улантты.

Бакыт ойгонору менен ашкананы көздөй жөнөдү. Стаканга суу толтуруп оозуна жакындатар замат орозо кармап жатканын эстей койду. Саатын карады. Сааттын жебеси онго чукулдап калган эле. Бакыт ойлоно баштады. Ооз ачарга чейин эми кантип чыдайм? Же оозумду ачып алсамбы? деген ойлор келе баштады. Алгач оозун ачыксы келди. Дал ушул учурда ичинен – «сен эми чоң жигитсиң, оозуңду ачпашың керек!» – деген добуш келди. Ошентип Бакыт бир чечимге келди. Эми канча кыйналса да, Улуу Аллага берген сөзүнөн кайтпай турган болду. Ал үчүн саарлыкка туруу – бул бүгүнкү күндү орозо кармоо менен өткөрөм деп Аллага сөз берүү гегендик эле.

Бакыт эми убакытты кантип өткөрүү жөнүндө ойлонду. Алгач ойунчуктары менен ойногусу келди. Ойной баштады. Убакыт өтө берди. Ошентсе да, терезенин жанындагы үстөлдүн үстүндө турган стакандагы сууга

көзү өтүп жатты. Эртең менен суусуну канбай жатса, эми түшкө жакын курсагы да курлудай баштады.

Ошентип Бакыт күчүнүн жетишинче сабыр кылып, күн кирерге жакын ашканада ооз ачарга даярдык көрүп жүргөн апасынын жанына келип үстөлгө олтура кетти. Апасы көңүлсүз отурган уулуна:

– Эмне болду уулум, орозо сага катуу таасир эткенби, дейм – геди жалооруй. Бакыт:

– Апа, билесизби, тетиги капастагы тоту куштун суусуна дагы көзүм түштү.

Бир колуңузга табак, бир колуңузга вилка алып аркамдан түшүп мага суранып болсо да жедире албай койгон баягы ачуу ашлямфунузду азыр суранбасаңыз да жыргап жемекмин – геди көзүн алайтып.

Анда апасы:

– Менин алтын уулум, көргүңбү, бир күндүк орозо сага эмненин баарын үйрөткөнүн.

Жегенге тоочу жок кедейлердин абалын, бир үзүм тоочун, бир жутум суунун канчалык баалуу экендигин, момунча ырыскыны, тоочунанды, тамак-ашты, мынабу мөмө-жемиштерди дасторконубузга жайнатып койгон Эгебиз Улуу Алла Тааланын канчалык кең, март, айкөл болгонун.... Анда эмесе, кана, мага жардам бер! Атаң келгенге чейин дасторконду даярдай салалы – деп уулу менен ооз ачарга даярдыгын улантты.

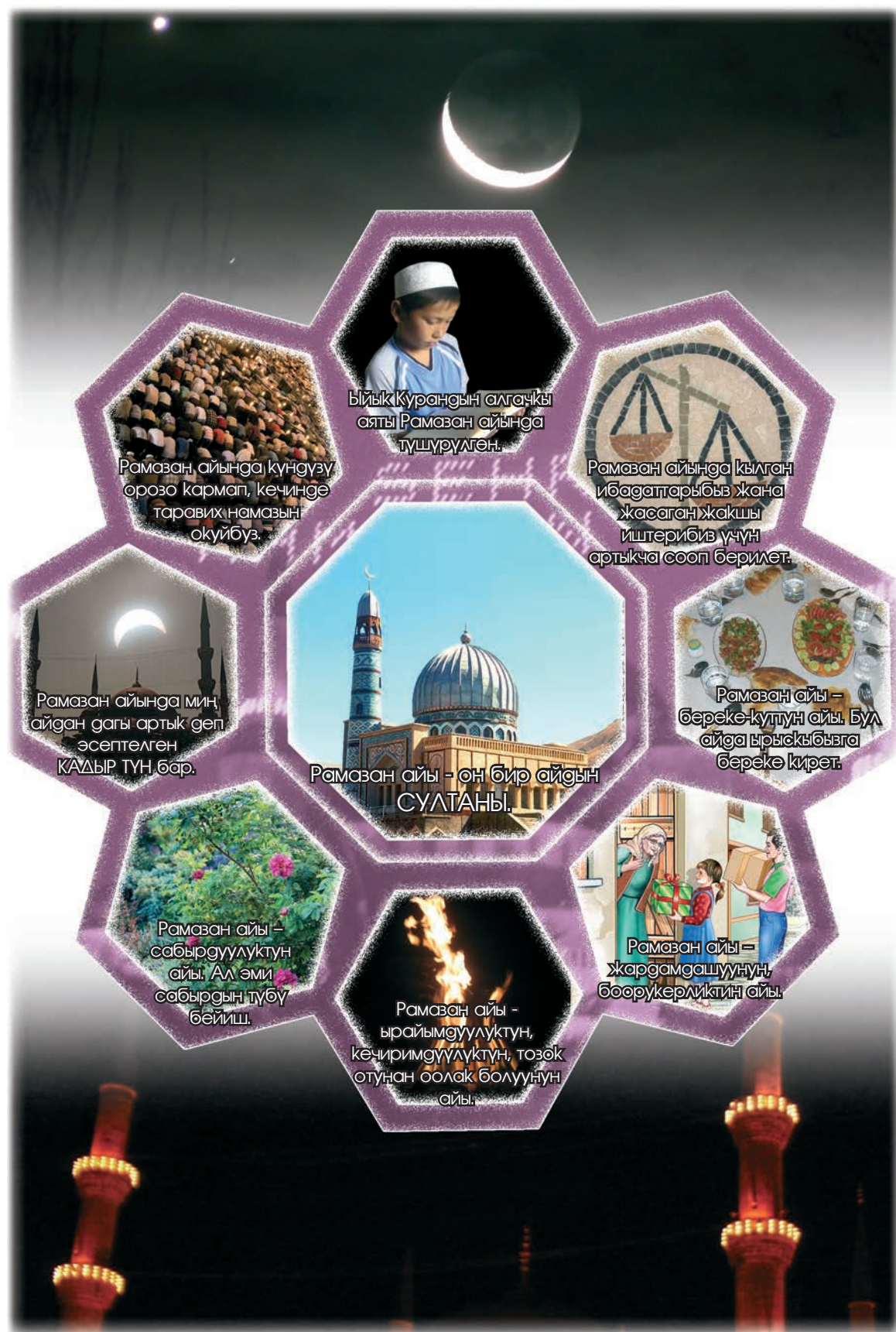
Бакыт бүгүнкү күнгө чейин анча маани бербеген табак, кеселерди дасторконго этият ташып жатты.

Ооз ачарга жакын атасы да келип калды. Бардыгы дасторкондо шам намаздын азанын күтө башташты. Атасы Бакытты карап, ууртунан жылмайып:

– Азамат, Бакыт! Алгачкы орозоңду ийгиликтүү кармадың. Орозоңду мен сатып алам – деп бир апталык акчаны чөнтөгүнө кыстайып койду. Ошентип, орозо бүтө элек жатып сыйлыгына ээ болуп жаткан эле Бакыт. Аңгыакты маңдай тараптагы чоң мечиттин мунарасынан азан үнү жаңыра баштады. Ооз ачылды...

Алгачкы орозосун ачкан Бакыт абдан бактылуу эле. Анткени ал оор сыноодон ийгиликтүү өтүүнүн, Аллага берген сөзүнө бекем туруунун кубанычын башынан өткөрүп жаткан эле.

Хасан Тахсин Караман

ОРОЗО ДЕГЕН ЭМНЕ?

Орозо – бул багымдат намазынын убагы киргенден баштап күн батканга чейин эч нерсе жебөө, ичпөө.

Алла Таала орозо жөнүндө минтип буюрат:

«Эй, ыйман келтиргендер! Орозо кармоо силерден мурдагыларга буйрулгандай эле, силерге да буйрулду. Бул орозо та-кыбаа (жаман иштерден, күнөөлөрдөн алыс) болуңар үчүн (буйрулду)»

Бакара сүрөсү, 183-аят.

Орозо кармоо кимдерге парз (милдет)?

- * Акыл-эси жайында,
- * Балагатка жеткен

ар бир мусул-
ман баласы

Рамазан
айында

орозо
кармашы парз.
😊😊😊😊

Жаш балдарга орозо кармоо милдет эмес. Ошондой болсо да, балдар ген-соолугуна зыян келбей турган даражада орозо кармоолору абзел. Ошентип, орозо кармоого көнүп да, чоңдор менен бирге ошол кубанычтын даамын татып да калышат.

Орозобуздун кабыл болушу үчүн эмне кылышыбыз керек?

Кармаган
орозобуздун
кабыл болушу
үчүн

- * алгач орозо кармоого ниет кылып,
- * андан кийин багымдат намазынын уба-гы киргенден баштап күн батканга чейин орозобузга залакасын тийгизе турган нерселерден алыс болушубуз

ЗАРЫЛ.
😊😊😊😊

Рамазанга тиешелүү айрым бир түшүнүктөр (же суроо-жооп)

Орозо кармоого качан жана кантип ниет кылабыз?

Орозо кармоого кечинде же таң заардан: «Алла Тааланын ыраазылыгы үчүн орозо кармоого ниет кылдым» – деп ниет кылабыз.

Орозо кармоого ниет кылууну кечинде унутуп койсок эмне кылышыбыз керек?

Эгер орозону буза турган иш-аракеттерди жасабаган болсок, эртеси күнү бешимге 45 минута калганга чейин ниет кылса болот.

Ниетти сөзсүз тил менен айтуу керекпи?

Негизинен орозо кармоо үчүн жүрөктөн ниет кылуу жетиштүү. Саарлыкты ичүү үчүн туруу, орозо кармоого кечинде чечим кылуу же эртеңки күнү орозо кармаарыбызды билүү да ниет болуп эсептелет. Ошентсе да, ниетти тил менен айтуу дагы да абзел.

Имсак деп эмнени айтабыз?

Имсак – бул түндүн аякташы, таңдын башталышы. Бул мезгил ошол эле учурда багымдаттын убагынын киргендигинин белгиси.

Саарлык деп эмнени айтабыз?

Саарлык – бул имсакка чейинки убакыт. Бул мезгил ичинде жеп-ичилген тамак-аш саарлык деп аталат.

✿ Айрыкча дубалар саарлык учурунда кабыл болот. Саарлыкта желген тамак-аш шамга чейин орозо кармоого күч-кубат болот. Ардактуу Пайгамбарыбыз (саллалаху алейхи васаллам) орозо маалында саарлыктагы тамактанууну таштабоону сунуштаган: «Саарлыкта тамактангыла. Анткени, саарлыкта береке бар» (Бухари, Савм, 20).

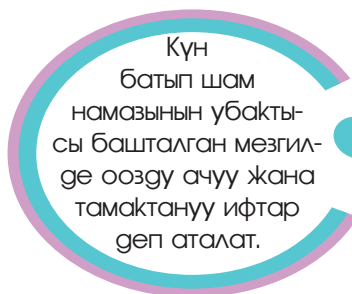
Таңдын башталышына чейинки бир жарым сааттык убакыт мусулман баласы үчүн абдан баалуу. Анткени, дал ошол убакытта Жараткан Алланын ырайымы, мээрим жана берекеси нөшөрлөп жааган жамгырдай жаайт.

Ифтар
деп эмнени
айтабыз?

Саарлык – бул Алла Тааланы сүйгөн пенделер үчүн дуба, зикир жана намаз менен өткөрө турган касиеттүү убакыт. Саарлык учурунда момун мусулмандар минтип дуба кылышса болот:

«Оо, Жараткан Алла Таалам! Мага Өзүңдү таанытып, ыйман бергендигиң жана Өзүңө гана жалбартканың үчүн Сага чаксиз алкыш айтам! Сага болгон сүйүүмдү, сый-урматымды тастыктоо үчүн убакыт бөлүп уйкудан турдум. Эми Сенин ыраазылыгың үчүн орозо кармайм. Менин бардык жакшы амалдарымды, айрыкча кармаган орозомду кабыл кыл!»

Күн
батып шам
намазынын убакты-
сы башталган мезгил-
де оозду ачуу жана
тамактануу ифтар
деп аталат.

✿ Таң кылайгандан тарта күн бою Алла Тааланын ыраазылыгы үчүн орозо кармап, чаңкап, ач карын жүргөн адамдар үчүн ифтар маалы эң сүйкүмдүү, нары кубанычтуу учур. Анткени, күн бою туткан орозону толуктагандыгыбыз үчүн сүйүнөбүз. Ошентсе да негизги кубанычтын даамын акыретте, кармаган орозобуздун үзүрүн көргөндө татабыз.

✿ Рамазан айында орозо кармаган мусулмандарга ооз ачыруу нары сооптуу, нары пайдалуу иш.

✿ Ифтардын маалы саарлыктай эле дубалар кабыл боло турган учур. Жараткан Алла ооз ачар маалда чын дилден тиленген дубаларды кабыл кылат. Андыктан, бул касиеттүү учурлардан пайдаланып, дуба кыла жүрүүнү унутпашыбыз керек.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Орозо кармаган адам үчүн кубанычтуу эки учур бар: Биринчиси, ооз ачканда, экинчиси Алланын алдына барганда, туткан орозосунун берекеси аркылуу жогору даражага жеткендиги үчүн сүйүнөт».

Бухари, Савм, 9

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Кимде-ким орозо кармаган бир адамга ооз ачырса, ошол орозо кармаган адамдын соопундай көп сооп табат. Ошол эле маалда орозо кармаган адамдын соопунан эч нерсе кемибейт».

Тирмизи, Савм, 82

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Төмөнгөгү үч адамдын тилеген дубасы куру кайтарылбайт. Алар: орозо кармаган адамдын ооз ачар маалдагы дубасы, адилеттүү падышанын дубасы жана кордук көргөн адамдын дубасы».

Тирмизи, Даават, 128

Ооз ачардан алдын окула турган дуба:

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَبِكَ اَمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْ رِزْقِكَ اَفْطَرْتُ
وَصَوْمُ الْعِدِّ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ نَوَيْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا اَخَّرْتُ

«Аллахумма лакасумту, ва бика ааманту, ва алайка
таваккалту, ва алаа ризкика афтарту фагфирли маа
каддамту, ва маа аххарту».

Котормосу:

«Оо, Жараткан Алла Таалам! Сенин ыраазылыгың үчүн оро-
зо кармадым. Сага ишендим, Сага ыйман келтирдим жана Се-
нин ырыскың менен оозумду ачтым. Менин өтүмүштөгү жана ке-
лечектеги бардык күнөөлөрүмдү Өзүң кечир!»

БИЗ ОРОЗО КАРМАСАК, ОРОЗО БИЗДИ КАРМАЙТ

ОРОЗОНУ КАНТИП КАРМАЙБЫЗ?

Таңга жуук уйкудан турабыз, «саарлык-
ты» жеген соң, орозо кармаганга ниет
кылып, ооз бекитебиз. Ошентип имсак
убагы киргенден тарта орозо же орозо
кармаган адам болуп эсептелебиз.

Ооз бекиткенден тарта кечке чейин
жеп-ичүү сыяктуу орозону буза турган
бардык иш-аракеттерден сактанабыз.

Күн батып, шам намазынын убагы
киргенде оозду ачып, тамактанабыз.
Эсеп жеткис нематтарды тартууган
Аллага шүгүр келтиребиз.

**Ошентип бир күндүк орозобуз
аягына чыгат.**

ОРОЗО БИЗДИ КАНТИП ЖАНА ЭМНЕДЕН КОРГОЙТ?

Таңзаардан кечке чейин ач карын
жүрүүнү орозо деп айтуу туура эмес.
Орозо ошол эле маалда – чыр-чатактан,
ушакчылыктан, жалган айтуудан жана
башкалардын көңүлүн оорутуп коюудан
сактануу. Бул айтылгандар орозонун не-
гизги талабы. Демек, ушундай тартип ме-
нен кармалган орозо гана жогорку баага
татыйт жана Азирети Пайгамбарыбыз айт-
кандай «күнөөлөрдөн жана оттон сакта-
ган калкан» болот.

Эгер адал тамак-аштан жана суу-
сундуктан өзүбүздү оолак кармап, бирок,
арам деп эсептелген жорук-жосундардан
узак тура албасак, кармаган орозобуз Ал-
ланын даргөйүндө эч кандай баага арзы-
байт.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыз бул тууралуу
бизге эскертүү берген: «Орозо кармаган
киши жалган нерселерге жакындабашы
керек. Анткени, адамдарды (бир гана)
жеп-ичүүдөн тыя турган орозого Алла Таа-
лага маани бербейт». (Бухарий, Тирмивий, Абу
Давуд, Ибн Мааж).

ОРОЗОНУН БИЗГЕ ТИЙГИЗГЕН ПАЙДАСЫ

БИЗ ОРОЗО КАРМОО АРКЫЛУУ

- * Улуу Жараткандын буйругун орундатып, Анын сүйүүсүн жана ыраазылыгын табабыз.
- * Бизге эсеп жеткис нематтарды ыроологон Алла Таала экенин эстеп, Ага дагы да көп-көп шүгүр келтиребиз.
- * Сабырдуулукка үйрөнөбүз.
- * Жамандыктан жана күнөөлөрдөн оолак турабыз жана мунун натыйжасында тозок отунан кутулабыз.
- * Ачка жүрүүнүн жана жокчулуктун эмне экенин өз башыбыздан өткөрүү аркылуу түшүнөбүз.
- * Ден-соолугубузду чыңайбыз.

Биз Алла Таала буйругандыгы үчүн орозо кармап, жеп-ичүүнү белгилүү бир убакытка чейин токтотобуз. Алла бизди ар дайым көзөмөлдөп тургандыгы үчүн биз эч ким көрө албай турган жерде да орозобузду бузбайбыз. Биз ушундай кайраттуу аракетибиз менен **Улуу Жараткандын буйругун орундатып, Анын сүйүүсүн жана ыраазылыгын табабыз.**

**Жараткан Алла Таала Азирети
Пайгамбарыбыз аркылуу мына бул
Кудсий хадисин билдирген:**

«Орозо кармаган кулум Менин ыраазылыгым үчүн жеп-ичүүсүн тыйып койот. Демек, анын үзүрүн Өзүм берем» (Бухари, Савм, 4).

Көп учурларда Жараткан Алла тартуулаган жакшылыктардын баркын колдон чыкканда гана түшүнүп келебиз. Маселен, орозо кармаган учурда таңзаардан күүгүмгө чейин чаңкап, ач карын жүрөбүз. Натыйжада, суунун жана күрсакты тойгузуп, көңүлдү ток кылган тамак-аштын баркын сезебиз. **Ошентип бизге эсеп жеткис нематтарды ыроологон Алла Таала экенин эстеп, Ага көп-көп шүгүр келтиребиз.**

Алла Тааланын бизге буйругу:

«Силер Мени эстегиле, Мен силерди эстейин. Мага шүгүр келтиргиле, кесирлик кылуудан сактангыла!»

(Бакара сүрөсү, 152-аят).

Турмуштун эмне деген гана зор кыйынчылыктары бар. Тирүү болуп, турмушка аралашып жүргөн соң кааласак да, каалабасак да турмуштун өйдө-төмөнүн, кыйынчылыгын баштан өткөрүүгө аргасызбыз. Мына ошол кыйынчылыкка жеңилип калбоо үчүн сабырдуу болушубуз керек. Сабыр-бул ийгиликке жетүүнүн эң маанилүү шарттарынын бири. Орозо кармаган учурда таңзаардан күүгүмгө чейин суусап, ач калып **сабырдуу болууга үйрөнөбүз.**

**Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан
бир хадис:**

*«Орозо – бул сабырдын жарымы»
(Ибн-и Мажа, Сыям, 44).*

Жалган айтуу, сөз ташуу, жаңжал чыгаруу, башкалардын акысын жеп коюу, бирөөнүн көңүлүн оорутуу сыяктуу жаман иштер бизди тозоко жетелеген күнөөкөрлүк болуп саналат. Биз бул күнөөлөрдөн напсини тазалоо, напсини тизгиндөө жолу менен гана арыла алабыз. Рамазан айы көзгө көрүнбөгөнү менен албан руханий таалим-тарбия берет. Маселен, орозо кармаган учурда Аллага такай ибадат кылып, жаман иштерден сактанабыз. Мунун арты менен напсини да тарбиялайбыз. **Тарбияланган напси болсо, бейишке түз барууну шарттайт.**

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Орозо – (бул жамандыктардан жана күнөөлөрдөн сактаган) калкан. Кимде-ким орозо кармаган болсо, жаман сөз айтпасын, чыр-чатак чыгарбасын. Эгер бирөө аны сөгүп же тийиштик кылса, «Мен орозомун» – деп койсун» (Бухари, Савм, 9)

Өз өмүрүңдө бир да жолу ач калып көрбөгөн бардар адам жокчулукту баштан кечирип жаткан кембагалдардын муң-кайгысын, ыйын түшүнө албайт. Эгер орозо кармай турган болсок, анда, **ачка калуунун, жокчулуктун эмне экенин жон терибиз менен түшүнөбүз.** Башкача айтканда, колунда жок, кембагалдар кандай шарттарда өмүр кечирип жатканын, алар тарткан кыйын күндөрдү, азап-машакатты жүрөктөн сезебиз. Натыйжада боорукерлик, мээримдүүлүк жана берешендик сезимдерибиз ойгонот. Аларга кол созуп, жардам көрсөтүүгө умтулабыз.

Азирети Пайгамбарыбыз мындайча буйруган:

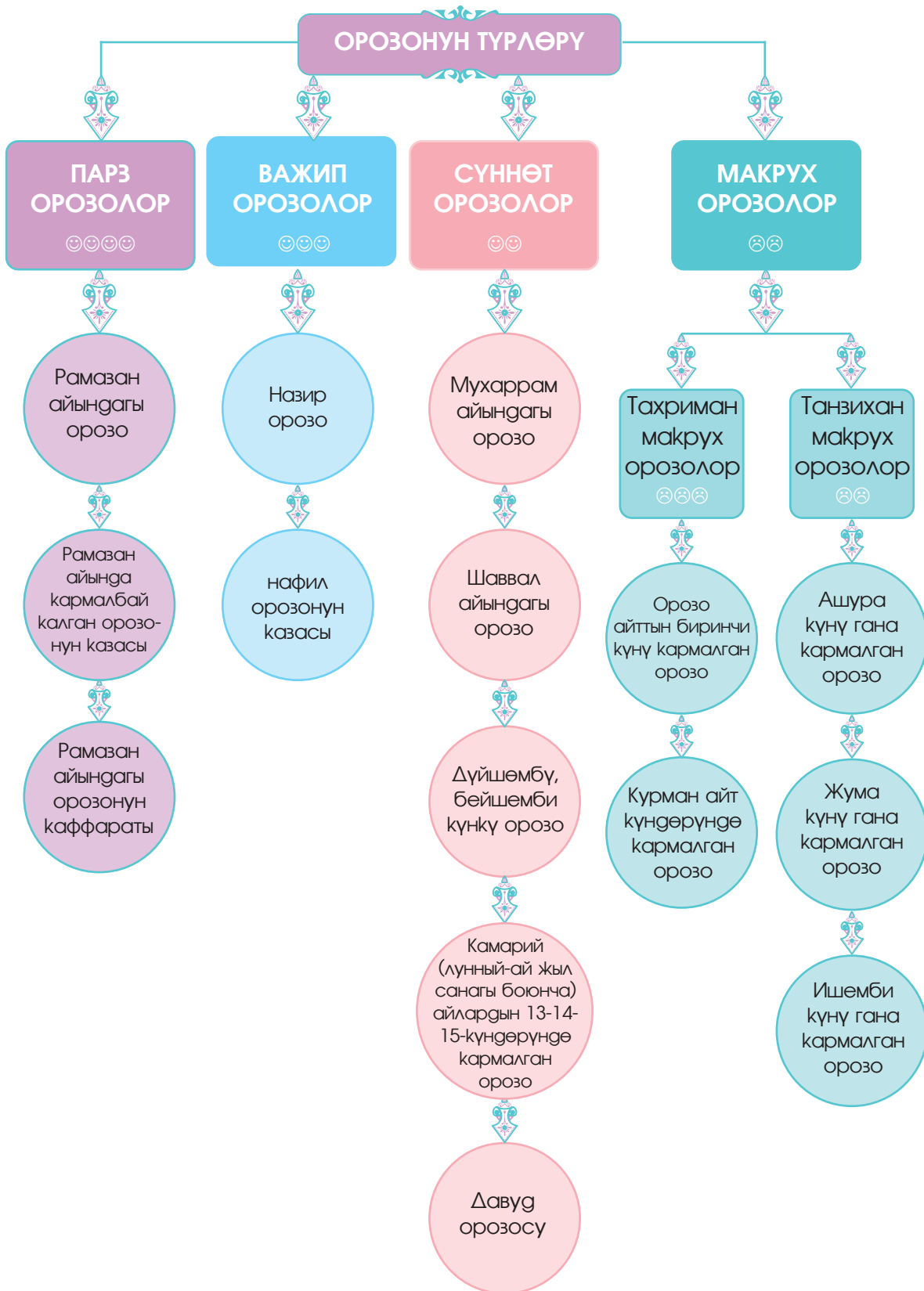
«Жашоо шарты өзүңөрдөн мыктыларга эмес, өзүңөрдөн төмөн болгондорго карагыла. Силердин мындай аракетинер Алланын силерге ыроологон нематтарынын барк-баасын түшүнүшүңөрдү, көсирлик кылбашыңарды камсыздайт» (Муслим, Зухд, 9).

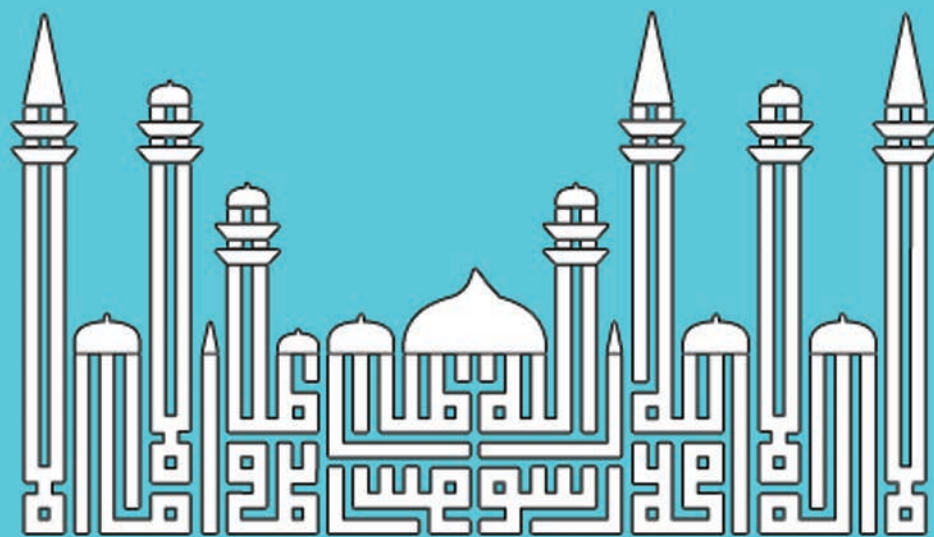
Ашказаныбыз, тамак сиңирүүчү жана башка ички органдарыбыз он бир ай бою күнтүн дебей тынбай иштейт. Ашказаны ооруган адамдардын диета менен дарыланып жүргөнүн баарыбыз жакшы билебиз. Биз сөз кылып жаткан орозо дагы диетанын эң мыкты түрү болуп эсептелет. Эгер орозо кармай турган болсок, Рамазан айы бүткөнгө чейин ашказан баш болгон бардык сиңирүү системасы тыныгып, **ген-соолугубуз чыңалат.**

Сүйүктүү Пайгамбарыбыз мындай деп айткан:

«Орозо кармагыла, саламаттыгыңар чыңалсын!» (Табарани, Мужаму-л-авсат, VIII, 174).

ОРОЗОНУН ТҮРЛӨРҮ

Орозо – парз, важиб, сүннөт жана макрух болуп төрткө бөлүнөт.

ПАРЗ ОРОЗОЛОР ☺☺☺☺

- * Рамазан айындагы орозо,
- * Рамазан айында кармалбай калган орозонун казасы,
- * Рамазан айындагы орозонун каффараты.

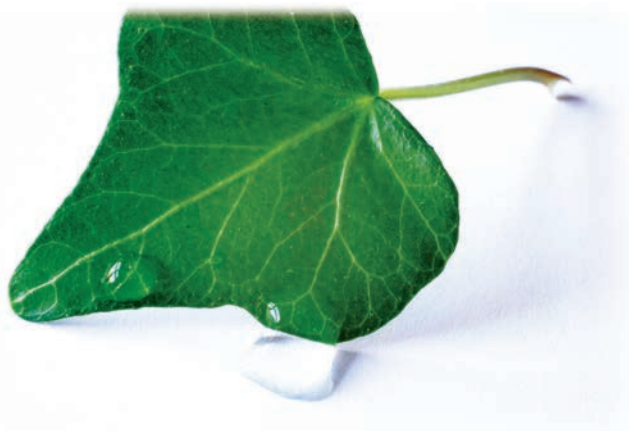
ВАЖИП ОРОЗОЛОР ☺☺☺

- * Назир орозо,
- * Нафил орозонун казасы.

СҮННӨТ ОРОЗОЛОР 😊😊

Сүйктүү Пайгамбарыбыз Рамазан айынан башка убактарда да орозо кармаган. Ошондой эле башка мезгилдерде орозо кармап жүрүүнү сахабаларына насаат кылган:

- * Мухаррам айындагы орозо,
- * Шаввал айындагы орозо,
- * Дүйшөмбү жана бейшемби күнкү орозо,
- * Камарий (лунный- ай жыл санагы боюнча) айлардын 13, 14, 15-күндөрүндө кармалган орозо,
- * Давуд орозосу.

МАКРУХ ОРОЗОЛОР ☹️☹️

Ар кандай себептен улам кармалышы макрух деп эсептелген орозолор эки түргө бөлүнөт:

1. **Тахриман макрух орозолор** ☹️☹️☹️
 - * Орозо айттын биринчи күнү кармалган орозо,
 - * Курман айт күндөрүндө кармалган орозо.
2. **Танзихан макрух орозолор** ☹️☹️
 - * Ашура күнү гана кармалган орозо,
 - * Жума күнү жана ишемби күнү гана кармалган орозо.

(Ашура, жума же ишемби күнү орозо кармагысы келген адам аларга мурдагы же кийинки бир күндү кошуп кармоо макрух болбойт).

ОРОЗОНУН КАЗАСЫ

Каза болгон орозо дегенде эмнени түшүнөбүз?

✍ Жаңылыштык менен бузулган, же кармалбаган орозолордун кийин кармалышы «орозонун казасы» деп айтылат.

Орозонун казасы качан кармалышы керек?

Рамазан айынан башка жана орозо кармоого тыюу салынбаган күндөргө кармалууга тийиш.

ОРОЗОНУН КАФФАРАТЫ

Орозонун каффараты деген эмне?

✍ Рамазан айындагы парз орозону эч себепсиз атайылап бузган болсо. Бул адам кетирген айыбы үчүн жаза катары үзгүлтүксүз 60 күн орозо кармашы керек. Жаза катары кармалган орозо «Орозонун каффараты» деп аталат.

Орозонун каффараты канча күн?

Каффараттан төмөндөгү үч шарттын бирөөсүн аткаруу аркылуу кутулуу мүмкүн: 1. Кул азат кылуу 2. Үзгүлтүксүз 60 күн орозо кармоо. 3. Алтымыш кембагалды тоюндургуу. Жогорудагы үч шарттын бирөөсү аткарылышы керек. Эгерде каффарат иретинде 60 күн орозо кармай турган болсок, бузган 1 күндүк орозобуздун кошкондо 61 күн орозо кармалат.

ОРОЗОНУ БУЗГАН ЖАГДАЙЛАР

Ороzonу бузган жагдайларды эки бөлүмгө карайбыз:

Каффаратты да, орозонун казасын да кармоону талап кылган жагдайлар

Рамазан айы киргенден тарта эч бир олуттуу себепсиз орозо кармабай коюу же баштаган ороzonу кармабай таштап салуу күнөө иш. Орозо кармаганыбызды билип туруп атайылап бузган болсок, күнөө ишке баргандыгыбыз үчүн дароо Алла Тааладан кечирим сурашыбыз керек жана жаза катары алтымыш күн каффарат, бир күн каза орозо кармообуз зарыл.

- Себепсиз жеп, ичүү,
- жыныстык катнашка баруу

Орозонун казасын кармоону жана каффарат өтөөнү (60 күн орозо) талап кылат..

Жөн гана орозонун казасын кармоону талап кылган жагдайлар

Кармаган орозобуз унутуу, жаңылыштык же олуттуу себептерден улам бузулушу мүмкүн. Мындай шартта тек гана кармай албай калган күндөрдү казага калтырып кийин кармап койбуз.

Төмөнкүлөр орозонун казасын кармоону талап кылган жагдайлар болуп эсептелет:

- Орозо экенин унутуп бир нерсени жеп же ичип алгандан кийин, «орозом бузулду» деген ойдо кайра оозун ачып алуу*,
- Негизинен азык катары колдонулбаган кагаз, топурак сыяктуу заттарды жеп коюу,
- Саарлыктын убагы өткөнүнө карабастан, али убакыт бар деген ойдо курсак тойгузуп оозду бекитүү,
- Шам намазынын убагы кире электе, ооз ачар маалы болду деген ойдо оозду ачуу,
- Тиштин кычыгында калып кеткен нокотчолук чоңдуктагы тамак калдыгын жутуу,
- Оозго же мурунга суу алган учурда суунун тамакка же кеңилжээрге жүгүрүп кетиши,
- Мурундун же кулактын ичине дары тамызуу,
- Тамакка, оозго кирип кеткен кар, жамгыр же мөңдүргө жолтоо боло албай жутуп жиберүү,
- Зомбулук же коркутуудан улам оозду ачып алуу,
- Рамазан айынан башка убакытта кармалган орозолорду атайылап же бир себептен улам бузуп, оозду ачып алуу

Орозону каза кылып, кийин кайрадан кармоону талап кылат

*Унутуудан улам бир нерсени жеп ийген, же ичип жиберген адамдын орозосу бузулбайт. Эскерте кетчү нерсе, чайнап жатып орозо экени эске түшөрү менен ооздогу нерсени дароо түкүрүп салуу жана оозду чайкап коюу керек. Эгер орозо экени эске түшкөндөн кийин ооздогу нерсени жутуп ийе турган болсо, орозосу дароо бузулат.

ОРОЗОНУ БУЗБАГАН ЖАГДАЙЛАР

- ✗ Орозо экенин унутуп калып жеп-ичүү,*
- ✗ Тиштин кычыгында калып кеткен нокоттон кичине тамак калдыгын жутуу,
- ✗ Өзүнүн түкүрүгүн жутуу,
- ✗ Оозду чайкап түкүргөндөн кийин, ооздо калган суу калдыгын жутуу,
- ✗ Мурунга, же тамакка чаңдын же түтүндүн кирүүсүн тосо албоо,
- ✗ Байкоостон кулакка суунун кирип кетиши,
- ✗ Уктап жатып жунуп болуп калуу (түшүркөп коюу),
- ✗ Жуунуу,
- ✗ Көзгө дары тамызуу,
- ✗ Гүл, атыр жыттоо,
- ✗ Тиш алдыруу**,
- ✗ Өз каалоосунан тыш кусуп жиберүү,
- ✗ Оозго толбогон аз кусундуну кайра жутуу,
- ✗ Жутпоо шарты менен тамактын даамын көрүү***,
- ✗ Паста сүртпөй, щетканын өзү менен оозду тазалоо
- ✗ Кан алдыруу.

Ороzonу
бузбайт

*Кимге-ким жеп-ичип жатып орозо экени эсине түшсө, дароо токтотуп, ооздогу нерсени түкүрүп, оозду чайкап алышы керек. Мына ушундай кылса, орозосу бузубайт ✗. Эгер орозо экени эске түшкөндөн кийин ооздогу нерсени жутуп ийе турган болсо, орозо дароо бузулат 🚫, каза кылышы керек.

** тиш жулдуруу үчүн колдонулган спрей ороzonу бузбайт, бирок, морфий ийнеси ороzonу бузат 🚫.

*** Жутпастан тамактын даамын көрүү макрух ☹️☹️.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Кимге ким орозо кармап, бирок, унуткандыгы себептүү жеп-ичип алса, орозосун толуктасын. Анткени, ага Алла жедирип, ичирген болот».

Бухари, Савм, 26

КАНДАЙ АБАЛДАРДА ОРОЗО КАРМАЛБАЙТ?

Ислам – бул жеңилдик дини. Пенгесинин күчү жетпей турган нерселерден Жараткан Алла аны жоопко тартпайт. Бул жагдай орозого да тийиштүү. Рамазан айы киргенден тарта үзүрү жок туруп орозо кармабай коюу күнөө. Ошондой болсо да айрым бир учурларда Рамазандагы парз орозону токтотууга, оозду ачууга туура

келет. Бирок, үзүр деп эсептелген жагдайлардын мөөнөтү бүткөндөн тарта кармалбай казага калган орозолор толукталып кармалышы керек.

Ислам дини төмөнкү жагдайларды оозду ачып алуу же кармалып жаткан орозону бузуу үчүн үзүр деп эсептейт:

1	Сапарга чыгуу	📖 Рамазан айында он беш күнгө чейинки мөөнөт үчүн 90 чакырымдан узак жака сапарга чыккан жолоочу орозо кармабай койо алат. Бирок, кармаганы соопко өбөлгө.
2	Ооруу	📖 Оорунун күчөп кетүү ыктымалы болсо же оору ден-соолукка олуттуу зыян алып келе турганчалык деңгээлде болсо орозону кармабай туруу абзел. ✍ Орозо кармагандан кийин ооруп калса. Орозо кармоо ден-соолукка зыян алып келбеши үчүн диний түшүнүгү бар дарыгерлерден кеңеш алуу зарыл. Эгерде дарыгерге барууга шарты болбосо, оорунун күчөп кетишине көзү жетсе. Ошондо гана оозду ачууга уруксат бар.
3	Улгаюу	📖 Орозо кармоого дарамети жетпеген карылар орозо кармабай коюшса болот. Эгер аны каза кылып, кийин кармаганга да алы жетпесе, орозонун ар бир күнү үчүн бирден фида бериши керек.
4	Жаш балалуу же боюнда бар аялдар	📖 Бала эмизген же боюнда бар аялдар орозо кармаган шартта балага зыян тийет деп кооптонушса, орозону кармашпайт.
5	Этек кирдин келиши же төрөттөн кийинки кырк күндүк	📖 Эгер аялзаты орозо кармап жаткан маалда этек кири келип же төрөй турган болсо, ал оозун ачып алышы керек. Тактап айтканда, этек кири токтогонго чейин жана төрөттөн кийинки кырк күндүк тазалануу мөөнөтү ичинде орозо кармабайт.
6	Душман менен согушуу	📖 Рамазан айында душман менен согуша турган жагдай жаралып, эгер орозо кармаган абалда алсырап, жеңилип калуу кооркунучу болсо, мусулман аскерлери оозду ачып ала алышат.
7	Коркутуу, кысым же зомбулукка кабылуу	📖 Эгер өлтүрүп кетүү же жарадар кылуу коркунучу болсо, оозду ачып алуу кажет.
8	Каргашалуу ачарчылык же кургакчылык	📖 Мындай шартта акылына же ден-соолугуна олуттуу зыян келтирип аларынан корккон адамга оозун ачып алганга уруксат бар.

ОРОЗОНУН ФИДЯСЫ

✍ **Орозонун фидясы** - кармалбаган ар бир күн үчүн бир кедейди тойгузуу же курсакты тойгузганга жеткидей акча каражатын берүү. Орозонун фидясы айыкпас ооруга чалдыккан адамдар же алсыз карыялар үчүн уруксат берилет. Ден-соолугу чың адамдардын мурунку орозолору үчүн фидя берүүлөрү туура эмес. Тирүү кезин-

ге кармалбаган орозонун фидясы ал адам көз жумган соң берилет.

📖 Фидя битир садагасы менен өлчөнөт. Бир күндүк орозонун фидясынын бедели бир кембагалды бир күн бою тойгузуу.

ФИТР САДАГАСЫ

(орозо битир)

✍ Динибиз койгон эрежелер тастыктагандай бул садага колунда бар мусулмандардын, алардын үй-бүлөсүнүн атынан тийиштүү жерлерге берилет. Рамазан айында берилиши «важип» деп эсептелген бул садага «фитр» деп аталат.

✍ Башта айтып кеткендей фитр садагасынын эң төмөн өлчөмү бир адамдын бир күндүк орточо тамагы же тамактануусуна жете турган акча каражаты менен эсептелет. Ашыкчасы үчүн чек жок. Ким канчалык көп берсе, ошончолук көп сооп табат.

✍ Фитр садагасы орозо айтка чейин, жок дегенде айт намазына чейин берилиши керек. Айттан алдын, берилиши колунда жокторду кубантып, маанайын көтөрүүгө, майрамдык муктаждыктарга жумшаганга өбөлгө түзөт.

✍ Бул кайрымдуулук саламаттыгыбыздын, амандыгыбыздын садагасы. Бизди мусулман кылып жарык дүйнөгө жараткан, саламаттык, бейпилдик ыроологон жана Ыйык Рамазан айына жеткирген Улуу Жаратканга болгон ыраазылыгыбыздын бир белгиси...

НАЗИР ОРОЗО

✍ Назир орозосун кармоо важип болуп эсептелет. Назир – бул шарият жагынан мусулман баласына милдеттүү эмес кандайдыр бир ибадатты (маселен, орозону) аткарууга сөз берип өзүнө милдет кылып алуу. Назир кылуу учурунда орозо күндөрү белгиленген болсо, (мисалы баланча айдын баланча күнү орозо кармайм деп) анда бул мусайман важип болуп, дал ошол күндөрү орозо кармоону талап кылат.

Нафил орозо кармоо учурунда ооз ачылып калса, аны кийин кайра каза кылуу Имам Азам мазхабы боюнча важип болот.

Назир орозо эки түргө бөлүнөт:

1. Шарт коюуга байланышкан назир орозо

➤ «Энекем айыгып кетсе, Алла ыраазылыгы үчүн үч күн катары менен орозо кармайм» сыяктуу шарт койгуп, атаган болсо, шарт орундалары менен үч күн орозо кармоо керек.

2. Шартсыз назир орозо

➤ «Мен Алла ыраазылыгы үчүн бир күн орозо кармайм» деген сыяктуу сөз оозубуздан чыккан болсо, аны сөзсүз убакыт таап орундатышыбыз кажет. Эгер «ушул дүйшөмбү күнү Алла ыраазылыгы үчүн орозо кармайм» дей турган босок, айтылган күнү орозо кармашыбыз керек.

ТАРАВИХ НАМАЗЫ ☺☺

☼ Таравих бул - Рамазан айында гана куптан намазынан кийин багымдат намазынын убагы киргенге чейин окулчу 20 ирекеттик нафил намаз. Бул намазды окуу эркектерге да, аялдарга да муаккаг сүннөт.

☼ Таравих куптан намазынан кийин окулат. Куптанган мурун окулса, аны кайра окуу керек. Ал эми витир намазынан мурун да, кийин да окуса болот.

☼ Таравих намазын жалгыз киши деле окуса болот. Ар бир экинчи ирекетте салам берүү дурус. Ошондой эле ар бир төрт ирекетте же 10 же 20 ирекетте бир салам берип окуса да болот.

ИТИКАФ ☺☺

✍ Белгилүү мөөнөт аралыгында мечитте же мечит өкүмүндөгү жерде ибадат кылуу «итикаф» деп аталат.

☼ Азирети Пайгамбарыбыз ар бир Рамазан айынын акыркы он күнүн итикаф менен өткөргөн.

Рамазан айынын акыркы он күнүндө итикаф кылуу муаккаг сүннөт болуп саналат.

☼ Итикафты баштардан мурун ниет кылып таза кийим кийип жана жытту жыпар жыттарды колдонобуз. Итикафты баштаганыбызда күчүбүздүн жетишинче намаз окуу, Куран окуу, Алла Тааланы зикир кылуу, тооба кылып кечирим тилөө, жөнү жок сөздөрдөн, иштерден оолак болуу мустахап болуп эсептелет. Итикафты багымдат намазынын убагы киргенче баштап, акыркы күндүн шам намазынан кийин бүтүрөбүз.

АЛГАЧКЫ ТАРАВИХ НАМАЗЫ

Адаттагыдай айлана караңгы. Рамазан айынын аякташына жети күн калган. Демейде куптан намазын окуп болгон соң, үйүнө кайткан Азирети Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи васаллам) бул ирет жамаат менен чогуу таравих намазын окуду. Алгачкы таравих түндүн алгачкы бөлүгүнө чейин созулду.

Таң атаары менен Алла Элчисинин таравих намазын жамаат менен окугандыгы бүтүндөй шаарга жайылды. Бирок, ал күнү эмнегедир Азирети Мухаммед куптан намазынан кийин адаттагыдай үйүнө кайтты.

Бул күндүн эртеси Алла Элчисинин имамдыгы астында таравих намазы кайрадан окулду. Бул ирет намаз түн жарымга чейин созулду. Анын эртеси тек гана куптан окулуп болгон соң жамаат тарап кетти.

Акырында Рамазан айынын аякташына үч күн калганда окулган таравих намазы саарлыктын убагына чейин уланды. Азирети Пайгамбарыбыз ушул таравих намазынан кийин элдер муну парз катары түшүнүп албасын деген ниетте кайра кайталабады. Тек гана окугусу келгендерге үйдө окууну сунуш кылды.

Таравих намазынын мечитте жамаат менен такай окулушу Азирети Умардын халифа болуп турган учудан башталган.

КАДЫР ТҮН С

С Бул берекеелүү мээрим жана кечирим айында биз бөтөнчө маани бере турган нерсе – кадыр түндү сергек тосуу. Жараткан Алла кадыр түн тууралуу мындайча буйруган: «Акыйкатта Биз аны кадыр түндө түшүрдүк. Кадыр түндүн эмне экенин билесиңби? Кадыр түн – миң айдаң да артык. (Ал түндө) Алланын буйругун аткаруу үчүн периштелер жана Жабраил жер бетине түшүшөт. Ал түнү таң атканга чейин жет үстүндө тынчтык-амандык бар» **(Кадр сүрөсү; 1-5-аттар).**

С Кадыр түн – Алла Тааланын Мухаммеддин (саллаллаху алейхи васаллам) үмөттөрүнө чексиз мээримин чачкан бөтөнчө түнү. Бул түндө көптөгөн рухий казыналар берилет. Бул түндүн ыйыктыгы себептүү өзүнчө сүрө түшкөн.

С Кадыр түн – Курандын түшүшү менен нурданган, Жабраил жана башка периштелердин катышуусу менен руханий атмосферага бөлөнгөн. Момундарга көрүнбөгөн нурдуу периштелер тарабынан салам берилген бул түн – Алланын пенделерине береке-кут толгон мээрим, ырайымы.

С Ардактуу Пайгамбарыбыз Рамазан айынын акыркы он күнүн ар дайымкыдан башкача ибадатка берилүү менен өткөргөн. Мунун негизги себеби, кадыр түндүн миң айдаң да артык, миң айдаң да берекеелүү экендигинде жатат.

С Биз дагы мусулман катары Рамазан айынын акыркы он күнүн, айрыкча 27-кечесин жалаң гана ибадат менен өткөргөнүбүз абзел. Болжол менен сексен үч жылдык өмүргө тете кадыр түндү баалап, барктап Жараткан Алланын ыраазылыгын табышыбыз керек. Курандын алгачкы аяттары түшкөн жана Ислам дини төрөлгөн бул шарапаттуу түндү;

- ✳ Мечиттерге дилмаектерге катышып,
- ✳ Куран окуп,
- ✳ Дуба кылып,
- ✳ Сүйүктүү Пайгамбарыбызга көп-көп салават айтып,
- ✳ Күнөөлөрүбүздү кечирүүнү Алла Тааладан сурап өткөрүшүбүз керек.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан хадис:

«Кадыр түндү анын ыйыктыгына, пазилетине ишенип, сообун жалгыз Аллаган гана күтүп, ибадат менен өткөргөн кишинин (пенде акысынан башка) бардык күнөөлөрү кечирилет».

Бухарий, Иман, 25

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан хадис:

Азирети Аиша (Алла ага ыраазы болсун) күндөрдүн биринде Азирети Пайгамбарыбызга кайрылды: – Пайгамбарым!... Кадыр түндүн кайсы түн экендигин билсем эмне деп дуба кылайын?

«Оо, Жараткан Алла Таалам! Сен өтө айкөлсүң, кечиргенди сүйөсүң, мени кечир!» деп, дуба кыл геди»

Тирмизи, Даават, 84

Кадыр түнү окула турган дуба:

اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّيْ

«Аллахумма иннака афувву тухиббул афва фас-фу аннии».

Мааниси: «Кудуреттүү Кудай Таалам! Сен өтө айкөлсүң, кечиргенди сүйөсүң, мени кечир!»

ОРОЗО АЙТ

Услам дини Рамазан айында орозо кармоону балакатка жеткен ар бир мусулманга парз кылган. Шаввал айынын алгачкы күнүн мусулмандар үчүн майрам деп жарыялаган.

Рамазан айынын акыркы күндөрүндө бир тараптан Рамазан менен коштошуунун кайгысы, бир тараптан айтты тосуп алуунун сүйүнүчү каптайт. Орозонун акыркы түнү бул куттуу айды кандай өткөргөнүбүздү тактап, кийинки Рамазанга жетүү үчүн дуба кылып, даярдык көрүшүбүз керек.

Айттын таңы атып, күн чыккандан кийин майрамдык тава кийимдерибизди кийип, мечиттерге барабыз. Салтанаттуу күндү айт намазын окуу менен баштап, Улуу Жаратканга шүгүр келтиребиз.

Айт майрамы жөн гана эс алуу күнү эмес,

көпчүлүктү, тууган-урук, дос-жардын башын кошкон бактылуу жана кубанычтуу күн. Бул күнү эң биричи ата-энелерибиздин жана улуу инсандардын колун өөп, алардын ак батасын алганыбыз абзел. Досторубузга, туугандарыбызга зыярат кылабыз. Жолуккан ар бир адамга жылмай тиктеп, айт майрамы менен куттуктаганыбыз дурус. Эч кимиси жок жетимдердин, колунда жоктордун жана оорулуу адамдардын ал-абалын сурап, колдон келген жардамыбызды алардан аябашыбыз керек. Таарынышкан адамдар болсо, аларды жараштыруу бул күндүн талабы.

Ошентип бул касиеттүү күндүн шарапаты менен туугандык, достук байланыштар күчөп, таарынышкандар жарашып, муңайган адамдардын көңүлү ачылып көп жардамдарды алышат.

АРДАКТУУ ПАЙГАМБАРЫБЫЗДЫН РАМАЗАН АЙЫНДАГЫ ЖАШООСУ

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын сүйүнчүсү

Алланын Ардактуу Элчиси (саллаллаху алейхи васаллам) Рамазан айын чыгамсыздык менен күткөн. Үч айга жеткенде кубаныч менен «Оо, Жараткан Алла Таалам! Ражап менен Шаабанды биз үчүн берекелүү кыл жана бизди аман-эсен Рамазанга жеткир!» деп көп дуба кылчу.

Ал Ражап жана Шаабан айларында өзгөчө көбүрөөк орозо кармаган. Рамазан айын болсо мындайча сүйүнчүлөгөн: «Рамазан айы киргенде, бейиштин эшиктери

ачылат, тозоктун эшиктери бекитилет, шайтандарга кишен салынат». (Бухарий, Муслим).

«Бейиштин сегиз каалгасы бар. Бул каалгалардын бирөөсүнүн аты Раййаан деп аталат жана мындан орозо кармаган адамдар гана кире алат. Орозо кармагандардын акыркысы киргенден кийин Раййаан каалгасы жабылат. Киргендерге бир суусундук берилет. Аны ичкен жан эч качан суусабайт».

Кутман Пайгамбарыбыздын саарлыгы

Алланын Сүйүктүү Элчиси (саллаллаху алейхи васаллам) саарлыкка өзгөчө маани берген. Ошону менен бирге «Саарлыкка турбай койбогула. Анткени, саарлыктагы ырыскы – куттуу азык» деген. Ал «Набави мечитинде жатып-турган кембагал сахабалардын, айрыкча Ислам динин алгачкылардан болуп кабылдаган таалайлуу пенделердин бири саналган Ибн Сарияны бир күнү саарлыкка чакырып:

«Куттуу ырыскыдан ал, алакой» деген.

Азирети Пайгамбарыбыз саарлыкты калтырбоонун маанилүүлүгүн мындайча түшүндүргөн:

«Саарлыктагы тамак берекелүү болот. Аны жебей койбогула. Бир уурттам суу менен болсо да саарлык кылгыла. Анткени, Алла Таала жана периштелери саарлыкты жегендерге ырайым жаадырат».

Азирети Пайгамбарыбыздын ифтары (ооз ачышы)

Жараткан Алла ар дайым пендесинин Өзүнө болгон ыкласын, ынтызарлыгын жана бекемдигин көрүп кубанат. Андыктан, ооз ачар маалы бекемдикти жана сый-урматты көрсөтүүнүн мыкты учуру десек туура болот. Муну таамай билген Азирети Пайгамбарыбыз ооз ачар маалда өзгөчө абалга бөлөнчү. Ооз ачар маалы жакындаганда жаш баладай кудуңдап сүйүнүп, ооз ачуу Алла Тааланы сүйүнтөрүн, бул куттуу убакыт берекеге эшик ачаарын айтчу экен **(Бухари, Савм, 45)**.

Ооз ачар маалда тиленген бата сөзсүз кабылданарын эскерткен Алла Элчиси (саллаллаху алейхи васаллам) минтип дуба кылган экен: «Оо, Жараткан Кудай Таалам! Сенин ыраазылыгың үчүн орозо кармадым. Өзүң берген ырыскың менен оозумду ачып жатам».

Мына ушундай дубадан кийин курма же суу менен оозун ачып, ушундай таризди үмөтүнө буйруп кеткен.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын Рамазан айындагы берешендиги

Алла Элчисинин (саллаллаху алейхи васаллам) дастанга айланган берешендиги айрыкча Рамазан айында ашып-ташкан. Асыресе, куттуу үч ай келгенде «көнөктөп жааган ак жаандан да берешен болгон». Колуна тийген мүмкүнчүлүктү токтотпостон

мусулмандарга таратып, эмне талап кылынган болсо дароо берип, өзүндө жок болсо башкалардан алып берген күндөрү болгон. Кандай сагаганын дагы да тез кабылданын сураган жандарга: «Рамазан айында берилген садага» геген жоопту узаткан.

Азирети Пайгамбарыбыздын Рамазан айындагы ибадаты

Ыйык Рамазан айынын келиши менен Алла Элчиси (саллаллаху алейхи васаллам) нафил намаздарды көбөйткөн. Таравих намазын узак-ка созуп окушу буга далил эле.

Кутман Пайгамбарыбыз намаз менен гана чектелип калбастан бул берекелүү айда Куран-и Каримди да көп окуп, талыкпай дуба кылган. Жабраил (алейхис салам) Рамазан бүткөнгө чейин ар бир түнү Азирети Пайгамбарыбызга келип, бири-бирин тыңдап Куран окушкан. Жыл сайын бир жолу болгон мындай кездешүү Азирети Мухаммеддин өмүрүнүн акыркы Рамазанында эки жолу жүзөгө ашкан.

Рамазан айынын чыгышына аз калганда Пайгамбарыбыздын ибадатынын көбөйгөндүгү байкалган. Миң айдан артык кадыр-баркка ээ болгон «кадыр түндүн» Рамазан айынын акыркы так күндөрүндө (айрыкча 25-27-29 түндөргө катылгандыгынын ыктымалдуулугу) болгондугу аны ибадатка дагы да ыктаткан. Ал кадыр түн тууралуу мындай деген: «Кимге ким касиеттүүлүгүнө ишенип, сообун Алладан үмүт кылуу менен кадыр түндү намаз окуу менен өткөрсө, мурда кылган бардык күнөөлөрү кечирилет».

Куттуу Рамазандын акыркы он күнү башталары менен Алланын Элчиси өзүн биротоло ибадатка арнап салып, Набави мечитине итикафка кирер эле. «Оо, Жараткан Кудай Таалам! Каалгаңа келдим. Сен мени кечирмейинче, мөн башка жака кетпейм!» деген маанидеги тилектерди айтып, намаз, зикир жана Куран менен күн өткөргөн.

ОРОЗО МЕНЕН КУРАН АДАМГА ШАПААТ КЫЛАТ

Рамазан ичи Куран окуу адамдын жандүйнөсүн байытып, ыйманына күч кошорун эскерткиси келген Алла Элчиси (саллаллаху алейхи васаллам) мындай деген:

«Рамазан айында кармалган орозо менен окулган Куран адамга шапаат кылат:

Орозо: «Оо, Кудурет Кудай Таалам! Мен бул пендеңди таң заардан кечке чейин тамак-аштан жана башка муктаждыктарынан тостум. Бул пендеңе ыйгарган шапаатымды Өзүң кабыл кыл!» – дейт.

Окулган Куран мындай дейт: «Мен бул пендеңди түнкү уйкудан калтырдым. Ыйгарган шапаатымды Өзүң кабыл кыл!»

Ошентип экөө тең ал адамга шапаат кылат».

ОРОЗО ТИҮҮРАЛҮҮ ОЙ ПОЛҮҮ

Эй, замандаш эскертмеке угасыңбы сыр
айтайын,
Өтүп кетээр куру өмүргө өзөгүмгөн өнүп
чыккан ыр айтайын.
Түшүнгөндөр туура гесе, түнөргөн
көңүлүмдү кубантайын.
Баш чайкаган мерез чыкса, бактысыз бул
башымды муңайтайын.

Оопасыз ушул дүйнө
Оту өчсө гене бойдун оюк жай жатар
жерин кабыр кылчу.
Ойнуңду анан улант, он мүнөт сабыр
кылчы,
Орозодон кебимди улантайын.

Орозо не –
Ободогу Алладан корккон жандын,
Жасаган ибадаттын аныгыдыр.
Ыйга айланган жүрөккө үмүт жанып,
Ыйманыңа күч берген салымыдыр.
Ыймандын жарымы сабыр болсо,
Орозо ал сабырдын жарымыдыр.
Өлбөгөн ким бар дейсин,
Өлгөндө караңгы, тар мүрзөңдүн,
Орозо нурун чачкан жарыгыдыр.

Орозо не –
Ой айтсам орозодон тереңдеген,
Ой жетпес керемети терең белем.
Оо, пенде Рамазан ыйык айды
Опол тоо, зор бактыдан кур калууда,
Орозосуз өткөрөм деген менен.
Акыл жетпес, көз жетпес, сөз да жетпес.
Акыретте жакшылык бар беленделгенген.
Анты бар орозого Жараткандын
Сооп жазар периште да билбей турган,
«Сыйлыгын Өзүм гана берем!» деген.

Орозо не –
Жөн гана ачкалык деп ойлогондор.
Жан дүйнөнүн гүл багын кордогондор.
Улуу Зат Кудай бар.
Балким жок деп үмүтсүз акыретин болжогондор.
Оор кайгы, жан чыдагыс азап тилеп,
Орозого мойнун толгогондор.
Ойлонбойбу аккан сууну, учкан кууну,

Нурлуу күндү, айлуу түндү,
Ак-карасы аралашкан турмуштарды,
Жан-жаныбар бүт куштарды.
Аралыгын бузбай турган асмандагы жыл-
гыздарды.

Орозого күлгөн жандар билбейт өзү ба-
ратканын от кече,
Орозого даңк алгандар,
Орозосун ой тоого жар салгандар,
мактангандар.
Ойлон пенде, андайлардын орозосу
жокко эсел!

Чыр бүтпөгөн бул жалганды чындык үчүн
жараткан.
Жиндер менен адамдарды кулдук үчүн
жараткан.

Кулдуктун да кулдугу бар,
Кудай берген жол ошо.
Жаратканга жакын болор,
Адам дилин оңосо.

Кулдуктун да эң мыктысы
Жараткандан парз кылынган 30 күндүк
орозо.
Аллага шүгүр кылам,
Аллага бүтпөй турган сүйүүбүз бар.
Бул жарыкка көз ачып келген сымал,
Бул жарыктан көз жумаар күнүбүз бар.
Орозолуу адамдарга эки чоң сүйүнүч
бар:
Биринчиси, ооз ачып, ырыскыга көңүлүн
бөлгөн кезде.
Экинчиси, акыретте Жараткан Раббисин
көргөн кезде.

Орозо кармагандар чын дилинен
алдыңарда ырыскыдан таткыла.
Жарткан Аллахты да көрөр кезде мындан
ашкан бакыт барбы айткыла.
Рамазан орозо ай 30 күндө кетип калар
тез учуп,
Рамазан орозо ай губа кылсаң эч
күмөнсүз кабыл болор кез ушул.

Жеңишбек Жумакадыров

СУРООЛОР

Үйрөнгөн маалыматтарыбызды агы бир жолу бышыктап алалы

Төмөнкү сүйлөмдөрдүн туурасын ТУУРА деп, катасын КАТА деп белгилегиле

1. Орозо бизди бул дүйнөдөгү жамандыктардан тосуп, акыретте тозоктон сактаган жана күнөөлөрдүн кечирилишине себепкер болгон маанилүү ибадат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
2. Эч бир себепсиз орозону бузуп жаткандыгын билип туруп жеп-ичүү каза менен кафааратты талап кылат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
3. Рамазан айындагы парз орозону кармаганга күчү жетпеген карылар менен айыкпас дартка чалдыккан оорулуулардын кармалбаган ар бир күнкү орозосу үчүн бир кедейди тойгузушу же курсакты тойгузганга жеткидей акча каражатын бериши фида деп аталат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
4. Алланын ыраазычылыгына аталган орозо каффарат орозо деп аталат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
5. Ибадат кылуу ниетинде бир канча убакыт мечитте болуу ифтар деп аталат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
6. Ыйык Кураныбыз Рамазан айындагы мираж түнүндө түшүрүлө баштаган. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
7. Орозо экендигин унутуп коюп бир нерселерди жеп, же ичип койгон адамдын орозосу бузулат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
8. Ардактуу Пайгамбарыбыздын: «Орозо – бул калкан» деген сөзү, орозонун адам баласын жамандыктардан, күнөө иштен тосооруна ишаарат кылат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА

Өзүбүздү текшерели

1. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы Рамазан айына тиешеси жок?

- а. Ажыга баруу
- б. Орозо кармоо
- в. Курандын түшүрүлө башташы
- г. Кадыр түн

2. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы орозонун бизге тийгизген пайдаларынан эмес?

- а. Биз орозо менен Алла Тааланын сүйүүсүн жана ыраазылыгын табабыз.
- б. Орозо аркылуу колунда жокторго жардам беребиз.
- в. Орозо бизди күнөөкөрлүктөн узак турууга жана тозок отунан сактанууга тарбиялайт.
- г. Орозо бизди сабырдуулукка тарбиялайт.

3. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы важиб орозо болуп эсептелет?

- а. Нафил орозо
- б. Мухаррам айындагы орозо
- в. Назир (аталган) орозо
- г. Рамазан айындагы орозо

4. Түндүн аягына чыгышы, таңдын башталышы эмне деп аталат?

- а. Имсак
- б. Саарлык
- в. Ифтар
- г. Итикаф

5. Төмөнкү кайсы жагдай орозону бузбайт?

- а. Азык деп эсептелбеген нерселерди жеп кою
- б. Түкүрүктү жутуу
- в. Капыстан оозго кирип кеткен кар же жамгыр тамчысын билип туруп жутуп кою
- г. Даарат учурунда оозго алынган суунун тамакка кетип калышы

6. Төмөнкү кайсы жагдай орозону гана бузуп, кийин кайрадан кармалышын (казын) талап кылат?

- а. Оозду бекиткен соң жуунуп жатып кулакка суу кирип кетсе
- б. Адамдын каалоосунан тыш тамакка чаң же буу кирип кетсе
- в. Кысым, зомбулук себептүү оозду ачып алуу

г. Өз каалоосунан тыш кусуп жиберүү

7. Мусулмандар кайсы маанилүү себептен улам Рамазан айында орозо кармап келишет?

- а. Напсини тизгиндөөнү каалашат
- б. Ден-соолуктун чын болушун каалашат
- в. Айлана-чөйрө менен тыгыз мамиледе болууну жактырышат
- г. Алла Тааланын буйругун орундатуу максатында

8. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы орозону бузбайт?

- а. Ооз ачар маалы боло электе эле, «болуп калды» деген ойдо, оозду ачып алуу
- б. Сергип алуу максатында душка түшүү же чайкануу
- в. Тиштин кычыгында калып кеткен нокотчолук тамак калдыгын жутуп жиберүү
- г. Капыстан оозго кирип кеткен кар же жамгыр тамчысын токтото албай (каалоодон тыш) жутуп жиберүү

9. Төмөнкү кайсы жагдай оозду ачып алуу үчүн олуттуу себеп (үзүр) деп эсептелбейт?

- а. Үйгө коноктун келиши
- б. «Орозоңду бузбасаң (оозуңду ачпасаң) өлтүрөбүз» же «жарадар кылабыз!» деген коркутууга, кысымга дуушар болуу
- в. Душмандар менен беттешүү (согуш талаасында болуу)
- г. Узак сапарга чыгуу

Төмөнгөгү бош орундарга кашаанын ичиндеги ылайыктуу сөздөргү койгула

(кадыр / ырайым / кечир / алтымыш бир / кечирим / каза / назир / саламаттык / райан)

1. Рамазан – башы, ортосу, аягы тозок отунан кутулуу айы.
2. Орозо кармап тапкыла.
3. Каффарат орозосу негизинен күн кармалат.
4. Орозо экенин унутуп бир нерселерди жеп алгандан кийин «оозум ачылып калды» деген ойдо курсагын тойгузуп алган адам орозо кармайт.
5. Алланын ыраазылыгы үчүн деп атайын аталган орозо деп аталат.
6. Ардактуу Пайгамбарыбыз түнү минтип дуба кылган: «Оо, Жараткан! Сен өтө кечиримдүүсүң, кечиргенди сүйөсүң, мени!»
7. «Бейиштин сегиз каалгасы бар. Алардын бири деп аталат. Аталган каалгадан жалаң орозо кармагандар гана кирет. Орозо кармагандардын акыркысы киргенден кийин бул каалга жабылат. Киргендерге атайын бир суусундук берилет. Аны ичкен жан экинчи ирет эч качан суусабайт».

БАЙ МЕНЕН КЕМБАГАЛДЫН ОРТОСУНДАГЫ КӨПҮРӨ

ЗЕКЕТ

- ✽ *Мадмулукчулардын чыныгы ээси Алла Таала*
- ✽ *Жалдарга зекет берилбейт?*
- ✽ *Садака жана зекет*
- ✽ *Зекет берүү учурунда элчилерге көңүл бурушуу керек?*
- ✽ *Зекеттин аныктамасы*
- ✽ *Сүйүктүү Хайамбарыбыздын камкордугу*
- ✽ *Зекеттин бизге тийгизген пайдалары*
- ✽ *Зекетке бериле турган малдын эсеби жана зекет өлчөмү*
- ✽ *Жалдарга зекет берилет?*

СЫНОО

Азирети Пайгамбарыбыз Мухаммед Мустафа (саллаллаху алейхи васаллам) кээ-кээде сахабаларына өтүмүштө болуп өткөн кызыктуу окуяларды айтып берген. Сүйүктүү достор, азыр биз сиздерге бир кездерде Пайгамбарыбыз тарабынан айтылып калган ибараттуу икаяны айтып беребиз. Жакшылап кулак салгыла!

«Тээ илгерки бир заманда Исраил урпагынын (азыркы жөөт элинин) ичинде бир ала менен ооруган, бир таз жана бир сокур адам болуптур. Жараткан Алла Таала бул үч пендесин сынагысы келип, адамдын кейпине кирген бир периштени жиберет.

Милдетти алган периште эң алгач ала менен ооруган адамга келип суроо салат:

– Айт, каалаганың эмне? Орундатылып калгысы бардыр.

– Мен... Мен элдикине окшош жакшынакай өң-түс, жакшынакай теримдин болушун

каалайм. Адамдарды жийиркенткен мына бул абалдан чыгууну самайм.

Унчукпай тыңдаган периште көзү жалдыраган адамдын терисинин ар кайсы жеринен сылап-сылап койор замат, баягы темгил-ала жок болуп, териси бир түскө кубулуп, өң-келбети чырайлуу адам болуп чыга келет.

Периште ага экинчи суроону узатат:

– Төрт түлүктөн кайсынысын жакшы көрөсүң?

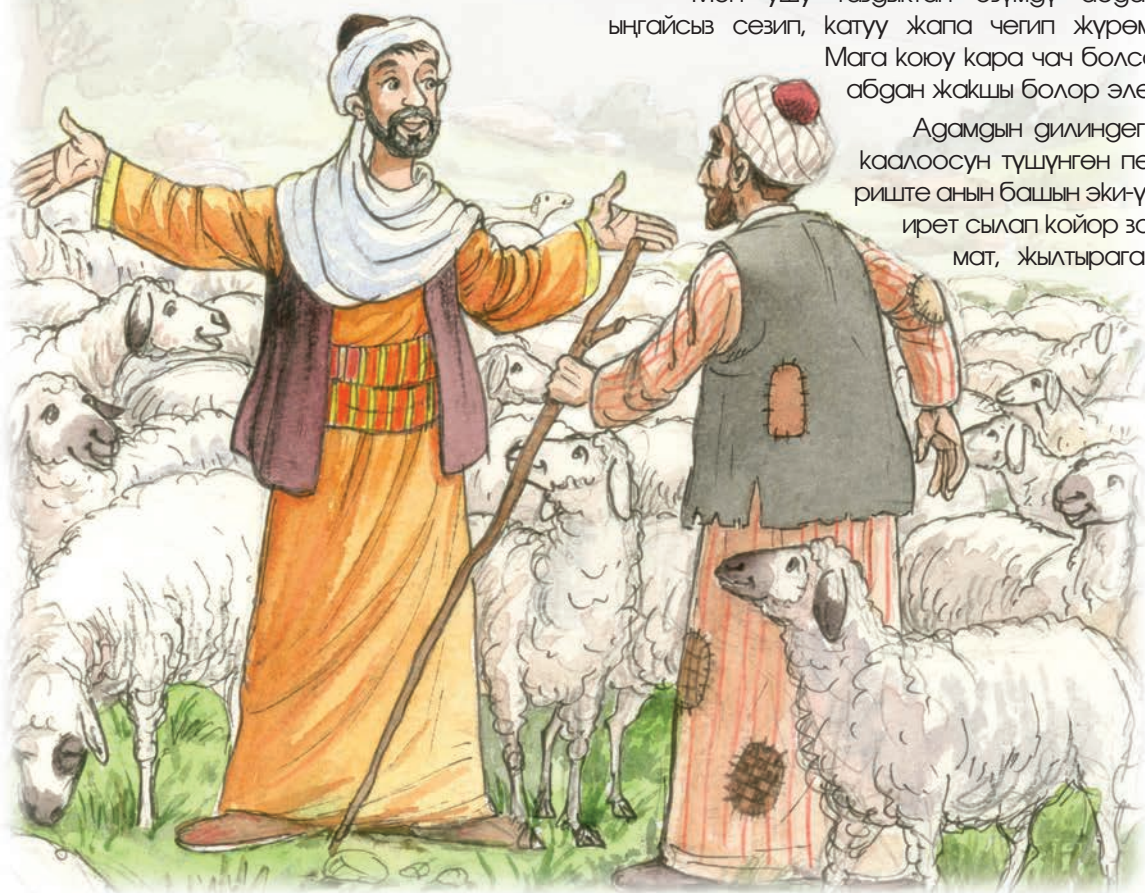
– Та... Т-т-таксырр... Төөм болсо жакшы болот эле... – деп, оозун жыя электе периште ага бооз төөнүн чылбырын карматат да, – Жараткан Алла ушул төөнү сен үчүн берекелүү кылсын! – деп көздөн кайым болот.

Алланын амири менен адам болуп кубулган периште бул ирет таз адамга барат:

– Айтчы, тууган. Эң көп эмнени арзуу кыласың?

– Мен ушу таздыктан өзүмгү абдан ыңгайсыз сезип, катуу жапа чегип жүрөм. Мага коюу кара чач болсо абдан жакшы болор эле.

Адамдын гилиндеги каалоосун түшүнгөн периште анын башын эки-үч ирет сылап койор замат, жылтыраган

териге капкара коюу чач пайда болуп калат.

– Төрт түлүктүн кайсынысынын ээси болсом деген кыялга арбалып жүрөсүң?

– Уйлуу болгум келет. Уйлуу... – деп айтып сөзүн бүтүрө электе периште ага желини жакындап калган (бооз) уй берет. Таң калыштуу окуяга кабылып бир нерсени айта албай кекечтенип турган адамга: «Жараткан Алла ушуну сен үчүн берекелүү кылсын!» деп батасын берет да, көздөн кайым болот.

Кезек сокур адамга жетет. Көзү азиз адамдын жанына барган периште амандашкан соң анын негизги тилегин сурайт. «Сокургун тилегени эки көз» дегендей:

– Мага Кудай Таалам эки көзүмдү кайтарып беришин суранат элем. Мен дүйнөнү, айлана-чөйрөмдөгүлөрдү көргүм келет, – дейт. Баш ийкеген периште оң колу менен анын көзүн сылап өтөр замат адамдын көзү кадимкидей көрүп калат. Көп мезгилдерден бери кыялында жашап келген үмүтүнүн ишке ашышы адамды акылдан оздырып койо жаздайт.

– Төрт түлүктүн кайсынысына ээ болууну каалайсың? – деп сурайт. Адамдын оозуна койгон башка эч нерсе кирбейт. Периште ага бооз койду берет да, көздөн кайым болот.

Арадан күндөр өтүп төө тайлак, уй музоо, кой козу тууйт. Ошентип дагы көп мезгил ичинде баягы үч адамдын мал-мүлкү ашкере көбөйүп, талаанын баарын ээлеп калат.

Белгиленген убакыт келген кезде Алла Таала таарабынан милдеттендирилген периште ала дартына чалдыккан адамдын кейпине кирип, мурун ала дарты менен ооруп, кийин периште тарабынан айыктырылган, төөсүнүн көптүгү менен атагы ааламга кеткен адамдын жанына барат:

– Таксыр, мен өтө кембагал адаммын. Анын үстүнө көр тиричилик үчүн сапарга жүргүм эле. Ишенсеңиз, көздөгөн жерге жеткидей мүмкүнчүлүгүм түгөндү. Андыктан, алгач Алланын, анан сиздин көмөгүңүз менен гана максатым ишке ашат деп үмүт кылам. Сизге ушундай кайраттуу терини, келишимдүү келбетти жана талаага батпай бараткан мүлктү берген Алла ыраазылыгы үчүн мага бир төө бериңиз.

Байлыкка эсирип, эски ала кейпин жадынан чыгарып койгон бай периштенин суранычын четке кагат:

– Кайдагыны айтып, башты оорутпай жолуңа түш. Бул малда канчалаган адам-

гардын акысы бар. Сенин буга эч кандай тиешен жок....

– Ай, тууган, мени сени жакшы тааныйм. Сен бир көздөргө итке минген кембагал кезиңде Алла Таалам байлык тартуулаган, элдин баары жийиркенген ала дарттуу пенде эмес белең?! Алланын берген жакшылыгың унуттуңбу?!

Байлыкты көтөрө албай көзүн май басып, акылын сокур сезим бийлеп калган бай чындыктын баарын төгүнгө чыгаргысы келди:

– Көп сүйлөп жатасың карып. Кыжырыма көп тийсең, эсиңден кеткис кылып жазалап койом. Бул мал-мүлк мага ата-бабаларымдан калган. Түш жолуңа!

– Эгер жалган айткан болсоң, Алла Таала сага мурунку кейпиңди кайрадан кийгизип койсун! – деп каргап жолго түшөт.

Таз адамдын кейпине кубулган периште Жараткандын буйругу менен мурунку таз, уйунун көптүгү менен атак-даңк, байлык күткөн кийинки байдын жанына барат. Ала дартынан айыгып, зыкымга айланган байга берген суроону буга да берип, чектке кагылат. Баш чайкаган периште:

– Эгер жалган айткан болсоң, Алла Таала сага мурунку кейпиңди кийгизип койсун! – деп каргап, мурунку сокур, кийинки жүз миң койлуу байга келет:

– Урматтуум! Мен кембагал жолоочумун. Көздөгөн жерге жеткидей мүмкүнчүлүгүм калбады. Буйруса оболу Алланын, анан сиздин көмөгүңүз менен максатыма жете алам. Сага көздөрүңдү кайтарып берген жана сага жылгага толгон короо-короо койлорду багыштаган Алланын ыраазылыгы үчүн мага бир кой бериңиз.

Жүзүн жылмаюу чайган берешен адам:

– Мен оболу сокур болчумун, Алла Таалам мага көз берди. Кембагал элем, эсепсиз байлык берип, бай кылды. Мусапырым, каалашыңча айдап кет. Алланы көпүл кылып туруп айтам: сен эмне сураба тоскоол болбойм! – деп чыныгы жоомарт инсан экендигин көрсөтөт.

– Мал-мүлкүң өзүңө буйрусун тууганым! Болуп өткөн окуялардын баары Алланын сыноосу эле. Жүрөгүң таза, акылың тунук болгондуктан сен сыноодон өттүң. Алла сага ыраазы болду. Өзүң жакшы тааныган берки эки досуң сыноодон өтө албай Алланын каарына калды – деп көздөн кайым болот.

(Бухари, Анбия, 51; Муслим, Зухд, 10).

МАЛ-МҮЛКҮБҮЗДҮН ЧЫНЫГЫ ЭЭСИ КИМ?

Ислам дини жалпы адамзатты маңдай тер менен эмгектенүүгө, адал жолдор аркылуу бай болууга үндөйт. Ошентсе да, береси чындыкты эч качан унутпашыбыз керек:

Биз ээлик кылган бардын нерсенин анык ээси Алла Таала. Мал-мүлкүбүздүн негизги ээси Ал. Колубуздагынын баары белгилүү бир убакытка чейин бизге аманат катары берилгенин эстен чыгарбашыбыз керек. Ал бизге көптөгөн баалуу байлыктарды берүү менен бизди сынак дүйнөсүнө алып келген. Кайсы байлыкты берди деген суроо албетте туулбай койбойт. Биздеги байлыктарды тизмектеп айта турган болсок, санап бүтө албайбыз. Негизгилерин өзүңөр деле билет болушуңар керек. Мисалы, жан, татынакай келбет, көз, кулак, ооз, мурун, тил, кол, бут, акыл-эс, ата-эне, бала-чака, тууган-урук, илим-билим жана башкалар....

Өз муктаждыгыбыздан ашканын колунда жоктор менен тең бөлүшүүнү буйруган.

Биз качан гана Жараткан Алла аманат катары берген мал-мүлктү Ал каалагандай таризде колдонуп, каржай алсак, ошондо сынакты жеңе алабыз.

Алла Таала буюрат:

«Оо, Өкүмдарлык Ээси болгон Алла Таала! Сен Өзүң каалаган адамга бийлик берип, каалаган адамыңдан (кайра) тартып аласың. Каалаган адамыңды ардактап, каалаганыңды кордойсуң. Жакшылык Сенин колунда. Сен – бардык нерсеге Кудуреттүүсүң!» – деп айткын»

Али Имран сүрөсү, 26-аят

САДАКА ЖАНА ЗЕКЕТ

Жараткан ыроологон нематтарды (түрдүү жакшылыктарды) кайра Анын ыраазылыгы үчүн сарптоо Ислам дининде «инфак» деп аталат. Инфак кылуунун эң ийги жолу садака жана зекет берүү болуп эсептелет.

Мусулмандын Алла ыраазылыгы үчүн деп чын дилден чыгарган жардамы «кайыр садака» деп аталат. Садаканы көпчүлүк эл муктаж адамдарга берилген жардам деп түшүнөт. Бирок жалаң акча же мал-мүлк таратуу эле эмес, ар кандай жакшы иш-аракеттер да садака болуп эсептелет.

Сүйүктүү жаш достор! Бизге кайыр садаканын сообун бере турган жакшы иш-аракеттердин айрымдарын силерге маалымдап койолу:

- ◆ Муктаж адамдарга материалдык көмөк көрсөтүү – садака.
- ◆ Бересесин бере албай жүргөн динге-шибизге убакыт берүү – садака.
- ◆ Адамдарды жакшылыкка чакырып, жамандыктан тыюу – садака.
- ◆ Адамдардын тынчын алган жагымсыз нерселерден жолду тазалоо – садака.
- ◆ Сураган адамга жолду же даректи көрсөтүп коюу – садака.
- ◆ Унаасына мине турган же буютайымдарын жүктөп жаткан адамга жардам берүү – садака.
- ◆ Бири-бирин түшүнүшө албай, таарынышып калган эки адамды элдештирип коюу – садака.
- ◆ «Аллаху акбар», «Алхамду лиллаах», «Лаа илааха иллааллаах» деп Жараткан Алланы эстөө – садака.
- ◆ Жагымдуу жылмайып салам берүү – садака.
- ◆ Жагымдуу жакшы сөз сүйлөө – садака.

- ◆ Илим үйрөнүү жана үйрөтүү – садака.
- ◆ Намаз үчүн мечитке карай ташталган ар бир кадам – садака.
- ◆ Бак-гапак отургузуу – садака.
- ◆ Кожоюндун үй-бүлөсүнүн бактылуулугу үчүн кылган мээнети, төккөн тери – садака.
- ◆ Аялзатынын өмүрлүк жолдошу жана балдары үчүн кылган бардык мээнети – садака.
- ◆ Перзенттин ата-энеси жана бир туугандары үчүн көргөн камкордугу – садака.
- ◆ Жыйынтыктап айтканда; мусулман пенденин Алланын ыраазылыгын табуу үчүн жасаган «ар бир жакшылыгы – садака» болуп эсептелет. **(Бухари, Агаб, 33).**

Алла Таала буюрат:

Алла Таала минтип буйруйт: «Эй, ыйман келтиргендер! Силерге ырыскы кылып берилген нерселерден садака кылгыла...»

Бакара сүрөсү, 254-аят

Өзүңөр күбө болгондой, Ислам динибизде кайыр садаканын мааниси өтө кенен. Садака берүү үчүн мусулман адамдын бай болушу шарт эмес. Ар ким өз мүмкүнчүлүгүнө жараша жакшылык кыла алат жана ошого жараша соопко ээ болот.

Ошондой эле кайрымдуулуктун жалаң материалдык мүмкүнчүлүккө такалган жагы да бар. Колунда жокторго байлыгынын бир бөлүгүн берүүнү Жараткан Алла байлыгы белгилүү бир өлчөмгө жеткен мусулмандарга парз кылган. Ислам дининин беш шартынын бири саналган бул ибадат «зекет» деп аталат.

Азирети Пайгамбарыбыз сахабалары менен чогуу олтуруп мындай геди:

– Садака берүү – ар бир мусулмандын милдети.

Жанындагы бирөө суроо жаңыртты:

– Садака бергидей нерсе таба албагандар эмне кылышы керек?

– Андай адамдар тер төгүп иштеши керек. Бул өзү үчүн да пайдалуу болот, анан садака бергенге мүмкүнчүлүк табылат.

– Ага да күчү жетпегендерчи (иш таба албагандар)?

– Кысталышта калгандарга, муктаждарга жардам беришсин.

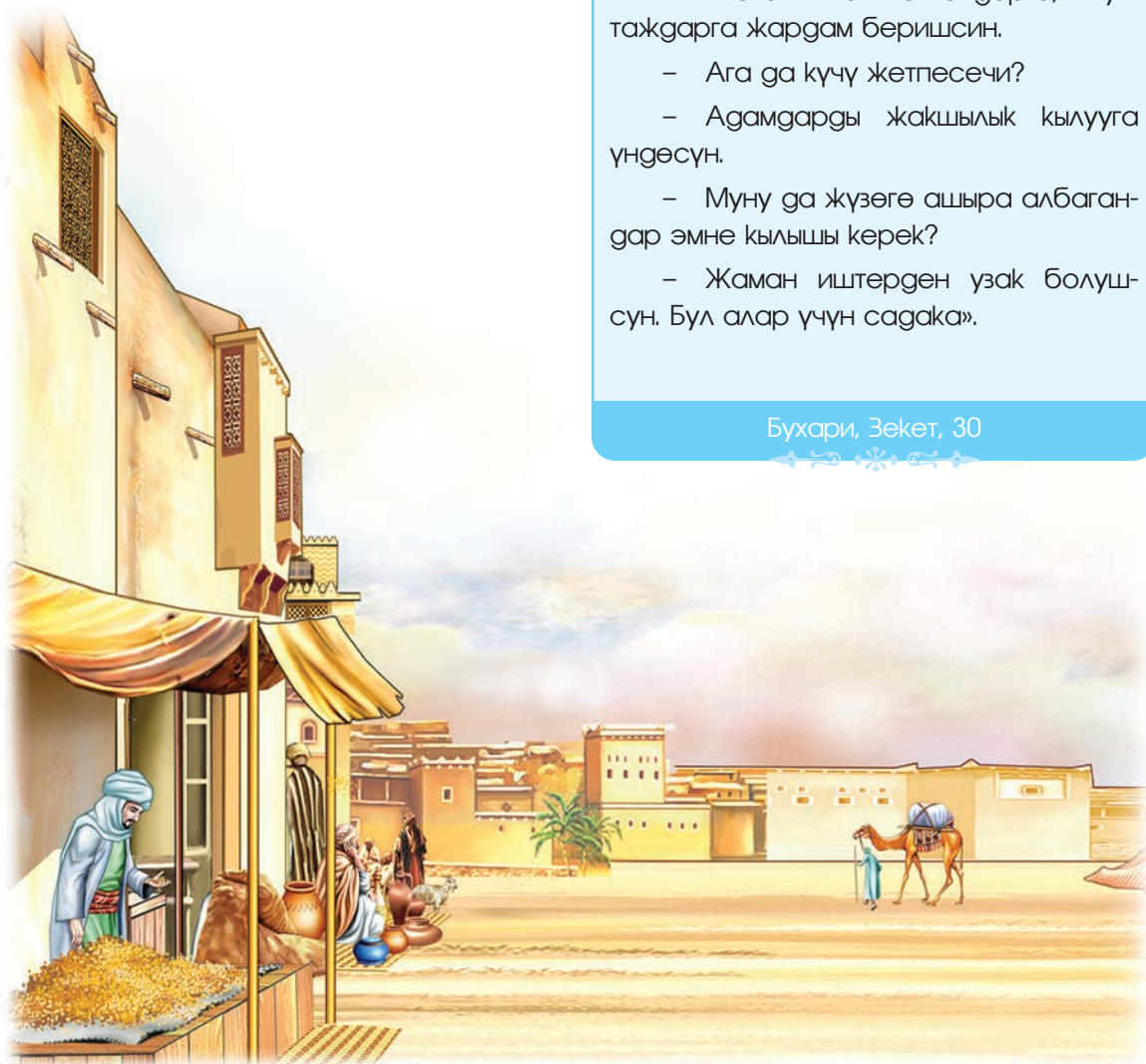
– Ага да күчү жетпесечи?

– Адамдарды жакшылык кылууга үндөсүн.

– Муну да жүзөгө ашыра албагандар эмне кылышы керек?

– Жаман иштерден узак болушсун. Бул алар үчүн садака».

Бухари, Зекет, 30

ЗЕКЕТ ДЕГЕН ЭМНЕ

Байлыгы белгилүү бир өлчөмгө жеткен мусулмандын мал-мүлкүнүн белгилүү бөлүгүн динибиз буйруган жерлерге кайырым кылышы «**зекет**» деп аталат.

Алла Таала буюрат:

«Намазга тургула жана зекет бергиле! Ошондо өзүңөр үчүн мурда жасаган жакшылыгыңарды Алланын алдынан табасыңар. Албетте, Алла силердин бардык иш-аракеттериңерди Көрүүчү!».

Бакара сүрөсү, 110-аят

Зекет – бул тазалык

Зекет деген сөз көптөгөн маанилерди туюнтат. Алардын бири «тазалык». Маңдай тер менен тапкан мал-мүлктөн муктаждарга берүү адам баласын материалдык жана рухий жактан аруулайт. Маселен, адамды зыкымдыктан сараңдыктан жана күнөөкөрлүктөн тазалайт. Пендени тооруп жүргөн тойбостук же ачкөздүк дарттардан сактайт.

«Бардар адамдардын мал-мүлкүнөн зекет ал! Зекет алардын мал-мүлкүн тазалайт жана күнөөлөрдөн аруулайт!»
(Тооба сүрөсү, 103-аят).

ЗЕКЕТТИН БИЗГЕ ТИЙГИЗГЕН ПАЙДАЛАРЫ

ЗЕКЕТ

- * Бизди шүгүрчүлүккө тарбиялайт.
- * Боорукерлик, мээримдүүлүк жана ырайымдуулук сезимдерибизди өөрчүтөт.
- * Мал-мүлкүбүздү тазалайт.
- * Зыкымдыктан жана өзүмчүлдүктөн куткарат.
- * Ортодогу биримдик жана сүйүүнү арттырат.
- * Мал-мүлкүбүздүн көбөйүшүн жана берекелүү болушун камсыз кылат.
- * Мал-мүлкүбүздүн ар кандай апааттар менен балээлерден корголушуна себепкер болот.

«Мал-мүлкүн Алла жолунда сарптагандар ар сабагында жүздөн дан алган, ошондой эле жети баш өндүргөн бир түп үрөөнгө окшош. Алла кимге кааласа көбөйтүп берет. Алла – Жоомарт, Билүүчү»

Бакара сүрөсү, 261-аят.

Бизге көптөгөн жакшылыктарды ыроологондугу үчүн Кудай Таалага шүгүрчүлүк билдирип, ырахмат айтышыбыз керек. Алла Таала буйруган таризде кайырым кылуу чоң шүгүрчүлүк болуп эсептелет. Тактап айтканда, малыбыздын кырдан бирин колунда жокторго берүү менен ибадат кылган жана Аллага шүгүрчүлүк билдирген болобуз. Эскерте кетчү нерсе зекет бергенден кийин эч кимден ыраазылык күтпөшүбүз керек. **Зекет ошентип мал-мүлкүбүз үчүн шүгүр кылууга тарбиялайт.**

Алла Таала буюрат:

«Алар өздөрү ачка болуп турса да жетимдер, туткундар жана жакырлар менен азык-оокаттарынан бөлүшөт: «Биз силерден ыраазылык да, сый да күтпөстөн Алланын ыраазылыгы үчүн гана тойгузабыз. Биз Эгебизден жана бетке бырыш түшүрө турган оор Күндөн коркобуз (дешет)».

Алла аларды ал Күндүн жамандыгынан сактап, анан аларды нурдуу жана кубанычтуу кылды»

Инсан сүрөсү, 8-11-аяттар.

Бай адамдардын көпчүлүгү бардарчылыкта жашашкандыктан кедей-кембагалдардын абалын жакшы билбешти мүмкүн. Андыктан, зекет берүү үчүн муктаж адамдарды издеген сайын алардын социалдык абалын жакындан таанууга мүмкүнчүлүк табылат. Тактап айтканда, колунда жоктордун кыйын шарттарда жашап жаткандыгын көрөбүз. Биз зекет берүү менен алардын муктаждыгын камсыздап, көңүлүн алабыз. Колубуздагы мүмкүнчүлүктөрдү мына ушинтип тең бөлүшүү кайра эле өзүбүздөгү **боорукердик, мээримдүүлүк жана берешендин сезимдерибизди өөрчүтөт.**

Кутман Пайгамбарыбыз мындайча буйруган:

«Эгер жүрөгүңдү жумшарткың келсе, кембагалды тойгуз, жетимдин башын сыла...»

Ахмад б. Ханбал, II, 263.

«Бай мусулмандардын мал-мүлкүндө тилемчилердин да, кембагалдардын да акысы бар» – деп буйруйт Алла Таала Куранда (Зарият сүрөсү, 19-аят). Аятта ачык маалымдалгандай бардар адамдардын байлыгында кедей-кембагалдардын акысы бар экендиги кашкайган чындык. Эгер өзүбүз билип кайтарбасак, колунда жоктордун акысына кыянаттык кылган болуп эсептелебиз. Башкалардын акысын бербегендигибиз үчүн мал-мүлкүбүзгө арам аралашат. Андыктан, сүйүктүү достор! Кедей-кембагалдардын акысын кайтаруу аркылуу мүлкүбүздүн арам болуп калышынын алдын алган болобуз. **Натыйжада зекет мал-мүлкүбүздү тазалайт.**

Алла Таала буюрат:

«Бай адамдардын мал-мүлкүнөн зекет ал! Зекет аларды күнөөлөрдөн арылтат жана мал-мүлкүн тазалайт»

Тооба сүрөсү, 103-аят.

Зекет менен сагага жүрөгүбүздү дүнүйөгө болгон сүйүүдөн сактайт. Байлыкты жаман жолдорго колдонбоого тарбиялайт. Мал-мүлк биз үчүн тек гана бир себепкер экенин түшүндүрөт. Эгер адам бирөөгө чын дилден жардам берген болсо, көңүлү ырахат алып, өзүн бактылуу сезет. Колубуздагы нерселерди башкалар менен бөлүшүү дагы бизге жогоруда айтылгандай изги сезимдердин ырахатын таттырат. **Зекет бизди зыкымдыктан сараңдыктан жана өзүмчүлдүктөн куткарат.** Тактап айтканда, жеке өзүн гана эмес, башкаларды да ойлогон, байлыгын адам баласынын жыргалчылыгы үчүн сарптай алган камкор адам болууга тарбиялайт.

Аргактуу Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Зекетин берген, жолоочуну конок кылган жана кырсыкка кабылгандарга жардам берген адам зыкымдыктан кутулат»

Табарани, Муужаму-л-кабиир, IV, 256.

Зекет – бай адамдардын жардамын муктаждарга жеткирген данакер көпүрө. Зекет бай менен кембагалдын ортосундагы мамилени жакшыртып, ынтымакты бекемдейт. Кыягыны жок кылат. **Биримдик менен сүйүүнү арттырат.** Натыйжада байлар кембагалдарга мээрим төгүп, берешендик кылат. Колунда жоктор болсо байларга жакшы ой бапестеп, сый мамиле кыла баштайт. Коомчулук ичинде биримдик, камкордук күч алып, мамилелер жакшырат. Ошентип зекет колунда жоктордун муктаждыгын толтурса, ошол эле учурда коомчулук ичинде бышып жетилген кезде жарыла турган чыр-чатак, уруш-талаштын алдын алат.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Зекет – бул Исламдын көпүрөсү»

Хайсами, Мажмау - 3-заваид, I, 480.

Зекет мал-мүлкүбүздүн ар кандай кырсыктардан, апааттардан корголушуна себепкер болот. Эл ичиндеги «Сагака берип, саламат бол!» деген накыл сөз мына ушул акыйкатка ишаарат кылат. Анткени, бир карыптын же муктаж адамдын көңүлүн жана дубасын алуу адам баласын кырсык, апааттардан алыстатат. Зекет берген мусулманга Алла Тааланын ырайымы жаап, колдоосун табат.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Мал-мүлкүңөрдү зекет менен коргогула!»

Байхаки, Шуабу – л – иман, V, 184.

Зекет мал-мүлкүбүздүн көбөйүшүнө жана берекелүү болушуна себеп болот. Алла Таала: «Пайызга берген акчаңар көбөйүп жаткандай көрүнгөнү менен Алла даргөйүндө эч кандай көбөйбөйт. Бирок Алланын ыраазылыгы үчүн берген зекетиңерди Алла берекелүү кылат. (Соопторун жана мал-мүлкүн) эселеп көбөйтүшкөндөр мына ошолор» (Рум сүрөсү, 39-аят) деп буйруп, Өзүнүн ыраазылыгы үчүн зекет жана кайыр садага бергендердин байлыгын көбөйтөрүн билдирген. Кегей-кембагалдардын, карыптардын жана периштелердин дубасы зекет берген мусулмандар үчүн бактылуулуктун, бейпилдиктин булагы болуп эсептелет.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Ар бир таңда жер жүзүнө эки периште түшөт. Алардын бири: «Оо, Жараткан! Байлыгын ак жолго каржаган мусулмандын (каржаган) байлыгынын ордуна жаңысын бер!» деп дуба кылат. Экинчиси болсо: «Зыкимдык кылган адамдын мал-мүлкүн жок кыл!» – деп наалат айтат»

Муслим, Зекет, 57

СИЛЕРДЕН ДА КӨП БЕРГЕН БИРӨӨ БАР

Азирети Абу Бакр халифа болуп турган кезде Медина шаарында каардуу ачарчылык баш көтөрөт. Элдин жыйган-тергени түгөнүп, бир нан жасагыдай үн же буудай табылбай калат. Кырдаалдан пайдаланып калгысы келген шаардык соодагерлер колундагы бар мүлкүн буудай алып сатууга сарптай башташат.

Дал ошол күндөргө Азирети Осмондун Шамга (Дамаскка) жиберген кербени келип калат. Кербен жүз төөдөн туруп, баарында кош таңгак чоң каптардан буудай толо болот. Кербендеги бул азык шаар калкынын көбүн нан менен камсыз кыла алат болчу. Анткени шаардын калкы ал кездерде аз болчу.

Азирети Осмондун буудай сатып келгенин уккан соодагерлер аны бүт бойдон сатып алууга жан далбас урушат. Айрымдары түз эле буудай ээсинин үйүнө барып соодалашууга мажбурлай башташты. Бир чыны буудай үчүн төрт дирхам сунуш кылышты. Алардын төрт дирхамына Азирети Осмон баш чайкап: «Силерден да көп берчү бирөө бар!» деп койду. Көп киреше табууну кыялданып алган соодагерлер наркты көтөрүп олтуруп бир чыны буудайды жети дирхамга чыгарышты. Канчалык аракет кылышпасын «Силерден да көп берчү бирөө бар!» деген жооптон башканы уга алышпады.

Алла Таала буюурат:

«Ал такыбаа пенделер молчулукта болсун, токчулукта болсун Алла үчүн сарпташат...»

Аали Имран сүрөсү, 134-аят

Алла Таала буюурат:

«Мал-мүлкүн Алла жолунда сарптагандар ар сабагында жүздөн дан алган, жети баш өндүргөн бир түп данга (арпа, буудайга) окшош. Алла кимге кааласа, көбөйтүп берет. Алла – Жоомарт, Билүүчү»

Бакара сүрөсү, 261-аят

Азирети Осмондун буудайды эң акыркы нарк – жети дирхамга сатпашына көзү жеткен соодагерлер андан түңүлүп, айрымдары «написин агытып көп киреше тапкысы келип калган окшойт» деп жаман ойлоп алганга үлгүрүштү. Эл ичинде такыбаалыгы менен бийик мартабага ээ болгон адамдын кыйын кырдаалда буудайды сатпай коюшу соодагерлерге оор тийди.

Аргасы түгөнгөн соодагерлер маселени халифага билдирип, арага түшүп берүүсүн өтүнүшмөй болуп, баары журт атасынын алдына барышты.

Көйгөй халифага баштан-аяк масалымдалат. Келгендердин арыз-муңун аягына чейин тыңдаган Азирети Абу Бакр мыйыгынан жылмая мындай геди:

– Бул иште кандайдыр бир түшүнбөстүк бардай келип жатат мага. Менин басымда силер Азирети Осмонду түшүнө албаган өңдөнөсүңөр. Ал Алла Элчисинин күйөө баласы жана бейиштеги досу. Элдин нанга мукурап турганын билип туруп, андан киреше табууну көздөй турган адам эмес. Мейли, ошондой болсо да барып, маселени өз оозунан барып угалы.

Халифа Азирети Абу Бакр баш болгон адамдар Азирети Осмонго келишти. Журт атасы андан берилген жогорку наркка эмне үчүн буудайды сатпаганын сурады.

Азирети Осмондун көптүлүктүн алдында нары салмактуу, нары терең жооп берди: «Алла Элчисинин урматтуу орун басары! Сизди баштап келген соодагелер бир чыны буудайга жети дирхам бергиси келип

жатышат. Жетиден ашыра албай коюшту. Бирок мен бир чыны буудай үчүн жети жүз эсе көп бере турган бирөөгө саткым келди. Улуу Жараткан биздин ар бир жакшылыгыбызга жети жүзгө чейин сооп жана жакшылык жазарына сөз берген эмеспи?! Мына ушундай пайдалуу киреше турганда мүлкүмдү текейден арзанга саткым келбейт!»

Ардактуу сахабанын бул жообу жаман ойлогон соодагерлерди бушайманга салды. Баары терең ойго баткан бойдон артка кайтышты.

Азирети Осмон жакшылап саарат алгандан кийин жүз төөгө жүктөлгөн буудайын Медина шаарынын калкына сагака кылып, бекер таратып, ачкалыктан кумсарып турган далай адамдын батасын алды. Ошентип, шаарды каптап турган ачарчылык кайра шаардан сүрүлүп чыгып кетти.

Зекет берүү кимдерге парз?

- * Акыл-эси жайында
- * Балакатка жеткен
- * Ислам дини койгон чектин негизинде бай деп эсептелген

Ар бир мусулмандын

Жылда бир жолу

Зекет бериши парз
😊😊😊😊

Ислам дини боюнча кимдер бай деп эсептелет?

Негизги муктаждыктарынан жана карызынан тышкары «белгилүү өлчөмдөгү» мал-мүлккө ээлик кылган ар бир мусулман бай деп эсептелинет.

«Белгиленген өлчөм» байлыктын эң төмөн эсеби болуп саналат. Мал-мүлкү «белгиленген өлчөмгө» жетип зекет берүүгө милдеттендирилген мусулман жыл сайын важиб амалды аткаруу үчүн курмандык чалып, фитир садагасын да бериши керек. Эскерте кетчү нерсе зекеттин парз болушу үчүн «белгилүү өлчөмгө» жеткен мал жок дегенде бир жыл, же 354 күн зекет бере турган адамдын колунда турушу керек.

Негизги муктаждыктарга эмнелер кирет?

Соода-сатыкка максат кылынбаган;

- ➔ Үй,
- ➔ Үй буюм-тайымдары,
- ➔ Кийим-кече,
- ➔ Унаа,
- ➔ Китептер,
- ➔ Өз кесиби үчүн зарыл деп эсептелген шаймандар,
- ➔ Үй-бүлөнүн бир жылдык турмуш-тиричилигине, азык-түлүгүнө жеткидей каражат негизги муктаждык болуп эсептелет.

Зекет бериле турган мал-мүлктүн жана зекеттин «белгиленген өлчөмү»

✍ Динибизде бай деп эсептелген жана «белгиленген өлчөмдөгү» мал-мүлккө бир жылдан бери ээлик кылып келе жаткан мусулман колундагы нерселеринин зекетин бериши керек.

✍ Негизги муктаждык жана карыздар эсептелгенден кийин калган мал-мүлктүн үстүнөн «белгилүү өлчөм» чыгарылат.

✍ «Белгилүү өлчөм» жана зекет берилчү мал-мүлктүн көлөмүнө жараша өзгөрөт.

Соода-сатыктагы мүлктүн «өлчөмү» жана зекети

Мүлктүн түрү	Нисабы – «өлчөмү»	Бериле турган зекеттин өлчөмү
Алтын	80, 18 грамм	Кырктан бир бөлүгү, же 2,5 % (эки жарым пайыз)
Күмүш	561 грамм	
Соода-сатыктагы мүлк	80, 18 грамм (алтындын наркында)	
Накталай акча	80, 18 грамм (алтындын наркында)	

Жаныбарлардын «өлчөмү» жана зекети

Мында да зекеттин өлчөмү жаныбарлардын түрүнө жараша өзгөрөт. Мисалы:

- * **Кой же эчки:** Эгер менде 40, же 40 тан көп болуп саны 120га чейин кой, эчким болсо, мен зекетке 1 кой же 1 эчки берүүгө милдеттүүмүн.
- * **Үй:** Эгер менде 30, же 30 дан көп болуп саны 39 га чейин жеткен (39унчу үй зекет үчүн кошо эсептелет) уйларым үчүн эки жашка чыккан тай торпок берүүгө милдеттүүмүн.

- * **Төө:** Эгер менин 5, же 5тен 9га чейин жеткен төөлөрүм болсо, 1 кой же, 1 эчки зекет берем.

Кой, эчки, үй жана төөнүн жогоруда көрсөтүлгөн чектен ашкан эсеби үчүн канча зекен берилерин кийинчерээк «Ислам укугу» китептеринен окуйбуз.

Түшүмдүн «өлчөмү» жана зекети

- Түшүмдүн зекети «үшүр» деп аталат.
- ❖ Түшүмдүн зекетке жеткидей өлчөмү 611 кг.
- ❖ Сугат чыгымы болбогон кайрак жерлердин түшүмүнүн ондон бир бөлүгү (же % 10ы) үшүргө берилет.
- ❖ Сугарылган жерлердин түшүмүнүн жыйырмадан бир бөлүгү (же % 5ы) үшүргө берилет.
- ✍ Буудай, арпа, жүгөрү, күрүч, кызылча, коон, дарбыз, баклажан, зайтун, алма, апельсин, алча, шабдалы, жана башка мөмө-жемиштердин түшүмүнөн зекет берилет.
- ✍ Түшүм же мөмө-жемиштер боюнча эскерте кетчү нерсе, зекет бере турган адамдын колунда булардын бир жыл турушу шарт эмес. Тактап айтканда түшүм жыйналып алынары менен дароо берилгени дурус.

«Үрөөн сепкен адамдын кампасы бошойт, бирок, жыйым-теримге келгенде аны канча эсе кылып көбөйтүп аларын бир ойлонуп көр!

Бошоп калган бир кампанын ордуна ашып-ташкан канча кампа түшүм алат!

Буудай эгилбесе, өз маалында колдонулбай зыкымдык менен сакталса чыкканга, курт-кумурскага жем болору айдан ачык...»

(Мавляна)

КҮЛГӨ АЙЛАНГАН ЖҮЗҮМЗАР

Улгерки бир замандарга колу ачык-берешен адамдын чоң аянтты ээлеген курма жана жүзүмзари болот. Диндин буйруктарын кынтыксыз орундаткан бул адам бышыкчылык башталганда кедей-кембагалдарга, жакыр бүлөлөргө түшүмүнүн зекетин, үшүрүн берчү экен. Жоомарт багбандын көзү өткөн соң көпчүлүк суктанган бак багбандын балдарына мураска калат. А балдары болсо атанын жолун жолдой албай дүнүйөгө ачкөздүк кылып, зыким боло башташат.

Аныгында багбан атанын жарды жалчыны тойгузуп, колунда жоктордун батасын алышы жүзүмзарга, курма багына береке апкелип турган. Колу ачык багбандын көзүнүн тирүүсүндө айылындагы кембагалдар бактагы мөмө-жемиштерден кеңири пайдаланышар эле. Маркум атанын берип жүрчү зекети балдарынын көзүнө чоң дүнүйө көрүнүп, бергилери келбей калат.

Алар бакка мол түшүм, береке Алла Тааладан келип жатканын сезе алышпады. Мындай терсаяктыкка алардын ачкөздүгү жана кайдыгерлиги себеп болду.

Акырында зекет бербөө үчүн ар кандай шылтоолорду айта башташат «Ансыз деле үй-бүлөбүз көп кишиден турат. Мал-мүлкүбүз да аз. Эч кимге эч нерсе бербей эле койолу! Кембагалдар басып кала электе эртең бакка эртелеп баралы да, бачым жыйнап кайталы...» деген пикир бир туугандардын бирөөсүнөн чыгат. Бул

пикир жага түштү көрүнөт, баары бир ооздон колдоп, бир бүтүмгө келген соң үйкуга кетишет.

Алар бул сөздү айтып, бир бүтүмгө келип жатып дүнүйө-мүлктүн чыныгы ээси Алла Таала экенин жана анда кедей-кембагалдардын акысы бар экендигин ойлоп да коюшпайт.

Ачкөз бир туугандардын мына ушундай орой жаңылыштыгы себептүү түн жарымда Алланын өкүмү менен бак жайгашкан жерди өрт чалат. Бышып-жетилген курма бак, жүзүмзар заматта бүт бойдон күлгө айланат.

Бир туугандар эрте менен эрте ойгонуп эч нерсеген бейкапар бири-бирин шаштырып жөнөп калат. Баары шаймандарын алып жолго чыгышат.

«Акырын баскыла! Кембагалдарды ойготуп албайлы. Бүгүн бирөөсүн да жаныбызга жолотпойлу!» дейт, бир туугандардын улуусу.

Айылдан шыбышсыз чыккан соң шатыра-шатман жол жүрүп, санаасы менен акча санап, баары тегиз кыялдана байып алышат.

Тилекке каршы бир туугандар такыр башкача үрөй учурган көрүнүшкө туш болушат. «Башка бирөөнүн жерине келип алган жокпузбу?!» дегендер болот. Айлана-чөйрөгө жакшылап көз жүгүртүшөт.... Бактын

орду окшош, бирок көрүнүшү өтө эле чо-
очун...

Бир туугандардын ичинен эң баамчылы
абалдын төркүнүн аңдай коюп, баш чай-
кап, бушаймандыгын билдирет:

–Жок... Жок! Бул жаңылыштык эмес,
өзүбүздүн багыбызда турабыз. Ачкөздүк
кылып кембагалдарга жардам бербөөгө
чечим чыгаргандыгыбыз үчүн Алла Таала
бизге бул апаатты жиберди.

Кайгы-кападан, бушаймандыктан за-
матта баарынын өңү кубарып чыгат. Эсине
келген көрпөндөлөр: «Бул пикир сенден
чыккан!» деп бири-бирин күнөөлөп, жеме-
лей башташат. Баамчыл жигит бир тууган-
дарын ынтымакка чакырат:

– Айланайын ага-инилер! Минтип бири-
бирибизди айыптап, чатакташканыбыздан
пайда чыкпайт. Андан көрө кечирим тилеп
Аллага жалбаралы. Балким, Ал Мээримдүү
Зат ырайым кылып бизди кечирер...

Ачкөз бир туугандарды бул кырсык-
туу окуя эсине келтирип, көзүн ачат. Чоң
ката кетиргендигин кеч да болсо баары
түшүнөт. Анткени мал-мүлктүн чыныгы Ээси
Алла эле. Ал берген мүлктү Ал каалаган-
дай таризде колдонуу керек болчу. Жа-
раткан Алланын ыраазылыгын табуу үчүн
сарпталган мал-мүлк берекелүү болорун
түшүнүп, тообо кылышат, кечирим тилешет.
Алардын дуба-тилегинин маани-маңызы
мына мындай эле: «Биз акыйкатта чоң
жаңылыштык кетириптирбиз. Бул апаат кем-
чилигибиздин кесепети экендиги чындык.
Алла Таала болсо ар кандай кемчиликтен
таза, аруу. Эми, үмүт үзбөй Жараткандын
ак жолун тандайлы, аны бек карманалы!
Биз Кудай Тааланын ырайымын арзуу кыла-
быз. Биз Ага багыт алдык...»

**(Тийиштүү аяттар үчүн Калем сүрөсүнүнү
17-33-аяттарын карагыла).**

ЗЕКЕТ КИМДЕРГЕ БЕРИЛЕТ ?

Жакыр:

Динибиз койгон жеңилдик боюнча мал-мүлкү «белгилүү өлчөмгө» жетпеген адам же үй-бүлө.

Колунда жок:

Тамак-аш жана кийим-кечек өңдүү эң негизги муктаждыгын өзү камсыздай албаган, башкалардын жардамына муктаж адам же үй-бүлө.

Карызы барлар:

Колундагы каражаты менен карызын төлөп койгон чакта кыйын абалга дуушар болуп, кембагалга айланып кала турган адамдар. Карыздар адамдардын мал-мүлкү «белгилүү өлчөмгө» жеткенге чейин бул адамды карызынан кутултуу үчүн колунда барлар зекет бериши керек.

Жолдо калгандар:

Өз өлкөсүндө, же өз айылында мал-мүлкү бар болгону менен сапарда жүрүп белгилүү себептерден улам акчасыз калып, башкалардын жардамына муктаж болгон жолоочуларга үйүнө жеткидей зекет берүүгө болот.

Алла жолунда жүргөндөр:

Алла жолунда чын дилден согушка катышкысы келгени менен жокчулуктун айынан тамак-ашка, кийимге, курал-жаракка жана башка нерселерге муктаж болгон адамдар. Муктаждыгын камсыз кылуу үчүн мындай абалдагы адамдарга зекет берүүгө болот. Ошол эле учурда Алланын динин жаюу жана ага чакыруу, же илим үйрөнүп жүргөн адамдарга да зекет берүү бир жагынан сооп болсо, экинчиден жакшы ийгиликтердин жаралышына шарт түзгөн болот.

Укуктук китептерде зекеттин беш башка жагдайдагы адамдарга берилиши айтылып келет. Бирок Тооба сүрөсүнүн 60-аятына назар сала турган болсок, дагы үч башка жагдайдагы адамдарга берүү сунуш кылынат. Ошондуктан бул аятка таяна турган болсок, зекет жалпы 8 түрдүү жагдайдагы адамдарга берилет.

Зекетти аятта айтылган топтордун бирөөнө берсек болот. Эгер бере турганыбыз көп болсо, баарына бөлүштүрүп берүүгө да болот.

Зекетти оболу эң жакын жакыр туугандарыбыздан баштап берсек дагы да сооп болот.

Алла Таала буюрат:

«Бай мусулмандардын мал-мүлкүндө тилемчилердин да, кембагалдардын да акысы бар».

Зарият сүрөсү, 19-аят

Алла Таала буюрат:

«Айыккатта, зекет – Алланын жүктөгөн парзы: колу жука кембагалдарга, жакырларга, аны жыйноочуларга, көңүлдөрү алынышы (Исламга жакындатуу үчүн) зарыл болгондорго, (мусулман) кулдарды бошотууга, карызы барларга, Алланын жолунда жүргөндөргө жана (мусулман) жолоочуларга берилет. Алла – бүт нерсени Билүүчү, Даанышман!»

Тооба сүрөсү, 60-аят

ЗЕКЕТ КИМДЕРГЕ БЕРИЛБЕЙТ?

- ⊗ Байларга,
- ⊗ Мусулман эместерге,
- ⊗ Өзү багып-кароого милдеттүү болгондорго (ата-эне, чоң ата, чоң эне, өз балдарына жана неберелерине).
- ⊗ Мектеп, бейтапкана, мечит, жол курулушу, булак, көпүрө сыяктуу жерлерге

Зекет
берилбейт

⊗ Ошондой эле жубайлар бири-бирине зекет бере алышпайт.

✓ Ага, аба, тайке, таеже, жээн жана бир тууган сыяктуу жакын туугандарга зекет берүүгө болот.

ӨЗҮБҮЗ ЖАКШЫ КӨРГӨН НЕРСЕЛЕРДИ БЕРЕЛИ

Абу Талха Азирети Пайгамбарыбыздын жакын досу, жакшы көргөн замангашы жана куттуу Медина шаарынын алдыңкы байларынан эле. Ошол кезде Абу Талха көптөгөн эгин аянттынын, түргүү бак-дарактын жана мал-мүлктүн ээси эле. Алардын ичинен Набави мечитине жакын жердеги ичинде нары таза, нары таттуу кудугу бар мол түшүмдүү курма багын өзгөчө жакшы көрө турган. Абу Талха меймандос инсан болгондуктан анда-санда Алла Элчиси баш болгон сахабаларды бул курма багына чакырып, мейман кылар эле. Калыңдыгы жана жыштыгы көпчүлүктү суктандырган курма дарактарынын көлөкөсүндө жан дүйнөнү балкыткан жагымдуу дилмаектер өтчү.

Күндөрдүн биринде Мухаммед Пайгамбар (саллаллаху алейхи васаллам) мечитте сахабалары менен чогуу дилмаек өтүп жатып төмөнкү аятты окуду:

«Өзүңөр сүйгөн нерселердин бир бөлүгүн Алла ыраазылыгы үчүн бермейинче, анык жакшылыкты таба албайсыңар. Берген нерселериңердин бүт баарын Алла билип турат (акыбетин ашыгы менен кайтарат)» (Аали Имран сүрөсү, 92-аят).

Бул аяттан катуу таасирленген Абу Талха дароо Алла Элчисине кайрылды:

– Пайгамбарым... Мечиттин маңдайындагы мына бул курма багым байлыгымдын ичинен мен үчүн эң сүйкүмдүү да, баалуу да. Мен азыркы окулган аятка таянып туруп өзүм

эң жакшы көргөн үшүл багымды Алла ыраазылыгы үчүн муктаждарга берүүнү чечтим. Жакыр мусулмандар андан жана кудуктан каалашынча пайдалансын.

Абу Талха түз эле курма багына барды. Аялы Умму Сулайми да ал жерге экен. Кутман сахаба жубайынан бакчаны таштап кетүүсүн суранды. Жакшы түшүнө бербеген Умму Сулайми ийин кууштуруп суроо узатты:

– Эмне, бир жака кетип жатабызбы.

– Жок. Эч кайда кетпейбиз. Мындан ары биз жакшы көргөн бул бак биздики эмес, шаарыбыздагы жакыр мусулмандардыкы – деп мечитте болуп өткөн окуяны баяндап берди.

– Айтчы, байым. Бакты экөөбүздүн атыбыздан багыштадыңбы же жеке өзүңдүн атыңданбы?

– Экөөбүз көп жылдардан бери бир үй-бүлө болуп түтүн булатып жаткандан кийин албетте, экөөбүздүн атыбыздан багыштадым. Ал жагынан камсанаба.

– Алла сага ыраазы болсун! Бакчабызга бейгам кирип келген кембагалдарды көрөрүм менен сени жакшылык жасаган тура деген ойго кеттим эле... Алла Таалам жасаган кайыр-садакабызды кабыл кылсын! Жүрү, кетсек кетели...

Бир доорлордо Умар бин Абдулазиз аттуу акылман, адилеттүү, ыйманы күчтүү жана көптөгөн асыл сапаттарды өзүнө камтыган мусулмандардын журт башчысы өткөн. Ал маал-маалы менен кап-кап шекер сатып алып, элге таратчу экен. Мунун сырын билгиси келгендер андан сурашыптыр:

– Ушинтип түйшүк тарткандан көрө акча таратсаңыз дагы да жакшы эмеспи? Ар ким каалаганын сатып алмак.

Ислам динин туу туткан журт атасы минтип жооп бериптир:

– Мен шекерди абдан жакшы көрөм. Ошол себептен өзүм жакшы көргөн нерсеген кайрымдуулук кылгым келет...

ЗЕКЕТ БЕРҮҮ УЧУРУНДА ЭМНЕЛЕРДИ УНУТПАШЫБЫЗ КЕРЕК?

Зекетти чын ыкластан боорукерлик менен беришибиз керек

Зекет жана садака берүү учурунда аны алып жаткан адамга мээримдүүлүк, боорукерлик көрсөтүп жана «Мен да ушул дингешимдин ордунда болуп калышым мүмкүн эле» деген сезим менен өзүбүздү анын ордуна койо билишибиз керек.

«Мен да
ушул адамдын
ордунда болуп
калышым мүмкүн
эле»

Зекет берүү учурунда ибадат кылып жатканыбызды унутпашыбыз керек

Зекет жана садака берүү учурунда Жараткан Алланын маанилүү бир буйругун орундатып жатканыбызды, тактап айтканда, ибадат үстүндө экенибизди унутпаганыбыз дурус. Ошондуктан, бизди ушундай улуу ибадатты орундатышыбызга себепкер болуп жаткан кембагал адамга сый-урмат менен мамиле кылып, ичибизден болсо да ыраазылык билдиришибиз керек

«Кембагалдар – парз ибадатты орундатышыбызга себепкер болгон кадырман пенделер».

Зекет берүү учурунда сылык болушубуз керек

Биз кандай гана жакшылык жасабайлы ниетибиз Алла Тааланын ыраазылыгын табуу болушу керек. Зекет менен сагагада да ушундай максатта болгону-буз жакшы. Бирөөгө бир белекти же аманатты сунуп жатканда кандай аяр мамиле кылсак, зекет берүү учурунда да ошол калыптан жазбашыбыз абзел. Зекетти алып, бизди зор милдеттен куткарган диндештерибизден бир жылмаюуну аябашыбыз керек.

Алланын ыраазылыгынан башка алардан эч кандай нерсени күтпөө анык мусулмандык сапат. Андыктан ошол нары кымбат мезгил, нары дал сынактын өзүндө «Мына бул менин зекетимди ал!» сыяктуу орой сөздөрдү айтпоо жана алган тараптын көңүлүн оорутпоо үчүн өтө аяр болушубуз керек. Анткени, бул жердеги маанилүү нерсе – зекеттин экинчи адамга тийиши. Алып жаткан адамдын анын зекет же башка нерсе экенин билип-билбеши мааниге ээ эмес.

«Мага берилген белек жакшы кагазга оролуп, кооздолуп, чын ыклас менен берилсе, кандай гана жакшы!...»

Алла Таала эскертет:

«Эй, ыйман келтиргендер! Мал-мүлкүн элдер көрсүн үчүн сарптаган, Алла менен Акырет күнүнө ишенбеген (адамга) окшоп, сагагаңарды колко кылып, же ызакорлук менен жакшылыгыңарды текке кетирип албагыла!»

Бакара сүрөсү, 264-аят.

Чыныгы муктаж адамдарды издеп табышыбыз керек

Зекетибиздин жакшы кабылданышы үчүн анык муктаж адамдарды издегенге муктажбыз. Мал-мүлкүн колдон чыгышынан да анын өз жайын табышы зор мааниге ээ. Анткени зекеттеги негизги шарттардын бири – анын анык муктаждарга берүү болуп саналат. Эгер колдон чыкса болду деген мааниге кайдыгерлик кылып татыксыз адамга берилсе, зекет кайрадан берилиши керек.

Эскерте кетчү дагы бир маанилүү нерсе, материалдык колдоого муктаж экендигин айтуудан уялган, тартынгандарды табуу дагы жакшыраак.

«Чыныгы кембагалды кантип табам?»

Аргактуу Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Бир-эки тиштем тамак-аш, бир-эки курма үчүн эшиктен эшикти каккылаган тилемчи кембагал эмес. Анык кембагал – өзүнө жеткидей эч нерсеси жок, жакыр экендиги билингени менен эч кандай кайыр-садака берилбеген жана эч кимден эч нерсе тиленбеген адам».

Бухари, Зекет, 53.

МАҢДАЙ ТЕР МЕНЕН ӨМҮР СҮРҮҮ ТИЛЕМЧИЛИКТЕН ЖАКШЫ

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

Алла Элчиси (саллалаху алейхи васаллам) мусулмандардын тилемчи болушун жактырбагандыктан мындай деген:
«Отун таңып келип сатуу жана Алланын ал пендесин ага-буга жалдыроодон сакташы тилемчиликке караганда дагы да абзел».

Бухари, Зекет, 53

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Алган колдон берген кол жогору турат»

Бухари, Зекет, 18.

Күндөрдүн биринде Азирети Мухаммедке (саллалаху алейхи васаллам) Мединалык мусулмандардан бир адам келет. Жокчулук жондон кайыш тилгенин айтып даттанат. Экөөнүн ортосунда беригедей баарлашуу жүрөт.

– Үйүңдө эч бир буюмуң жокпу?

– Бар! Жарымын жерге төшөп, жарымын жамынган таарыбыз жана суу куйган идишииз бар.

– Ошолорунду бул жерге алып кел.

Буюмдар алынып келинет.

– Буларды ким сатып алууну каалайт? Сахабалардан бирөө бир дирхамга аларын айтат.

– Дагы көбөрөөк акчага ким сатып алат?

Эки дирхам берген сахабага буюмдар сатылган соң акчаны кембагалга берип жатып мындай дейт:

– Мунун бир дирхамына бүлөң үчүн тамак-аш ал. Ашканына бир балта ал да, мага кел.

Көп өтпөй кембагал балтаны алып жетип келет. Алла Элчиси өз колу менен балтаны саптаган соң:

– Эми баргын да отун алып сат. Он беш күн иштеген соң мага бир жолук – деп аны узатат.

Айтылгандай эки аптадан кийин кембагал Алла Элчисине (саллалаху алейхи васаллам) келип, он күн ичинде он дирхам пайда тапканын, өзүнө, бүлөсүнө кийим-кече, азык-түлүк сатып алганын айтат.

Бул кабар Азирети Мухаммедди (саллалаху алейхи васаллам) абдан сүйүнтөт. Ал мындай деген:

“– Тилемчилик кыямат күнү жүзүңө кара так болуп көрүнгөнүнө караганда бул иш сен үчүн дагы да кайырлуу» (Абу, Давуд, 3-кат, 26/1641; Ибн Мааж, Тижарат, 25).

СҮЙҮКТҮҮ ПАЙГАМБАРЫБЫЗДЫН

(саллалаху алейхи васаллам)

БЕРЕШЕНДИГИ ЖАНА КАМКОРДУГУ

Пайгамбарыбыз (саллалаху алейхи васаллам) адам баласынын эң мээримдүүсү эле (**Муслим, Нас, 137**).

Айша энебиз мындай дейт:

«Адеп-ахлак жагынан Азирети Пайгамбардан өткөн мыкты киши жок эле. Сахабаларынан же болбосо үй-бүлөсүнөн бирөө жарым аны чакырган болсо, дароо «Угуп атам!» – деп айтып, даяр боло калчу. Ушундай улуу адеп-ахлакка ээ болгондугу үчүн Алла Таала береги аякты түшүргөн:

«Албетте, сен бийик адеп-ахлактын сересиндесиң!» (**Калем сүрөсү, 4-аят**).

Анын марттыгын жана меймандостугун даана түшүндүрүүгө тилибиз да, сөүбүз да алсыздык кылат. Анын

марттыгы кедейликтен коркпогон адамдын жоомарттыгынан да жогору турар эле.

Азирети Жабир (Алла ага ыраазы болсун) мындай дейт:

«Андан бир нерсе сураганда, эч ким Анын «жок» деп жооп бергенин көргөн эмес». (**Муслим, Фагаил, 56**).

Кимдир бирөө муктаждыгын, арымунун Пайгамбарыбыз менен тең бөлүшүү үчүн келсе, колунан келишинче анын муктаждыгын дароо орундатып, эгер анын муктаждыгын орундатууга дагы мүмкүнчүлүгү жок болуп калса, анда жылуу-жумшак сөз менен түшүндүрүп, муктаждын көңүлүн оорутпастан жооп берер эле. Ал бардык адамдардын дарттарына ортоктош болууга ар дайым даяр болчу. Адамдар кайсыл катмарга же мансап - даражага тиешелүү болсо да; мейли бай-кедей, мейли аалымнаадан, сабатсыз болсун, ал бардык адамдарга адамдык бийик сапаты менен бирдей мамиле жасаган.

Аланын Элчиси жолдо Азирети Жабир менен сүйлөшүп бараткан. Жабирдин жаңы үйлөнгөнүн, ошол себептүү көп карызы бар экендигин билген Азирети Пайгамбарыбыз андан кандай дүйнөсү бар экендигин сурайт. Жабир болгону бир төөсү гана болгонун айтат. Алла Элчиси аны

карьвдарынан кутултуу үчүн төөсүн сатууну сунуш кылат. Келишимге ылайык Мединага барган соң Жабир төөсүн Пайгамбарыбызга сатат. Төөнү тапшыруу үчүн келген Жабирге Алла Элчиси төөнүн акчасын берип, төөсүн өзүнө белек кылып кайтарып берет. **(Бухари, Жихад, 49; Муслим, Мусакат, 109).**

Ардактуу Пайгамбарыбыз бардык мусулмандарды берешен, жоомарт жана камкор болууга үндөгөн. Мындай жакшы сапаттар Алла Таалага абдан жагарын түшүндүргөн:

«Менин үмөтүмдөн, кимдир-бирөөнүн муктаждыгын көтөргөн пендеге мен ыраазы болом. Мени ыраазы кылган Адам Аланы ыраазы кылган болуп эсептелет. Алла Таланын ыраазычылыгын тапкан адам албетте бейишке кирет».

Хадисте мындайча айтылат:

«Март адам Аллага, бейишке жана адамдарга жакын, ошондой эле ал тозок отунан алыс болот. Ал эми зыким болсо,, тескерисинче, Аллаган, бейиштен жана адамдардан узак, тозок отуна жакын болот!» **(Тирмизи, Бирр, 40).**

Сүйүктүү Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи васаллам) өмүрү өткөнчө берешендик кылып, кайрымдуулугунан, жоомарттыгынан жазбай өткөн. Ислам мамлекети түптөлүп өзүнүн, элдин турмушу бир топ оңолуп калган мезгилде да жупуну жашоону тандап алган.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Береги эки адамга гана суктанууга болот: Биринчиси, Алла берген мал-мүлктү ак жолго каржаган адам. Экинчиси, Алла берген илим менен татыктуу өкүм чыгарган жана аны башкаларга үйрөткөн адам».

Бухари, Илим ,15

Күндөрдүн биринде мусулман аялгардын бири атайы арнап, көз майын сарптап, асемдеп чепкен тигип Алла Элчисине тартуу кылат. Ансыз деле Азирети Пайгамбарыбыздын мындай нерсеге муктаждыгы болгондуктан, тартууланган адамга батасын берет да, чепкенди кийип алат. Арадан көп өтпөй чепкенге көзү түшкөн бир сахаба тартынбай келип, жактырып калганын айтып, аны белек кылышын өтүнөт.

Андан башка чепкени жок экендигине карабастан Алла Элчиси сахабасынын көңүлүн кыя албай асемдүү кийимди ага белек кылат.

Узактан көз кырын салып турган башка мусулмандар Ардактуу Пайгамбарыбыздын чепкенин уялбай сурап алган сахабага кыжырданып, аны ортого алышат:

– Алла Элчисинин андан башка чепкени жок экенин билбейт белең?! Анын сырткы кийимге муктаждыгы бар эле. Сураганга кантип гитиң барды?

Ал чепкенди башка ниетте алгандыктан камаарыбастан минтип жооп берди:

– Мен бул чепкенди кийүү үчүн эмес, көзүм өткөндө кепин кылуу үчүн сурап алдым.

Айтылгандай эле кийин ошол сахаба көзү өткөн соң Алла Элчисинен белекке алган чепкенге кепинделгени тарыхый булактарда айтылып жүрөт.

Бухари, Агаб, 39.

КАЙРЫМДУУЛУК АРУУ ДИЛДЕН БАШТАЛСЫН

62

Тирүүлүктө тирешүүгө майдан бар.
Тирүү жүрүп тирешпеген кайдан бар?
Азап менен Алла сөзүн жайылтып,
Айткан экен кээде минтип Пайгамбар:

– Бардык жандар дегенден го, жеп-ичсин,
Бардар кылган Алла Таалам жер үстүн.
Так айтылган кайрымдуулук жөнүндө,
«Тапканынан карыптарга бөлүшсүн».

– Жетпей турса берген барбы жегенин?
Сурайт бирөө, Элчисинен Эгемдин.
Айтат Элчи: «Мээнет кылып жеп-ичсин,
Зекет кылсын жегенинен бөлөгүн».

– Эгер адам чабал болсо таптаза,
Кантип берет ашыгыраак таппаса?
Жообун берет Пайгамбар да шыр эле,
Суроо берген ал адамга такмаза.

– Бирөө жетсе бечаралык абалга,
Жардам берсин иши менен чабалга.
Жылуу сүйлөп жан дүйнөсүн ойготсун,
Ким бирөөдөн кетип турса жан арга.

Адам дайым адамдыгын аткарсын,
Арты балээ арам ойдон сактансын.
Кайкы тилди баш ийдирип ыйманга
Кайрымдуулук аруу дилден башталсын.

**Куттуу хадис. которгон:
Надырбек Алымбеков**

СУРООЛОР

Үйрөнгөн маалыматтарыбызды дагы бир жолу бышыктап алалы

Төмөнкү сүйлөмдөргү бириктиргиле

☐ «Белгилүү өлчөмдөгү» мал-мүлкү бар адамдар	☐ фитр садакасынын эң төмөн өлчөмү болуп эсептелет.
☐ Алтын же күмүштүн кырктан бир бөлүгүн	☐ динибиз буйруган жерлерге берилиши «зекет» деп аталат.
☐ Мусулман адам өз небересине	☐ алган колдон жогору.
☐ Зекет берүү учурунда	☐ башкача айтканда % 2,5 ын зекет кылып беребиз.
☐ Мечит, мектеп, бейтапкана өңдүү жерлерге	☐ 80. 18 грамм.
☐ Зекет – бул бай адамдардын мүмкүнчүлүгүн	☐ зекет бере албайт.
☐ Бай мусулмандын мал-мүлкүнүн белгилүү бир бөлүгүн	☐ жана жол, суу чыгаруу, көпүрө өңдүү иштерге зекет берилбейт.
☐ Сунган кол	☐ ибадат кылып жатканыбызды унутпашыбыз керек.
☐ Алтындын «белгилүү өлчөмү»	☐ кембагалдарга жеткирип, көпүрөлүк милдетти аткарат.
☐ Орто деңгээлде жашаган адамдын эки маал ысык тамагы же эки ысык тамактын акчасы	☐ динибизде бай деп эсептелинет.

Өзүбүздү текшерели

1. Төмөндө тизмектелген адамдардын кайсынысына зекет берилбейт?

- а. Жолдо калгандарга
- б. Кембагалдарга
- в. Карызы барларга
- г. Ата-энеге

2. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы зекет, садака, курмандык, фитр садакасы өңдүү ибадаттардын орток өзгөчөлүгү болуп эсептелет?

- а. Жардамдашуу жана колдоо
- б. Тууралык жана адилеттүүлүк
- в. Эмгекчилдик жана бактылуулук
- г. Сабыр жана береке

3. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы негизги муктаждыктардан болуп эсептелбейт?

- а. Үй
- б. Машина
- в. Соода-сатыктагы мал-мүлк
- г. Кол өнөрчүлүк жана кесиптик шаймандар

4. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы кой менен эчкинин зекеттин «белгилүү өлчөмү» болуп эсептелет?

- а. 40
- б. 30
- в. 20
- г. 100

1. Фитр садакасынын өкүмү эмне?

- а. Парз
- б. Важип
- в. Сүннөт
- г. Мустахап

2. Төмөндө айтылгандардын кайсынысы жаңылыш?

- а. Зекет адам баласын дүнүйө-байлыкка болгон берилүүдөн жана зыкымдыктан тазалайт.

б. Зекет мал-мүлктүн адал, берекелүү болушуна жана көбөйүшүнө себеп болот.

в. Зекет адамдардын ортосундагы сүйүүнү жана ынтымакты бекемдейт.

г. Зекет байды байытып, кембагалды жакырга айлантат.

3. Төмөндө аталгандардын кайсынысынан зекет берилбейт?

- а. Акча
- б. Кой
- в. Үй буюмдары
- г. Үй

4. Зекет үчүн төмөнкү аныктамалардын кайсынысын айтуу туура эмес?

- а. Зекет берүү байларга гана парз.
- б. Зекет бир жылда бир гана жолу берилет.
- в. Малдын кырктан бири зекетке берилет.
- г. Оорулуу адамдар зекет беришпейт.

Төмөнкү бош орундарга кашаанын ичиндеги ылайыктуу сөздөргү жайгаштыргыла

(мал-мүлкүндө / данга / тиленбеген / кемийт / тазалайт / жүрөгүңдү / кемитет)

- ❁ «Өзүнө жете турган мал-мүлкү жок, жакыр экендиги көпчүлүккө билингени менен садака берилбеген жана эч кимден эч нерсе адам анык кембагал болуп эсептелет».
- ❁ «Бай мусулмандардын тилемчилердин да, кембагал мусулмандардын да акысы бар».
- ❁ «Мал-мүлкүн Алла жолунда сарптагандар ар сабагында жүздөн дан алган, жети баш өндүргөн бир түп (арпа-буудайга) окшош».
- ❁ «Эгер жумшарткың келсе, кембагалды тойгуз, жетимдин башын сыла».
- ❁ «Байлыгы барлардын мал-мүлкүнөн зекет ал. Зекет алардын мал-мүлкүн, өзүлөрүн күнөөдөн арылтат».

КУТТУУ САПАР

АЖЫЛЫК

- * *Ажылыктын аныктамасы*
- * *Ажылыктын бизге тийишкен пайдалары*
- * *Ажылык кимдерге парз?*
- * *Ажылык ибадатына тийиштүү жерлер*
- * *Мекке менен Медина шаарындагы зыярат кылына турган жерлер*
- * *Ажылыктын парздары*
- * *Ажылык ибадатындагы милдеттер*
- * *Ажылык кандай таризде аткарылат?*
- * *Эмра*
- * *Азирети Найламбарыбыздын ажылыгы*

МЕККЕ ШААРЫ ЖАНА ЗАМ-ЗАМ

Мекке аймагы Куран-и Каримге «Умму-л-Кура», «Бакка» жана «ал-Баладул-Амин» деген ысымдар менен белгилүү.

Меккенин түштүк жагында Йемен, түндүк жагында Жер Ортолук деңизи, чыгыш тарабында Перс булуңу, ал эми батыш жагында Кызыл деңиздин порту Жидда бар. Буга кошумча Африка багытына кеткен жолдордун кесилишкен жеринде, экономикалык жактан абдан ыңгайлуу жерде турат. Шаар курулган бөлүк «Батну Мекке» деп, ал эми Харам мечити турган жер «ал-Батха» деп аталат.

Азирети Ибрахим (алейхиссалам) Сара энебизден перзент көргөн эмес. Акылман Сара эне күңү Ажарды азат кылдырып өмүр жолдошу Азирет Ибрахим менен никесин кыйдырат. Мына ушул никеден Азирети Исмаил жарык дүйнөгө келет. Пенде катары Сара энеге кызганыч пайда болот.

Кичи зайыпты башка жака алып кетишин күйөөсүнөн суранат. Кемпиринин көңүлү үчүн бул пикир жүйөлүдөй көрүнөт. Аңгыча Жараткандан да буйрук келет. Буйруктун негизинде уулу Исмаил менен кичи зайыбы Ажарды алып ошол кездерге ээн талаа болгон азыркы Меккенин аймагына алып барат. Азирети Жабраил болсо пайгамбарга жол көрсөтүп жүрөт. Аймакка келип калганда Ибрахим пайгамбарга үн салат:

– Ибрахим! Бүлөңдү мына ушул жерге жайгаштыр!

Азирети Ибрахимдин:

– Бул жер дыйканчылыкка да, малчарбасына да жарабайт ко! – деген каршы пикирине Жабраил (алейхиссалам):

– Ооба ошондой, бирок келечекте бул жерден өнүп-өскөн сенин урпагыңдан уммий (сабатсыз) Пайгамбар чыгат жана «ал-калимату-л-уля: эң улук сөз болгон Тавхид» аны менен толукталат, – дейт.

Абдуллах бин Аббас (Алла ага ыраазы болсун) бул окуяны Азирети Пайгамбарыбыздан угуп бизге жеткирген:

«Ибрахим (алейхиссалам) Ажар энебизди жана эмчектеги Исмаилди Меккеге алып барат. Жакынкы келечекте атырылып чыга турган «Зам-зам» кудугунун жанындагы бир дарактын түбүнө таштайт. Аларга курма толтурулган себет жана идишке толтурулган сууну таштап артка кайтат. Жыла бергенде Ажар эне күйөөсүнүн артынан үн салат:

– Бизди бул жерге таштоого Алла Өзү буйрудубу?

– Ооба!

Ажар эне опол тоодой тобокели менен Жаратканга моюн сунуп:

– Андай болсо Кудайым бизди Өзү сактайт, зыянга кириптер кылбайт... – дейт да, уулу Исмаилдин жанына кайтат.

Биртоп ыраактап жубайы менен ымыркай Исмаил көрүнбөй калган кезде Азирети Ибрахим алакан жайып Жаратканга жалбарат:

«Оо, Жараткан! Мен намазды так аткарышы үчүн урпагымдын бир бөлүгүн үрөөнчүлүк кылынбаган бир өрөөнгө, Сенин Ыйык Үйүңдүн жанына жайгаштырдым. Мындан ары Сен адамдардын бир бөлүгүнүн көңүлүн ал жака ийкемдүү кыла көр жана аларга мөмө-жемиштерден ырыскы бер! Балким шүгүр кылышаар» **(Ибрахим сүрөсү, 37-аят), (Бухари, Анбия, 9).**

Карачечекей уулу менен жан шеригин ээн чөлгө таштап кайткан Ибрахим пайгамбар алар үчүн минтип губа кылат:

«... Оо, Жараткан Алла Таалам! Бул жайды коопсуз аймак кыла көр! Өзүңө жана акырет күнүнө ыйман келтирген калкына түрдүү жер-жемиштен ырыскы бер!..» **(Бакара сүрөсү, 126-аят).**

Чынчыл момун күйөсү таштап кеткен бир кумура суу да көп өтпөй түгөнүп калат. Ажар эне жака белге суу табылып калар деген үмүт менен Сафа менен Мар-

ва дөбөлөрүнүн арасын жети жолу басып өтөт. Бул эки дөбөнүн ортолугу болжол менен төрт жүз кадам. Эне көңүлү уйгу-туйгу. Бирде чуркап, бирде жүрүшүн жайлантип, кайра шаша келип уулу Исмаилге көз салат. Жака белден кишинин карааны тургай үн салган канаттуу да көрүнбөйт. Айлана баягыдай эле тым-тырс. Тирүүлүктүн жышааны билинсе кана ушундайда... Айласы алты болгон Ажар эне үзүлбөгөн үмүт менен кайрадан Марва дөңсөөсүнө чыгат. Эки тоонун ортосуна жети жолу барып келет. Акырында чаалыгып бутун тарта албагыдай абалга келет. Илкий араң басып уулунун жанына келип көргөн көзүнө ишене албайт. Бул түш эмес, кашкайган чындык болчу. Уулу Исмаилдин бутунун астынан кашкайып тунук суу атырылып жаткан болот.

Сүйүнүч.... Жаратканга жалбарып шүгүрчүлүк келтирет. Агып кетпесин деп колу менен кумгу үйүп, көлмө сыяктантып тосуп салат. Шашкандыктанбы же сүйүнүчтүн толкунубу, айтор сууга: «Токто, токто!» деген масниге «**зам-зам!**» деп сүйлөй берет.

Мына ошондон тартып эненин бекем ишеними, берилгендиги жана тобокелинин үзүрү катары миңдеген жылдар бою бир мыскал азайбай, Ажар эне менен Исмаилге насип болгон суу! Зам-зам азыр миллиондогон адамдарга жетип, ажылардын алып кетүүчү таберик даамына айланып, жетпеген жери калбай, Ибрахим менен Исмаил тургузган Каабанын түбөлүктүү көз мончогу сыяктуу кыяматка чейин үмөткө шыпаа болуп агып келет.

Ошентип, ушунчалык ак гилден берилүүнүн натыйжасында эне-бала чоң берекеге күбө болушат.

Какыраган эрме чөлгө эне-бала зам-замдан гана наар алып жашап калышат. Жол тартып бараткан Журхум уруусу көктөн бир канаттуу улам жерге конуп кайра көккө учуп чыкканын баамдап калышат. Жолоочулардын арасында кыраакы адамдар бул канаттуунун минтип улам жерге конуп, кайра көтөрүлүшүнөн жакын жерде жашоонун белгиси бар деген ой менен айланага киши чаптырышат. Сууга

жакындап келген эки жолоочу айран таң калышат. Саламдашып, амандашкан соң эне-баланын ал-жайын сураштырып, Азирети Исмаилдин жөн бала эмес экендигин сезип калышат. Анан да отурукташууга, соода-сатык жүргүзүүгө ыңгайлуу жер экен деп боолгошот. Акырында отурукташууга Ажар энеден уруксат сурашат.

Ажар эне «сууга ээ чыкпоону» шарт коюп макулдугун билдирет. Журхум уруусу зам-замдын айланасына чакан айыл курушат. Көп өтпөй ал жер соода кербендери тыныгып кетчү жайга айланат да какыраган ээн чөл убакыттын өтүшү менен гүлдөп өнүккөн Мекке шаарына айланат.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Зам-замды эмнеге ниет кылып ичкен болсо, ошого жараша пайда келтирет. Маселен, шыпаа табуу үчүн ичсең, Алла сага шыпаа берет, курсакты тойгузуу ниетинде ичсең Алла сени тойгузат, чаңкап турганда ичсең, Алла чаңкоонду кандырат. Зам-замды Жабраил периште ачкан. Ал жерден Азирети Исмаил суу ичкен»

Даракуни, III, 354

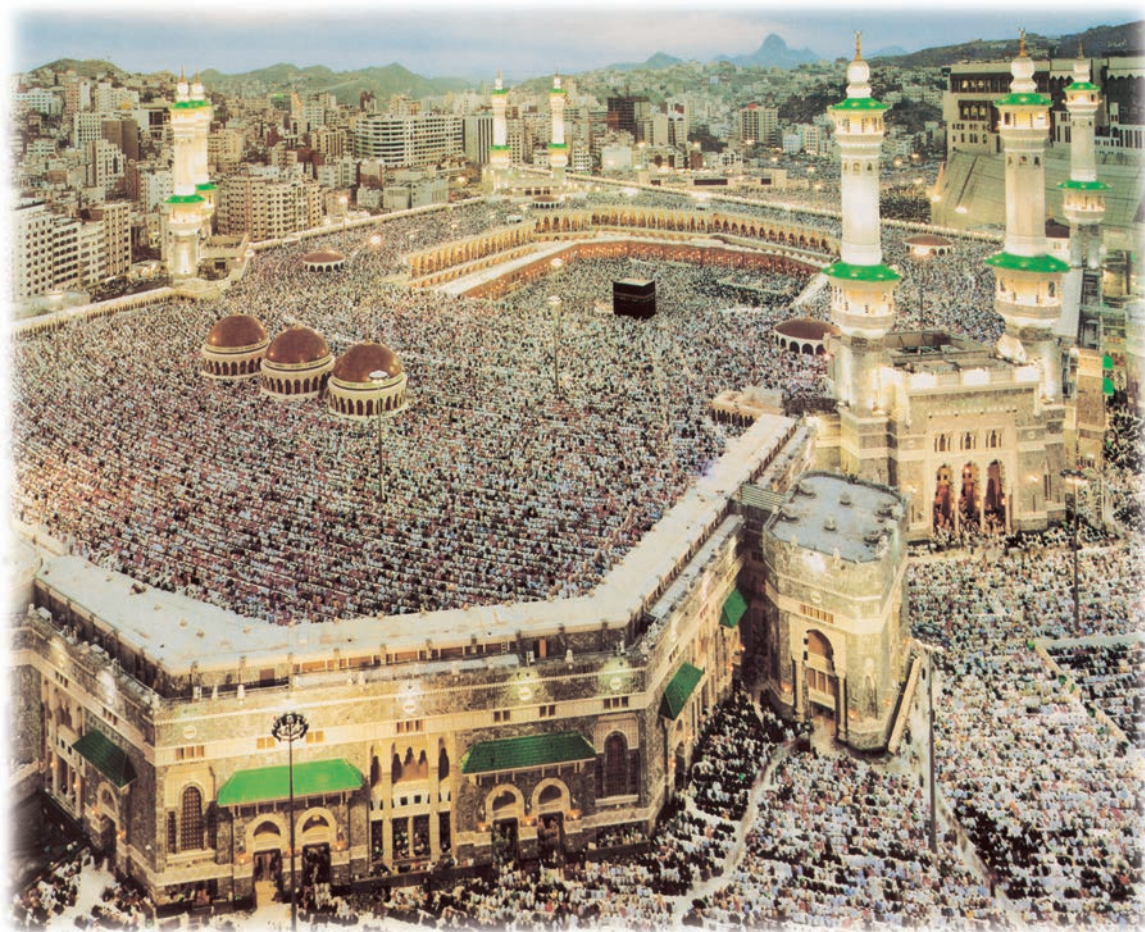
Зам-зам ичерге окула турган гуа

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَ رِزْقًا
وَ اِسْعًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ

«Оо, Жараткан Алла Таалам! Мен сенден пайдалуу илим, көң ырыскы жана ар кандай дартка дабаа болор шыпаа тилейм!»

Даракуни, III, 354

АЖЫЛЫК ДЕГЕН ЭМНЕ?

✍ **АЖЫЛЫК** – бул жылдын белгилүү күндөрүндө Ыйык Каабаны жана анын айланасындагы касиеттүү жерлерди ибадат ниетинде зыярат кылуу.

Алла Таала буйурат:

«Ажылык менен умраны Алла үчүн орундаткыла!»

Бакара сүрөсү, 196-аят

Сахабалардан бирөө Алла Элчисине (саллаллаху алейхи васаллам) суроо узатты:

– Пайгамбарым эң улуу амал эмне? Анын жообу мындай болду:

– Аллага жана Анын Элчисине ыйман келтирүү.

Суроо кайра жаңырды:

– Андан кийин кайсынысы?

– Алла жолунда күрөшүү.

– Андан кийин.

– Кабыл боло турган ажылык, – деди Пайгамбарыбыз.

АЖЫЛЫКТЫН БИЗГЕ ТИЙГИЗГЕН ПАЙДАЛАРЫ

АЖЫЛЫК

- * Тилди жана кыймыл-аракеттерибизди тизгиндөөнү камсыз кылат.
- * Диндештик жана бир туугандык сезимдерибизди күчөтүп, үмөттүк аңтуюмубузду өөрчүтөт.
- * Күнөөлөрдөн аруулап, жаман жоруктардан алыстатат.
- * Жашообузга көрк берет.

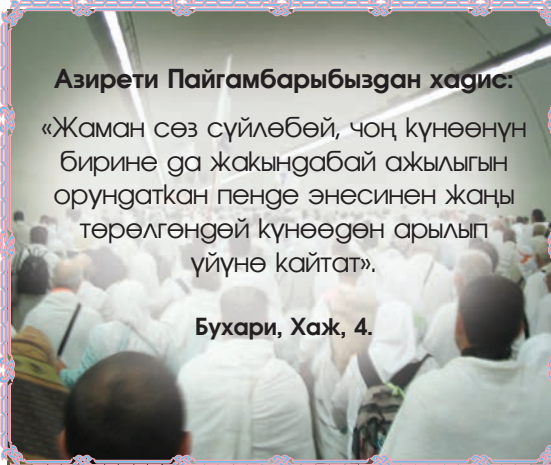

Ажылык – бул жаман жоруктарды калтыруу жана адеп-ахлагыбызды жакшыртуу үчүн эң мыкты мүмкүнчүлүк. Анткени ихрам учурунда кандайдыр бир өсүмдүктү жулуунун, тигиши бар кийим кийүүнүн, атыр себинүүнүн жана чыр-чатак салуунун жазасы бар. Ошол себептен, ажылык ибадатын орундатуу учурунда Алланын буйруктарына жана тыюу салган өкүмүнө ылайык өтө аяр, өтө этият болушубуз керек. **Демек ажылык – тилди жана кыймыл-аракеттерибизди тизгиндөөнү камсыз кылат.**

Азирети Пайгамбарыбыздан хадис:

«Жаман сөз сүйлөбөй, чоң күнөөнүн бирине да жакындабай ажылыгын орундаткан пенде энесинен жаңы төрөлгөндөй күнөөдөн арылып үйүнө кайтат».

Бухари, Хаж, 4.

Ажылык күндөрүндө гүйнөнүн төрт бурчунан келген миллиондогон мусулмандар бир максатта, бир жайда болушат. Мына ошол жерде гүйнөгө мусулман катары жалгыз эмес экенибизди сезебиз. Биз ал жайдан Ислам динин тутунган жана анын эреже-жоболоруна ылайыктуу түрдө жашаганга аракет кылган гиндеш бир туугандарыбызды көрөбүз. Мүмкүнчүлүк болсо алар менен таанышып, дин, ыйман маселелери боюнча маектешебиз. Колдогу наныбызды, зам-замыбызды, кайгы-мун, кубаныч-сүйүнүчүбүздү алар менен тең бөлүшүшүбүз кажет. Көптүлүк жамаат менен чогуу намаз окуп, таваф кылып, вакфада чогуу болобуз. Баарыбыздын орток душманыбыз саналган шайтанга биргеликте таш ыргытабыз. **Бул биримдик гиндештик жана бир туугандык сезимибизди күчөтүп, үмөттүк аң-туюмубузду өөрчүтөт.**

Алла Таала буйруйт:

«Момун-мусулмандар бир тууган!»

Хужурат сүрөсү, 10-аят.

Ажылыктын ичинге таваф, саай, вакфа, курмандык, шайтанга таш ыргытуу өңдүү көптөгөн ибадаттар бар. Аталган ибадаттар соопторубузду көбөйтөт, ошол эле учурда **бизди күнөөлөрдөн да арылат.**

Аргактуу Пайгамбарыбыздан хадис:

«Ислам динин кабыл кылуу, дин үчүн көчүү жана ажыга баруу өтүмүштөгү күнөөлөрдү өчүрөт».

Муслим, Иман, 192.

Ажылык – бул руханий жактан өнүгүшүбүздү камсыздаган ибадат. Ажылыкта болгон дитибизди жана убактыбызды ибадатка арнашыбыз керек. Ажылыкка чын дилден ниет кылган болсок, андагы руханий атмосфера биздин кан-жаныбызга сиңип, өзгөчө таалим-тарбияга сугарып, түз жолго салат. Ошондо гана биз бул ибадаттан көп руханий пайда ала алабыз. Ошондо гана акыл-эс, аң-туюмубуз агарып, андан кийинки **жашообуз өзгөрүп, бейпилдикке айланат.** Бул өңүттөн алганда ажылыкты таалим-тарбия лагери деп койсок да болот. Меккеге барып келген ажылар ошол себептен түз жүрүп, динди бекем карманган жакшы мусулманга айланышат.

Аргактуу Пайгамбарыбыздан хадис:

«Мабрур (шарттары кынтыксыз орундатылган, күнөө, жагымсыз иштер аралашпаган, чын ыкластан аткарылган) ажылыктын үзүрү – бейиш»

Бухари, Умра, 1.

ТОГОЛОК МОМПОСУЙ

Атам үйдүн алдынан чыгып жаткан сууга колун чайкап, андан соң жүзүн чайыды. Чөнтөгүнөн чоң жүз аарчысын алып чыгып бети-колун аарчыган соң, чачын артка карай сылап, түздөп койду. Ичкериге кирип баратып менден сурады:

– Демек ыйман сабагынан «беш» алыпсың да ээ?

– Ооба, болгондо да эң жакшы «+5» алдым.

– Андай болсо мынабуну ал, момпосуйга татыктуу окупсуң!

Костюмунун томпоюп турган чөнтөгүнөн кагазга оролгон тоголок момпосуй алып чыгып мага узатты. Карасам момпосуйлардын ар бири ар башкача түстө экен. Кызыл, сары, ак, күрөң, жашыл...

Түрдүү түскө бойолгону менен баарынын даамы бирдей экен. Мен бул көрүнүштү кудум Умар агай айткандай кабылдадым. Колундагы калем кутусун партанын ортосуна коюп, окуучуларды аралай басып келген Умар агай мындай деген эле:

– Муну баарыңар Ыйык Кааба деп эсептегиле... Мунун айланасындагылар мусулман диндештерибиз – деп чөнтөгүнөн алып чыккан түркүн түстөгү момпосуйларды кутучанын айланасына чачып койду. – Өзүңөр көрүп тургандай момпосуйлар беш түрдүү экен. Булардын агын кыргызстандык, сарысын орусиялык, күрөңүн аф

рикалык негр, көгүш күрөң түстөгүсүн Американын мусулман индееци, кызылын болсо Монголиядан келген мусулман деп эсептейли. Булардын баары мусулман, тутунган дини Ислам. Ыйык Каабада жолугушуп жатышканынын себеби – мусулмандык парзды аткаруу. Бул диндештерибиз мусулмандардын бир тууган экендигин бүт дүйнөгө жарыя кылууну каалашат. Анткени, Алланын китеби Куранда диндеш бир туугандык ушинтип айтылар.

– Агай, адамдардын түстөрүнүн эч бир мааниси, бири биринен жогору турган башка айырмасы жокпу?

Бул суроону артта олтурган Исхак узатты. Заматта жүзү жылмайган Умар агай кутучанын айланасындагы момпосуйларды топтоп Исхакка узатты:

– Даамын татып көр ишенбесең.

Исхак тартынбастан момпосуйларды бирден жеп көрдү.

– Ачуусу, кычкылы же башкача даамданганы бар бекен?

– Жок, агай. Баары бирдей таттуу экен.

– Демек, түстөргө эч кандай айырма жок. Мейли ал сары, мейли кара болсун, бирок алар мусулман. Мусулман болгондон кийин түстүн, расанын эч кандай маанилүүлүгү жок. Мусулмандардын баары бир тууган.

Ажылык кимдерге парз? 😊😊😊😊

Алла Таала мындайча буйурат:

«Мүмкүнчүлүгү жеткендерге Алла
(ыраазылыгы) үчүн Каабага ажылык
кылуу милдети жүктөлдү»

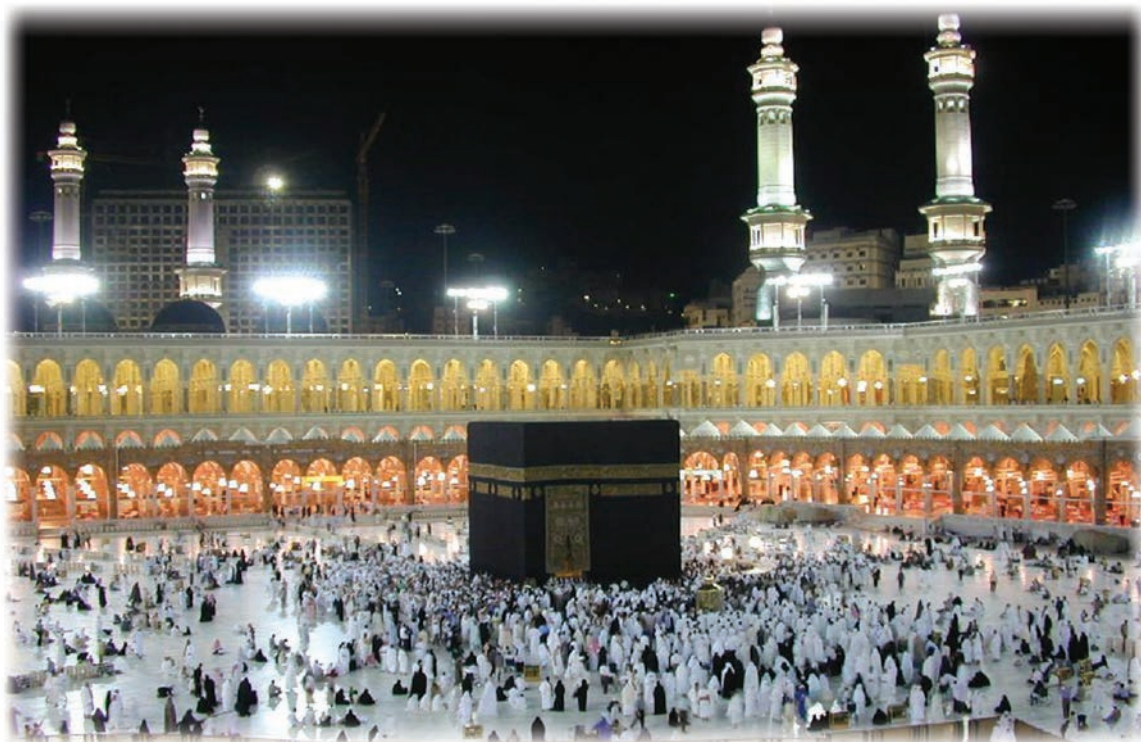
Аали Имран сүрөсү, 97-аят.

- * Акылы, ден-соолугу жайында болгон
- * Балакатка жеткен
- * Сапарга чыгууда эч кимге көз каранды болбогон
- * Ажыга барып келгидей каражаты бар жана үй-бүлөсүнүн муктаждыгын камсыздай ала турган материалдык дарамети бар

Ар бир
мусулмандын

Өмүрүндө
бир жолу

Ажыга барышы
ПАРЗ
😊😊😊😊

МЕККЕГЕ МЕН ДА БАРАТАМ

Сапарым тартып кыйынга,
Сараңдык кылбай тыйынга,
Мен дагы бүгүн аттандым,
Меккеге болчу жыйынга.

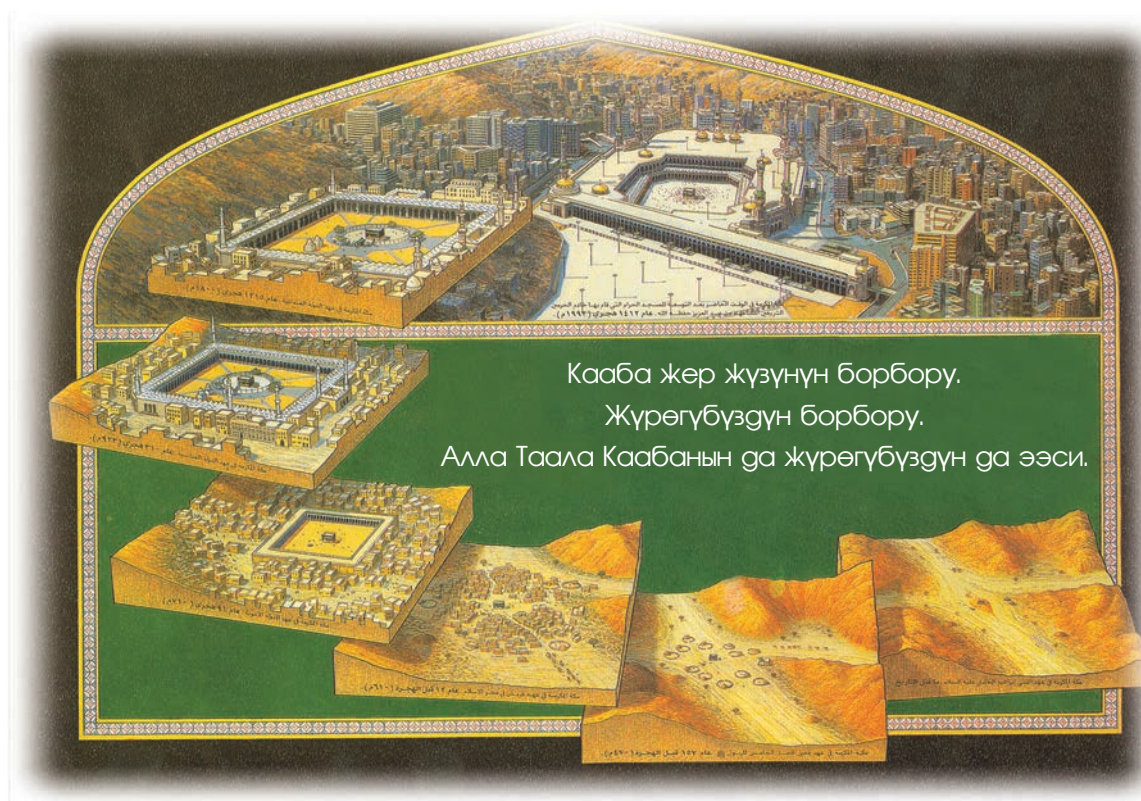
Бузулуп ниет бузулбай,
Бушайман өмүр ушундай.
Күнөөлөр ээрип кетсе дейм,
Күн жеген тоонун музундай.

Жок окшойт напси тыйылган.
Жок окшойт напси кыйылган.
Кудайды көпкө тааныбай,
Курсагым үчүн сыйынгам.

Ыйманга ооп таразам,
Ыйыкты беттеп баратам.
Өзгөрдүм окшойт мен дагы,
Өзүмдү сырттан карасам.

Жеткенче шашам, жол сынчы,
Жер эмес Мекке кол сунчу.
Кыйырга кайтып келгенче,
Кыргызым аман болсунчу.

Надырбек Алымбеков

Кааба жер жүзүнүн борбору.
Жүрөгүбүздүн борбору.
Алла Таала Каабанын да жүрөгүбүздүн да ээси.

КААБА

Кааба – бүткүл мусулмандар жүз бура турган жер жана Ислам дүйнөсүнүн соккон жүрөгү. Каабанын тазалыгына кандай аяр мамиле жасаган болсок, жүрөгүбүзгө да ошончолук аяр мамиле жасашыбыз керек. Жүрөктү жаман ой, жаман ниеттен аруулаганыбыз дурус

Кааба Алла Таалага ибадат кылуу үчүн курулган жер жүзүндөгү алгачкы сыйынуучу жай болуп эсептелет. Азирети Адам Ата тарабынан курулган бул жай Нух пайгамбардын доорундагы топон-суу алааматында дубалы урап, пайдубалы суунун астында калат.

Андан галай кылымдардан кийин Азирети Ибрахим менен Азирети Исмаил Алланын буйругунун негизинде Ыйык Каабанын пайдубалын таап кайрадан куруп чыгышат. Окуя мындайча болот.

Башта айтылгандай Ажар эне менен уулу Исмаилди Меккеге жайгаштырган Азирети Ибрахим пайгамбар кээ-кээде алардан кабар алып турган. Арадан көп

жылдар өтөт. Адаттагы зыярат учурунда Аллаган ага буйрук келет.

Алла Тааланын: «Тооп кылгандарга, ибадатка берилгендерге, руку, сажда кылуучулар үчүн Үйүмгү (Каабаны) таза кармагыла, – деп Ибрахим менен Исмаилге буйрудук» деген өкүмүнүн негизинде ата-бала Алланын Үйүн курууга бел байлашат. Жараткандын буйругун жан дилден аткарууга көнгөн пайгамбар уулу Исмаилдин жардамы менен Каабанын курулушун баштайт.

Бирок анын пайдубалынын кайсы жерге түптөлөрү, жалпы аянты, бийиктиги тууралуу эч кандай маалыматтары жок болгондуктан Жараткан Жабраил периште аркылуу баарын билдирет.

Исмаил (алейхис салам) атасына таш ташып берет. Ибрахим (алейхис салам) болсо таштан кынап, Ыйык Үйдүн дубалын тургузат. Ушундай улуу милдетти жүктөгөн Жараткан Аллага шүгүр келтиришип, жал-бара дуба кылышат:

«Оо, Жараткан! Биздин ушу аракетин-бизди кабылдай көр! Сен шек-күмөнсүз Угуучу жана Билүүчүсүң! Оо, Жараткан Алла Таала! Бизди Өзүңө моюн сунгандардан кыл! Урпагыбыздан Сага баш ийген үмөт чыгар, бизге ибадат кылуунун усулун көрсөт, тооболорубузду кабыл кыл! Анткени жалгыз Сен гана тооболорду кабылдайсың жана ырайымдуусуң. Оо, Жараткан! Аларга өз арасынан Сенин аяттарыңды өзүлөрүнө окуй турган Китепти жана хикматты үйрөтө турган жана алардын (напсилерин) тарбиялай турган бир пайгамбар жибер! Анткени жалгыз Сен гана бүт нерсени так жасаган Кудуреттүүсүң!» **(Бакара сүрөсү, 127-129 - аяттар).**

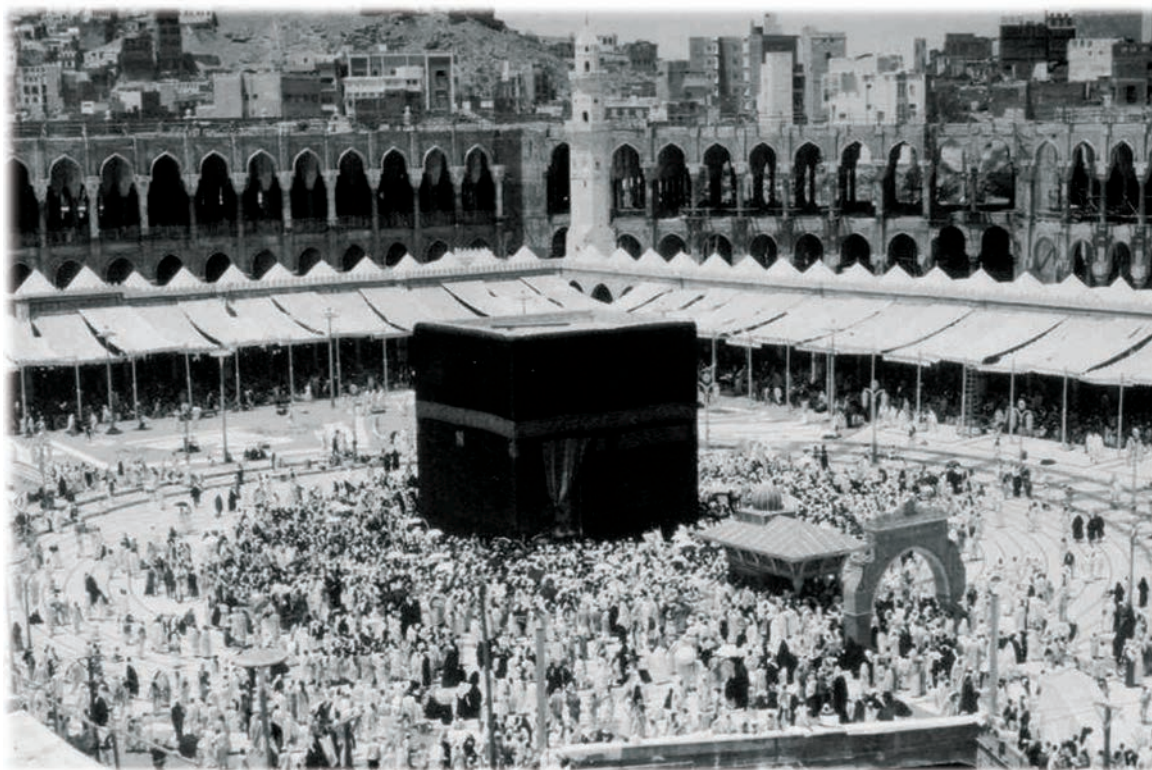
Ыйык Каабанын курулушу толук аяктагандан кийин Жабраил периште (алейхиссалам) келип ата-бала болгон эки пайгамбарга Сафа менен Марваны жана Хараму шарифтин чегин көргөзүп, жышасана болсун үчүн бирден таш тигип коюуну

Адамдардын капалантып, көңүлүн калтыруудан сактангандык., Каабаны жыгуудан сактангандыка тете

жана Ыйык Каабаны ар даайым таза айтат да, ажылыктын бардык парздарын үйрөтүп чыгат. Алла Таала бардык элдерди ажылыкка чакырууга Ибрахим пайгамбарды милдеттендирет:

«Адамдарды ажылыкка чакыр; жөө жалаң же болбосо арыктаган унааларга минип (алыскы жерлерден) түрдүү, терең өрөөндү ашып сага келишсин» **(Хаж сүрөсү, 27-аят).**

Ошентип, жакынкы жана алыскы аймактардан Хижазга келген зыяратчылар Алланын үйүн зыярат кыла башташат. Кааба муну менен маанилүү диний борборго айланып, миңдеген адамдын жүрөгүнөн түнөк табат. Ошол күндөн бери жогорудагы чакырыкты кабылдаган миллиондогон мусулмандар ажылык милдетин өтөп келишет. Кудайым буйруса бул көрүнүш кыяматка чейин уланат.

АЖЫЛЫК ИБАДАТЫНА ТИЙИШТҮҮ ЖЕРЛЕР

❁ **Ажылык** диний маанидеги жерлер жана белгилер көп коюлган ибадат болуп саналат. Ажылык деген эмне экенин жана бул ибадатын кынтыксыз үйрөнүү үчүн буларды жакшылап тааныганга аракет кылабыз.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Башка мечиттерде окулган намаздарга караганда Харам мечитинде «масжиду-л-Харамда» окулган намаз жүз миң эсе артыгыраак».

Ибн Маажжа, Сунан, I, 450

❁ **Харам мечити** Мекке шаарынын так ортосунда жайгашкан. Бул мечиттин ортосунда Ыйык Кааба бар. Таваф (тооп) кылына турган жай, намаз окуу үчүн тегерете салынган имараттардын баары Харам мечити болуп саналат. Ага сый мамиле кылуу важиб, анын тегерегинде жаман иштерди жасоо арам деп эсептелгендиктен «Харам мечити» деп аталып калган.

❁ **Кааба:** Харам мечитинин так ортосунда жайгашкан Ыйык Кааба ибадат үчүн курулган алгачкы сыйынуучу жай болуп саналат. Аяттарда «Байтуллах (Алланын Үйү), ал-Байту-л-Атик, ал-Байту-л-Харам, ал-Байту-л-Мухаррам, ал-масжиду-л-Харам» сыяктуу түрдүү ысымдар менен аталган. Ал эми калк арасында басымдуу көпчүлүк «Кааба-и Муаззама - Ыйык Кааба» деп аташат.

Алла Таала мындай буйурат:

«Шек-күмөнсүз Меккедеги Кааба – адамдардын ибадат кылуусу үчүн курулган алгачкы сыйынуучу жай...».

Аали Имран сүрөсү, 96-аят

*Ушенимиз бир, китебимиз бир,
пайгамбарыбыз бир. Жыбылабыз Кааба.
Биз бир үмөтүбүз.*

Хажару-л-асвад: Кара таш Азирети Ибрахим тарабынан тоопту баштоо жери катары белги кылынып Каабанын бурчуна коюлган. Тактап айтканда, таваф кара таш турган бурчтан башталып, кайтып айланып анын тушуна келгенде салам айтылат.

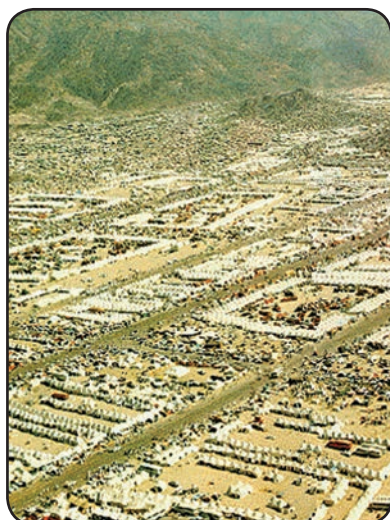

*Хара ташка салам берүү - бул тээ алмусак-
та рух адилатында Алла Таалага берген
сөздү кайрадан эскерүү.*

Макаму Ибрахим: Алланын Үйүн тургузуп жатканда Ибрахим пайгамбар жогору көтөрүлүү үчүн колдонгон куттуу таш турган жер. Бул ташка Ибрахим пайгамбардын изи түшүп калган. Бул жайда намаз окуу көп соопко эгедер кылат.

Арафат: Меккенин түштүк чыгышындагы тоонун аты. Бул куттуу тоонун Арафат деп аталып калышы «үйрөндүм-билдим» деген сөздөн улам келип чыккан. Ажылыкка келген бардык мусулмандар бул тоого чыгып Кудай Тааланын Улуулугун, Бийиктигин жана Кудуреттүүлүгүн жандилден кайталап, өздерүнүн алсыздыгын, бей чара абалын моюнга алышат. Бул тоонун бийик касиетке ээ болуп калышынын дагы бир маанилүү себеби Азирети Адам Ата менен Азирети Обо Эне жер жүзүнө түшүрүлгөндөн кийин көп мезгил бою бири-бирин издеп жер кезишет. Акырында Алла Тааланын амири менен Арафатта жолугушуп, бири бирин таанышат.

Алла Таала мындай буйурат:

«Ошентип, Биз бул Үйдү адамдар жыйнала турган тынч жай кылдык жана: «Ибрахимдин ордун намаз окуучу жай кылып алгыла!» дедик».

Бакара сүрөсү, 125-аят.

Азирети Убрахим өзүнүн берилгендиги, ыкластуулугу, чындык дин үчүн күрөшкөндүгү жана мыкты аялы менен биз үчүн анык учу.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Ажылык – Арафаттан (тагы вакфадан) турат»

Тирмизи, Хаж, 57

❁ **Муздалифа:** Арафат менен Мина тоосунун ортосундагы жер. Айт күнү шайтанга ыргытылчу таштар ушул жайдан топтолот.

Алла Таала мындай буйурат:

«Арафаттагы вакфаны аяктаган соң сел сыяктуу агылып Муздалифага кайткан кезде Машару-л Харамда Алланы зикир кылгыла...»

Бакара сүрөсү, 198-аят

❁ **Мина:** Курман айт күндөрүндө курмандыктар чалына турган жана шайтанга таш ыргытылчу жер. Азирети Ибрахим пайгамбар уулу Азирети Исмаилди курмандыкка чалуу үчүн Минага алып барган.

*Минада ыргытуулан ар бир ташынар
шайтан менен өлчүр бою күрөшө
турганыңардын айкын белгиси.*

❁ **Сафа жана Марва:** Каабанын 200 метр түштүк-чыгышында жайгашкан эки дөңсө. Бул эки дөңсө Харам мечитинин ички чегинен орун алган. Сафа менен Марва дөңсөлөрүнүн ортосундагы аралык болжолдуу түрдө 350 метр болот.

Алла Таала мындай буйурат:

«Сафа менен Марва – Алланын белгилеринен. Кимге ким Каабага зыяратка келсе же умра кылса бул экөөн айланууда күнөө жок. Анткени Алла – шүгүрчүлүктү кабыл кылуучу, Билүүчү».

Бакара сүрөсү, 158-аят

Тасып өтөр жолдорго

Тасып өтөр жолдорго,
Бизден салам айткыла!
Акты сүйгөн досторго
Бизден салам айткыла!..

Ажылыкты аткарууга
Барып, сооптуу кайткыла,
Мухаммед Мустафага
Бизден салам айткыла!..

Мекке менен Медина,
Булар эгиз казына,
Сагынычтуу дуба жолдоп,
Бизден салам айткыла!..

«Лаббайк» айтып, жан дилден.
Замзамга жүз чайгыла.
Бани Хишам уруусуна
Бизден салам айткыла!..

Кол тийгизбей арамга,
Кирерсиңер ихрамга,
Маркум сахабаларга
Бизден салам айткыла!..

Жалбарганда Аллага,
Бизди эстеп койгула!
Көз каректей Каабага
Салам айтып койгула!..

Алла деп жанса, кай бир жан,
Торуна түшпөйт азгырган.
Ошол Нурдуу Тоосуна,
Бизден салам айта бар!

Киргиле калб-у Хатимге,
Сажда кылгын Рахимге!
Макаму Ибрахимге
Бизден салам айткыла!..

Береке ырыс тергиле!
Кудайым берген белгиге!
Арафат, Мина тоосуна
Бизден салам бергиле!..

Жаннат-у-л баки гүлзарга,
Бизден салам айткыла!
Айткыла салам баарына,
Эсен-аман кайткыла!..

Жемал Огуз Өжал

МЕККЕ МЕНЕН МЕДИНАДАГЫ ЗЫЯРАТ КЫЛЫНА ТУРГАН ЖЕРЛЕР

А. МЕККЕДЕГИ ЗЫЯРАТ КЫЛЫНА ТУРГАН ЖЕРЛЕР

✿ **Хира үңкүрү:** Хира үңкүрү Харам мечитинин түндүк чыгышынан 5 чакырымдай узактыкта Хира тоосунун чокусунан жакын жерге жайгашкан. Алланын Элчисине эң алгачкы вахий ушу Хира үңкүрүндө келген. Бул тоо, Жабал-у Нур (Нур тоосу) деген ат менен да таанымал. Үңкүрдүн оозунан Ыйык Кааба көрүнүп турат.

✿ **Савр үңкүрү:** Савр үңкүрү Харам мечитинин 4 чакырым түштүк жагында орун алган. Тактап айтканда, Арафатка барчу жолдун боюнда. Тоонун этегинен чокусунан чейин 458 метр чыгат.

Б. МЕДИНА ШААРЫНДАГЫ ЗЫЯРАТ КЫЛЫНА ТУРГАН ЖЕРЛЕР

Медина шаарындагы сүйүктүү Пайгамбарыбыз Мухаммед (саллаллаху алейхи васаллам) жаткан жай – жан гүйнөбүз Кудайга болгон сүйүү менен шөкөттөлчү жана бийик гаражаларга көтөрүлчү жай. Куттуу Медина шаары 13 жылдык машакаттуу Мекке доорунан кийин Алла Элчисине жана сахабаларына кучак жайган жана улуу көч менен шарапаттанган пайгамбардын нурдуу шаары – «Даару-л-хижра» Исламдын алгачкы башкалаасы, 1400 жылдык Ислам маданиятынын пайдубалы түптөлгөн касиеттүү жер.

✍ Меккелик бутпарастар Алла Элчисинин көзүн тазалоону мерчемдеп калганда ал шаардан качып чыгып Мединага келет. Медина шаарынын тургундары аны жана Ислам үчүн көчүп келген мусулмандарды өздөрүнүн ардактуу адамындай «Тала-ал бадру алайна/

✍ Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи васаллам) менен анын сапарлашы Азирети Абу Бакир мушрик душмандардан качып бир кыйла убакытка үңкүрдү башпаанек

тутуп туруп калышат. Меккенин мушриктери Савр үңкүрүнүн оозуна чейин келип жашырынып жаткан эки кутман инсанды көрбөй артка кайтышат. Анткени, Жараткан Алланын өкүмү менен үңкүрдүн оозуна жөргөмүш желе тартып, көгүчкөн уялап калат. Муну көргөн мушриктер көптөн бери эч ким кире элек экен деген ойдо артка кайтышат.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан бир хадис:

«Кимде-ким (Алланын ыраазылыгын үмүт кылып) Мединага келип мени зыярат кылган болсо кыямат күнү ага шапаатчы болом»

Файзу-л-кабир, VI, 140

Төбөбүзгө ай жаңыргы» деген ырдын коштоосунда кастарлап тосуп алышат. Меккеден көчүп келген мусулмандарга колдоо көрсөтүүнү чоң шарапат катары баалап, керек болсо Алла Элчиси үчүн жанын окко тоскондор болот. Ошол себептен улам Медина шаарынын тургундары Ислам тарыхында «Ансар» деп аталып калган.

✍ Мединана бараткан учурда Азирети Пайгамбарыбызга көп-көп салават айтканыбыз гурус. Айрыкча, мечиттин мунарасын көрөрүбүз менен салават айтууну арттыруу кажет. Азирети Мухаммедке үмөт болуу деген ары бийик, ары улук даража тартуу эткен Аллага шүгүр келтирип, өзгөчө урматсый жана таазим кылуу зарыл.

🕌 **Пайгамбар мечити (Набави мечити):**

Азирети Пайгамбарыбыз Медина шаарына келгенден кийин эң алгачкы Ислам борбору катары мусулман жамаат менен ушул мечитти курган. Мечиттин курулушунун кара жумушуна жеке өзү да катышкан. Пайгамбардын мечитине биринчи жолу келген киши эгер мүмкүнчүлүк болсо гусул даарат алышы керек. Таза кийим кийинип, жагымдуу атыр себиниши абзел. Аяр кадам шилтеп, мечитке оң буту менен кириши кажет.

✍ Ардактуу Пайгамбарыбыз өзүнүн замандаштары саналган сахабаларына ушул мечитте 10 жыл бою имам болуп, ыйман сактаарын өтүп, элди жакшылыкка чакырган. Андан алган илим-билимди жан дүйнөсүнө сиңирген сахабалар кыяматка чейин адам баласына жол көрсөтөр жылдызга айланган.

🕌 **Равза-у мутаххара:** Алла Элчисинин мүрзөсү менен минбардын ортолугундагы куттуу жай Равза-у мутаххара деп аталат. Бул жайдын узундугу болжол менен 22 м., туурасы 15 м., жалпы аянты 330 чарчы метр чыгат. Азирети Пайгамбарыбыздын мүрзөсүнүн жанында Азирети Абу Бакир менен Азирети Умардын мүрзөлөрү бар.

✍ Зыярат учурунда төмөнкү жагдайларды эстен чыгарбоо зарыл:

1. Жанындагы адамдардын тынчын албоо.
2. Кабырдан эки метргедей узак туруу. Имам Раббани мындай деген: «Эй, зыяратчы тууган! Алла Элчисинин кабырына көп жакын барба. Анткени, ошол эле учурда пайгамбарлар жана периштелер да ага зыяратка келиши мүмкүн. А сенин эси дартыңда тоо-таш өңдүү башка нерселер болушу мүмкүн» (Мактубат-у шариф).
3. Эки жакка алаңдабастан башты ийгендей абалда болуу.

Мединанын көчөлөрүндө басып баратканда, дин үчүн көчүп келген мусулмандарды бооруна кыскан миналык ансарларды ойлоп алар үчүн Аллаган жакшылык тилөө абзел. Жараткан Аллаган кечирим тилеп, күнөөлөрүнө тооба кылып, Азирети Пайгамбарыбыздын шапаатына жетүүгө үмүт кылуу кажет.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын хадис:

«Менин бул мечитимде окулган бир убак намаз Харам мечитинен башка бардык мечиттерде окулган намаздан 1000 эсеге жогору».

Муслим, Хаж, 94

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын хадис:

«Кимге-ким мен көз жумган соң мага зыярат кылган болсо тирүүлүгүмдө зыярат кылгандай болуп эсептелет»

Байхаки, Шуабу-л-иман, VI, 48

4. Айкырык салып ыйлоодон, үндү бийик жогору чыгарып сүйлөөдөн сактануу.

❁ **Баакии көрүстөнү:** Жаннату-л-баакии көрүстөнү Пайгамбар мечитинин чыгыш тарабында жайгашкан. Бул көрүстөнгө алгачкылардан болуп Азирети Пайгамбарыбыздын эмчектеш бир тууганы Усман ибн Масзун коюлган. Үчүнчү халифа Азирети Осмон, Азирети Аббас, Алла Элчисинин эжелери, кыздары, жубайлары, уулу Ибрахим, небереси Азирети Хасан, сүт энеси, Азирети Алинин энеси жана бир тууган иниси, Алла Элчисин көрүп, замандаш болуу бактысына тушуккан, анын дилмаектерин тыңдап, Ислам дини үчүн ар кандай машкатка кайыл болгон он миңден ашык сахаба, таабиинден көптөгөн инсандар коюлган. Ошон-

дой элу ушу күнгө чейин көптөгөн Алланын сүйүктүү пенделери коюлуп келет. Баакии көрүстөнүнө зыярат кылуу мустахап.

Мединадагы зыярат кылына турган башка жерлер

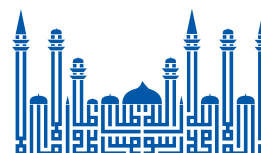
Азирети Пайгамбарыбыз Меккеден Мединага көчүп келе жатып «**Куба мечитин**» курууга катышкан.

Ухууд согушунда шейит кеткен сахабалардын кабырлары жайгашкан «**Ухууд шейиттеринин көрүстөнү**».

Хандак согушунда жамаат-жамаат болуп намаз окулган жана аскерлер убактылуу тыныккан жерлерге курулган «**Жети мечит**».

Кыбыла Акса мечитинен Каабага бурулганда курулган «**Кыблатайн мечити**».

АЖЫЛЫКТЫН ПАРЗДАРЫ

Ажылыкка
келген ар бир
мусулмандын

- * Ихрамга кириши
- * Белгиленген убакыт аралыгында Арафатта болушу
- * Каабаны таваф (тооп) кылышы

ПАРЗ

Ажылыктагы милдеттер

Ажылык ибадатын өтөө үчүн айрым бир милдеттерди аткарышыбыз керек. Алар: ихрамга кирүү, таваф, саай, вакфа, шайтанга таш ыргытуу, курмандык чалуу жана чач алдыруу.

1. Ихрам

✍ Ажылыкка ниет кылып келген мусулмандын тигиштүү кийим кийүү сыяктуу жөн мезгилде тыюу салынбаган иш-аракеттерден оолак болушу «**ихрам**» деп аталат.

Эркектер ихрамга кирип жатып эки бөлүктөн турган тигишсиз ак бөз менен генелерин жабышат. Бул өзгөчө кийим «ихрам кийими» деп аталат.

Аялдар үчүн атайын ихрамга арналган кийим жок болгондуктан шариятка ылайык генени толук жаап турган ар кандай кийимди ихрам катары колдонушат.

Алла Таала ихрамга кирүү үчүн атайын бир чектерди койгонуу сыңары адамдын да, арамдын да чегин таапырлаган. Ухрамга кирүү үчүн коюлган чекке кандай көңүл бурсак, Алланын өкүлдөрүнө жана буйруктарына ошондой көңүл буралы. Адамды бек кармагыт, арамдан сактанды!

*Ниет кылып ихрамга кирдик.
Мындан ары ихрамдын шарты катары тыюу салынган нерселерге өтө кылдат мамиле кылышыбыз керек.
Хетин кийим амандай сезип турабыз өзүбүздү. Демек, ар убак өлүмгө даяр болушубуз керек.
Таарыбыз бирдей ихрам жалындык.
Анткени Алланын алдында баарыбыз теңбиз.*

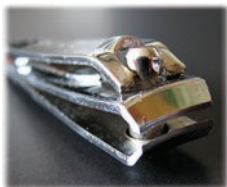

✍ Ихрамга кирүү үчүн атайын белгиленген жерлер бар. Алар «**Микат**» деп аталат. Ажылык ниети менен Алланын Үйүнө карай жолго чыккан мусулман Ыйык Каабага болгон сый-урмат себептүү белгиленген чөлкөмдөн ихрамга кириши шарт.

✍ Азирети Пайгамбарыбыз тарабынан көрсөтүлгөн микаттардын чеги төмөнкүлөр:

Зулхулайфа, Жухфа, Заату ырк, Карнүл-маназил жана Яламлам. Ким мына ушул беш башка аталыштагы жердин кайсынысына келбесин, ихрамга кирип, анан чектен өтүшү керек.

Ихрамга киргенден кийин тыюу салынган иш-аракеттер:

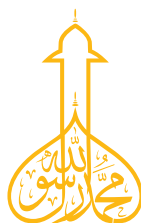
Тырмак алуу,

Сакал-мурутту алуу,

Атыр себинүү,

Меккенин айланасынан
же шаардын ичинен чөп
жулуу,

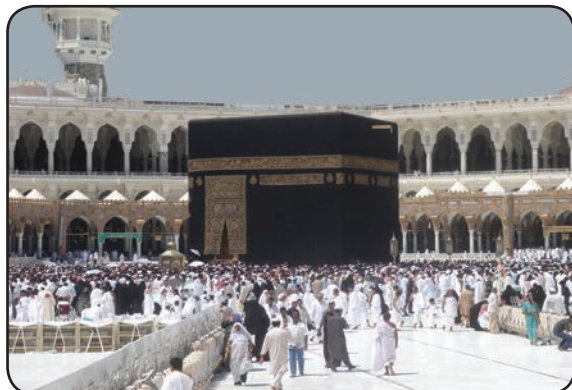
Тигиштүү кийим кийүү.

Кимге-ким аталган ушул иш - аракеттерден бирөөсүн жасап койсо, жаза катары кембагалдарга кайыр-садака бериши же курмандык чалышы керек.

2. Таваф

- Каабаны жети жолу айлануу «**таваф**» деп аталат.
- Ал эми Каабаны ар бир айлануу «**шавт**» деп аталат.

Жанетидар күндү, электрондор
адрону, периштелер Аристы айланып
Ауланын буйругун орундатып, Ала
кумчулук кылып келишет. Тиз болсо
Каабаны айланып Ауланы зикир
кылабыз.

3. Саай

Ажылык жана умра ибадаттарында Сафа менен Марва дөңсөөлөрүнүн ортосуна жети жолу барып келүү «саай» деп аталат. Аталган эки дөңсөөнүн аралыгындагы «**саай**» Сафадан башталып, Марвага аяктайт.

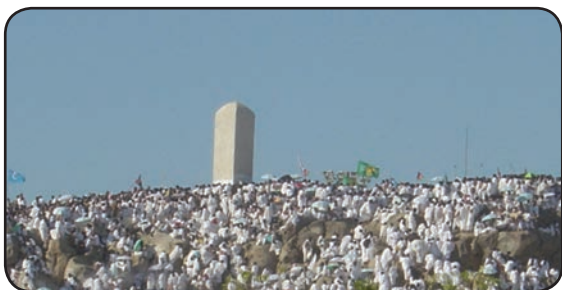

Азирети Ажар Сафа менен
Марванын ортосунда ары-бери дог-
лат кылып суу издеген. Натыйжада
улуу Азирети Усламдин бутунун
астынан зам-замды тапкан. Биз
Ауланын ыраазылыгын табуу үчүн күч
жуушкан, акыйбетини Жараткандан
күтүшүбүз керек.

4. Вакфа

Зулхижжа айынын тогузунчу күнү арапа-четтик болот. Мына ошо арапа күнү чак түштөн тарта Курман айттын биринчи күнүнө чейин, тактап айтканда күн чыкканга чейин Арафатта бир аз болсо да туруу «**вакфа**» деп аталат.

Кыямат күнү бүткүл адамзат
көрүстөнүнөн туруп "машафа"
башкача айтканда сот майданы-
на карай жөнөйт. Арафаттагы
көрүнүш да ошол кыяматтын
элесин берет.
Ауланын алдында көз жаш менен
көңүлү көр деп жазылабыз.

Арафат вакфасынан кийин жалпы му-
сулмандар Муздалифага карай бет алы-
шат. Ошол түн Муздалифага өткөрүлөт.
Ал жерден шайтанга таш ыргытуу үчүн
таш жыйналат. Багымдат намазынан кийин
кыска убакытка дуба кылынышы керек. Бул
жерде өткөрүлгөн убакыт «**Муздалифа
вакфасы**» деп аталат.

Тооба жана төгүмөн көз жаштар
менен арууланган жүрөчүбүз Ауланы
зикир кылуунун натыйжасында
ыйманга сууарылат. Ыймандын ысык
табы менен Ауланын ак жолунан
азыркы доордо кылан шайтанды
таш баранга алуу үчүн
Муздалифадан таш топтойбуз.

5. Шайтанга таш ыргытуу

Курман айт күндөрү чоң, орто жана кичи шайтандарга таш ыргытылат.

Эн аламкы душманыбыз сандыман шай-
танды таш баранга алуу менен ага согуш
жарыялайбыз. Таш ыргытуу менен
кийинки калман өлгүрдө шайтандан алыс
бөлөрүбүзгө, анын касиетине моюн сунба-
ганга сөз берген болуп эсептелебиз.

6. Курмандык чалуу

Айт күнү ихрамдан чыпай туруп
шүгүрчүлүк ниетинде курмандык чалуу –
важип.

Азирети Убрахим уулу Устауиди
Минада курмандыкка чалмакчы болот.
Тул Ауданын өзгөчө буйруу эле. Жа-
раткандын буйрулуна кетенишкетебестен
ата-бизге моюн сунушкан. Алардын
беруендениин көргөн Элуу Аудан Тазда
Азирети Устауидин ордуна Убрахим
пайгамбарга асманда бир көчкөр жиберет.
Тиз болсо Анын буйрулуна моюн сунуп
ажылыбызды өтөйбүз. А азыр болсо,
жанды да, мады да бизге аманат катары
берген Ауданга ичир келтирүү ниетинде
курмандык чалабыз.

7. Чач алдырып Ихрамдан чыгуу

Ихрамдан чыгуу үчүн чач алдыруу за-
рыл. Эркектер чачын кыскартышат же би-
ротоло алдырып салышат. Аялдар болсо
чачтын учунан бир аз кыркып коюшат.

Чачты алдыргандан кийин атыр
себинүү сыяктуу ихрамдын тыюу салынган
эрежелери күчүн жоготот.

Ухрам менен баитишкан
руханий тарбия чач алдыруу менен
ажына чыгат. Ажылыктан аман
рухий дем-күчтү, бекем ыйманды
өлчү бою сактоо биздин мындан
кийинки негизги милдетибиз болуп
сандылат.

АЖЫЛЫКТЫ КАНТИП АТКАРАБЫЗ?

Ажылык үч түрдө аткарылат. Биз силерге көпчүлүк тарабынан аткарылып келген «Таматту ажылыгын» кантип орундатуу керек экендигин түшүндүрүп бермекчибиз. Таматту ажылыгында оболу умра, андан кийин ажылык ибатагы аткарылат

❁ Микаттан умрага ниет кылып, ихрамга киребиз.

✍ Ихрамга кирерден алдын чач, тырмакты алып, денени кылдан тазалап, мүмкүн болсо гусул алабыз, болбосо жөнөкөй даарат алсак деле болот.

✍ Ниет кылынгандан кийин талбияны жарыя айтып, дуба кылабыз. Талбия төмөнкүчө айтылат:

❁ Меккеге баргандан кийин Каабаны таваф кылабыз.

✍ Таваф аяктагандан кийин эки ирекет таваф намазын окуйбуз.

ТАЛБИЯ

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكُ لَا شَرِيكَ لَكَ

«Лаббайк, Аллахумма лаббайк, лаббайка лаа шариика лака лаббайк. Иннал хамда ван-ниимата лака вал-мүлк. Лаа шариика лак».

Мааниси: «Буйругуңа даярмын оо, Жараткан, буйругуңа даярмын! Сенин шеригиң жок, буйругуңа даярмын! Мактоо Сага гана таандык. Немат да, мүлк да Сеники! Сенин шеригиң жок!»

❁ Саайды Сафа менен Марванын ортосунда орундатабыз.

❁ Чачыбызды кыскартып, же биротоло кырдырып ихрамдан чыгабыз. Кадимки кийимдерди кийебиз.

✍ Арапа күнүнө чейин Каабага таваф кылып, намаз окуп, ибадат менен алек болобуз.

❁ Арафатка жөнөрдөн алдын, турган жерибизден кайрадан ажылыкка ниет кылып, ихрамга киребиз.

Арапа күнү Арафатка барып белгиленген убакытка чейин ал жерде болобуз.

Арапа күнү күн баткандан кийин Муздалифага барып түнөйбүз.

Шайтанды ташбараңга алуу үчүн Муздалифадан таш топтойбуз.

Курман айттын биринчи күнү күн чыкпастан мурун Муздалифа вакфасын өтөп, ал жерден Минага өтөбүз.

Минага шайтанга таш ыргытабыз.

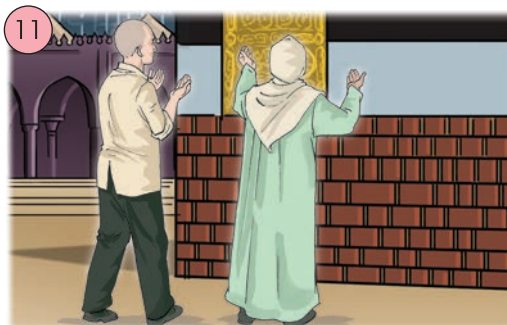

Минага курмандык чалабыз.

Чач алдырып, ихрамдан чыгабыз.

Ихрамдан чыккандыгыбыз үчүн кадыресе кийим-кечebизди кийсек болот.

Каабага барып ажылыктын парзы саналган зыярат тавафын орундатабыз.

Сафа менен Марванын ортосунан ары- бери басып ажылыктын саайын орундатабыз

Айттын экинчи, үчүнчү жана төртүнчү күнү шайтанга таш ыргытабыз.

Меккеген кайтарган алдын коштошуу тавафын орундатабыз.

Умра

- ✍ Ихрамды кийинген абалда таваф менен саайды орундаткандан кийин чач алдырып ихрамдан чыгуу «Умра» деп аталат.
- 📖 Негизинен ажылыктагы бардык эреже-жоболор орундатылгандыктан, умра «кичи ажылык» деп дагы аталат.
- 😊😊 Күчү жеткен адамдын өмүрүндө бир жолу болсо да «кичи ажылыкты» орундатышы – сүннөт.
- ✍ Умра үчүн атайын белгиленген убакыт жок. Башкача айтканда жылдын бардык мезгилинде Меккеге барып умра кылса болот. Бирок, ажылык күндөрү деп эсептелген Зулхижжанын 9-13-күндөрү, тактап айтканда, Арапа, Курман айт күндөрү умра кылуу маңсүз болуп саналат.

Умра кантип аткарылат?

- ♦ Микаттан умра үчүн ниет кылып ихрамга киребиз.
- ♦ Каабага таваф кылабыз.
- ♦ Тавафтан кийин эки ирекет намаз окуйбуз.
- ♦ Сафа менен Марванын ортосунда саайды орундатабыз.
- ♦ Саай бүткөндөн кийин чачыбызды кыскартып же биротоло алдырган соң, ихрамдан чыгабыз да, ошентип умра ибадатын орундаткан болобуз.

Алла Таала мындай буйурат:

«Алла үчүн ажылыкты да, умраны да орундаткыла...»

Бакара сүрөсү, 196-аят

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан хадис:

Умра ибадаты кийинки аткарыла турган умрага чейинки мезгил ичинде жасала турган күнөөлөргө каффарат».

Бухари, Умра, 1

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан хадис:

«Рамазан айында орундатылган умра ажылыктын сообуна тете».

Ибн Маажжа, Манаасик, 45

Ажылыктан кандай белек алып келдиңиз?

Пакистандык аалым Мухаммад Икбал бир күнү Мединадан кайткан ажыларды зыяраттап жүрүп, аларга чыныгы мусулмандын ички дүйнөсүн таасын күбөлөй турган төмөндөгү суроону узатат:

«Касиеттүү Мекке шаары менен куттуу Медина шаарларын зыярат кылдыңар. Куттуу Медина базарынан руханий дүйнөңөрдү кооздой турган кандай белектерди алдыңар? Азыр силер алып келген алдагы белектериңер: топу, теспе, жайнамаздар белгилүү бир убакыттан кийин эскирет, үзүлүп же жыртылат. Андыктан, жоголбой турган, адамдын ички дүйнөсүнө өзүнчө бир көрк, бөтөнчө жашоо тартуула-

ган Мединанын рухий белектеринен эмне алып келдиңер? Белектериңердин арасында Азирети Абу Бакирдин чынчылдыгы менен моюн сунуучулугу, Азирети Умардын адилеттүүлүгү, Азирети Осмондун адеп-ахлагы менен жоомарттуулугу, Азирети Алинин талыкпас эмгекчилдиги барбы? Учурда көптөгөн машакаттар менен кыйынчылыктардын казанында кыйналып жаткан Ислам дүйнөсүнө (мусулмандарга) өзүңөрдүн ички дүйнөңөрдөн Асру-саадаттын (Бактылуулук доорунун) сезимин тартуулай аласыңарбы?»

АЗИРЕТИ МУХАММЕД ПАЙГАМБАРДЫН АЖЫЛЫГЫ

Коштошуу ажылыгы (х. 10-Ж., Зулхижжа / м. 632-Ж., Март)

Азирети Пайгамбарыбыз Мухаммед (салламаху алейхи васаллам) өз өмүрүндө бир жолу ажылыкка барган жана ал ажылыкта өзүнүн сахабаларына ажылык ибадатынын кантип аткарыла тургандыгын тажрыйба жүзүндө көрсөткөн. Ал хижранын 10-жылында ажылыкка барган кезинде Арафат, Муздалифа жана Мина сыяктуу ар кайсы жерге элдерге өз насаатын (хужба) айткан. Карт тарыхта өз ордун тапкан жана негизги темасы адам укуктары болгон насааттары менен Ислам дининин буйруктарын жалпы адамзатка жеткирген. Мына ошол насааттарында: «Ардактуу жамаат! Айткандарымды ыккат коюп уккула! Билбеймин, балким мындан кийин силер менен бул жерге кайрадан көрүшө албай калармын» - деп, кутман сахабалары менен коштошкон. Мына ошол себептен Пайгамбарыбыздын (салламаху алейхи васаллам) ал жерге айткан насааттары «коштошуу кутбасы», ал эми ажылыгы «коштошуу ажылыгы» деп айтылып калган.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыз коштошуу ажылыгын төмөндөгүчө орундаткан:

Хижранын 10-жылынын зулкаада айында Медина шаарында ажылык сапарына даярданган. Ошондой эле мусулмандарга да ажылыкка даярдануусун жарыя кылган. Пайгамбарыбыз (салламаху алейхи васаллам) менен бирге ажылыкка барууну каалаган мусулмандар Арабстан жарым аралынын ар кайсы жеринен топ-топ болуп келишип, ажылыкка бара тургандардын катарына кошулган.

Алла Элчиси менен сахабалар микат жерине келишип, алгач эки рекет намаз окушту. Андан кийин ихрамга киришип, талбия айтышты. Сүйүктүү Пайгамбарыбыз Алла Тааланын буйругун орундатуу максатында ажылыкка келгендигин «лаббайка» деп билдирип жатты. Ал «лаббайка» деп айтаары менен анын айткан сөзү ар тараптан кайталанып, үндөр бара-бара бийиктерге көтөрүлүп жатты.

Жолдо кошулгандар менен саны жүз миңден ашкан бул чоң жамаат он күндөн кийин касиеттүү Мекке шаарына барды.

Коштошуу хужбасынан үзүңү:

«Оо, калайык!

Бүгүнкү күнүңөр кандай ыйык күн болсо, бул айыңар кандай ыйык ай болсо, бул шаарыңар кандай куттуу шаар болсо, жаныңар, мал-мүлкүңөр, ар-намысыңар да ошондой ыйык, касиеттүү. Буларга жасалган зордук-зомбулуктун баары арам!»

Коштошуу хужбасынан үзүңү:

«Оо, калайык!

Аялдардын укуктарына кылдат мамиле жасагыла! Бул маселе тууралуу Аллаган корккула! Аялдарыңар Алланын силерге берген аманаты. Силердин аялдарыңардан талап кычу укугуңар болгону сыңары, алардын да силерден талап кыла турган укуктары бар».

Зулхижжа айынын төртүнчү күнү болуп калган эле. Алла Элчиси (салламаху алейхи васаллам) адамдардан куралган чоң селдин ортосунда алгалап бара жатты. Ал эми анын айланасындагы элдин «Аллаху акбар» деп айткан такбири көпкөк бойдон жайылып жаткан көктү да титиретип жатты.

Азирети Пайгамбарыбыздын Меккеге келери менен кылган биринчи иши Каабаны таваф кылуу болду. Тавафтан кийин макуму Ибрахимде эки рекет намаз окуду. Андан соң Сафа жана Марва дөңсөөлөрүнүн ортосунда саай кылды.

Ошентип бир топ күн Меккеге болду. Зулхижжа айынын сегизинчи күнү Минага барды.

Эртеси күнү, б.а. чектик (шектик, арапа) күнү күн чыккандан кийин Минадан Арафатка өттү. Түш чендерге чатырынан чыгып Кусва аттуу төөсүнө минди. Арафат өрөөнүнүн ортосуна барып, бардык инсаниятка кайрылуу (кутба) жасады. Ал күнү Арафатта Пайгамбарыбыздын айткандарына кулак төшөгөн адамдардын саны жүз

жыйырма төрт миңге жакын болчу. Азирети Пайгамбарыбыз бул кутбасында бир гана мусулмандарга эмес, жалпы адамзатка кайрылган жана адамзатка керектүү болгон бир топ масанилүү маселелерге токтолгон.

Арафатта бешим намазы менен аср (дигер) намаздарын бирге чогуу бешим намазынын убактысында окуду.

Күн өз уясына батаары менен дароо Арафаттан Муздалифага барды. Муздалифада да шам менен куптан намазын бирге куптан намазынын убактысында окуду. Ал түнү Муздалифада түнөдү.

Курман айттын биринчи күнү багымдат намазын окугандан кийин күн чыкканга чейин Минага карай багыт алды. Минада шайтанга таш ыргытты. Курмандык чалды, андан соң чачын бир аз кыскартып ихрамдан чыкты. Акырында Меккеге барып парз болгон зыярат тавафын аткарды.

Курман айттын калган күндөрү Минага барып шайтанга таш ыргытуу иштерин толук бүтүрдү.

Курман айттын төртүнчү күнү коштошуу

Коштошуу хужбасынан үзүндү:

«Оо, калайык калың журт!

Жаратканыңар жалгыз! Атаңар да бир. Баарыңар Азирети Адам Атанын урпагысыңар. А Адам болсо топурактан жаралган. Жараткан Алланын алдында урмат-сый жактан жогору турганыңар – бул Алланын буйруктарына моюн сунбай коюудан коркконуңар (такыбаңар).

Алланын алдында араптын да, арап эместердин да, ак түстүү адамдын да, кара түстөгү адамдын да айырмасы жок. Непизги улуулук – бул такыбалуулукта.

Мен өз милдетимди аткарып, синди жеткирдимби?

Өзүң күбө бол, оо, Жараткан!»

тавафын аткаргандан кийин Меккеден Мединага кайтты.

Мына ошентип Пайгамбарыбыз Мухаммед (саллалаху алейхи васаллам) өзү да ажылыгын аткарып, мусулмандарга да ажылык ибадатынын эреже-жоболорун үйрөттү.

Талбай издеп тапсам экен изиңди

Талбай издеп тапсам экен изинди,
Узиндин топурагына сүртсөм кана жүзүмдү,
Жараткан буйруп көрсөт экен жүзүңдү,
О, Мухаммед! Хөңүрүм самайт сенин өзүңдү.

Ханаке, куттуу кербенге кездешип, сага барсам,
Хаанын жолдорунда чөл кумуна батсам,
Хөрчү түшүмдө нурдуу жамгырынды, ага кансам,
О, Мухаммед! Хөңүрүм самайт сенин өзүңдү.

Али менен Хасан, Хусайн дайыма эсибизде,
Аларга болгон сүйүү көкүрөктө, дулубизде,
Эртенки тахшар күнү кудай элдинде,
О, Мухаммед! Хөңүрүм самайт сенин өзүңдү.

Юнус мактайт сени өзүңүн ырларында,
Сени сактайт көкүрөк сырларында,
Уздеп сени бөлөк элде, бөтөн жерде,
О, Мухаммед! Хөңүрүм самайт сенин өзүңдү.

Юнус Эмре

СУРООЛОР

Үйрөнгөн маалыматтарыбызды агы бир жолу бышыктап алалы

Төмөнкү сүйлөмдөрдүн туурасын ТУУРА деп, катасын КАТА деп белгилегиле

1. Ажылык – бул жылдын белгилүү күндөрүндө ихрамга кирип, Кааба менен анын айланасындагы касиеттүү жерлерди ибадат ниети менен зыярат кылуу. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
2. Каабанын тегерегинде чоң жерге курулган мечит «Харам мечити», же болбосо «Хараму шариф» деп аталат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
3. Каабаны жети жолу айлануу «саай» деп аталат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
4. Каабаны бир жолу айлануу «таваф» деп аталат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
5. Ажылыктагы ихрам - бул жалган дүйнө менен дүнүйөнүн маанилүү эмес экендигин, Алланын алдында бардык адамдар тараптын тиштериндей бирдей экендигин билдирет. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
6. Арафат вакфасы – элдердин кыямат күнү өз кабырларынан туруп, топ-топ болуп махшар майданында топтоло тургандыгын эске түшүрөт. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
7. Ажылыкта ихрамсыз өткөнгө болбой турган чектер (жерлерге) «микат жери» деп аталат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
8. Пайгамбардын мечити «Масжиду-н-Набави» куттуу Медина шаарында жайгашкан. ☐ ТУУРА ☐ КАТА

Өзүбүздү текшерели

1. Төмөнкүлөрдөн кайсынысы жер жүзүндө эң биринчи салынган сыйынуучу жай болуп эсептелет?

- а) Пайгамбарыбыздын мечити – Масжиду-н-Набави
- б) Акса мечити – Масжиду-л-Акса
- в) Кааба
- г) Куба мечити – Масжиду-л-Куба

2. Төмөнкүлөрдөн кайсынысы ажылыктын парздарынан?

- а) Каабаны таваф кылуу
- б) Муздалифада вакфада туруу
- в) Шайтанга таш ыргытуу
- г) Азирети Пайгамбардын кабырына зыярат кылуу

3. Төмөнкүлөрдөн кайсынысы ихрамга кирген адам үчүн тыюу салынган эмес?

- а) Атыр (миск) себинүү
- б) Чачты кыскартуу
- в) Уктоо
- г) Тырмак алуу

4. Кайсы убакта аткарылган умра ажылыктын сообу менен бирдей болот?

- а) Курман айтта
- б) Рамазан айында
- в) Мухаррам айында
- г) Ысык мезгилдерге

5. Каабаны жети жолу айлануу эмне деп аталат?

- а) Вакфа
- б) Саай
- в) Ихрам
- г) Таваф

6. Төмөнкүлөргөн кайсынысы ажылыктын парздарынан эмес?

- а) Ихрамга кирүү
- б) Каабаны таваф кылуу
- в) Муздалифада вакфада туруу
- г) Арафатта вакфада туруу

7. Пайгамбарыбыз аткарган ажылык эмне деп аталат?

- а) Парз ажылыгы
- б) Коштошуу ажылыгы
- в) Улуу ажылык
- г) Коштошуу кутбасы

8. Ажылыктын убактысынан башка учурда ихрамга кирип, Каабаны таваф кылып, андан соң Сафа менен Марванын ортосунда саай кылуу таризинде (түрүндө) аткарылган ибадат эмне деп аталат?

- а) Умра
- б) Таваф
- в) Ажылык
- г) Ихрам

9. Төмөнкүлөргөн кайсынысы ажылыктын парз болуусунун шарттарынан эмес?

- а) Мусулман болуу
- б) Акылы жайында жана балагатка жетүү
- в) Өз алдынча сапарга чыкканга укугу бар болуу
- г) Кырк жаштан өтүү

10. Медина шаарында Азирети Пайгамбарыбыздын кабыры орун алган жер эмне деп аталат?

- а) Равза-у мутаххара
- б) Ыйык Кааба
- в) Акса мечити
- г) Хажару муаллака

Төмөнгөү бош орундарга кашаанын ичиндеги ылайыктуу сөздөргү койгула

(зам-зам / күнөөсүз / тирүү кезимге / ихрам / макаму Ибрахим / Кааба / Мина)

1. Ибрахим пайгамбардын Каабаны куруп жатканда тепкич катары колдонгон жери, же болбосо адамдарды ажылыкка чакырууда ажылыкка чакырган адамдын чыга турган ташы орун алган жер деп аталат.
2. Ибрахим Пайгамбардын уулу Исмаилды курмандыкка чалуу үчүн алып барган жердеп аталат. Азыркы учурда да курмандыктар ушул жерде мууздалат.
3. Харам мечитинин ичинде, Каабанын жанынан чыккан суу деп аталат.
4. Ажылыкка барган учурубүздө сөзсүз түрдө кийишибиз керек болгон бул жалган сүйнө менен дүнүйөнүн маанилүү эмес экендигин, Алланын алдында бардык адамдар тараптын тиштериндей бирдей экендигин билдирет.
5. Ыйыкны айланган мусулмандар күндүн айланасында айланган планеталар, же болбосо ядронун айланасында айланган электрондор сымал Улуу Аллага ибадат кылышат.
6. Азирети Пайгамбарыбыз минтип айткан: ««Кимге ким мен көз жумган соң мага зыярат кылган болсо зыярат кылгандай болуп эсептелет».
7. «Жаман сөздөргү сүйлөбөй жана чоң күнөөлөрдү жасабастан ажылык кылган адам энесинен жаңы төрөлгөн наристегей абалда үйүнө кайтат».

АЛЛА ТААЛАГА МОЮН СУНГАНДЫГЫБЫЗДЫН
БЕЛГИСИ

КУРМАНДЫК

- ✿ *Хурмандыктын аныктамасы*
- ✿ *Хурмандыктын бизге берген пайдалары*
- ✿ *Хилдер курмандык чарат?*
- ✿ *Хурмандыкка чарына турган маалдар*
- ✿ *Хурмандык кантип чарынат?*

- ✿ *Назир курмандыгы*
- ✿ *Акика курмандыгы*
- ✿ *Хайалыбарыбыз Мухаммед (саламаталлахи алейхи вассалам) жана курмандык*

ДОСТУК СЫНАГЫ

Түндөрдүн биринде Ибрахим пайгамбар түшүндө уулу Исмаилди курмандыкка чалгандыгын көрөт. Удаама-удаа бир канча ирет окшош түштү көргөн Ибрахим пайгамбар бул түш ага жөнөтүлгөн вахий (Алланын берген аяны) экендигин түшүнөт. Алла Таала ага өзүнүн карачечекей уулун курмандыкка чалуусун буйруган эле.

Улуу Жараткан Ибрахимге жашы өтүп улгайып калган кезинде бир перзент берген болчу. Эми минтип чоңоюп балагатка жетип, анан да аябай жакшы көргөн уулун курмандыкка чалуусун буйруп жатат. Албетте, бул Алланын досу (Халилуллах) болгон Ибрахим үчүн өтө оор достук сынагы эле.

Ошентип, эртеси күнү эрте менен Ибрахим пайгамбар уулу Исмаилди жанына алып Меккеден Минаны карай жолго чыгышты. Мина тоосуна жетип келгенден кийин көргөн түшүн баштан-аяк уулуна түшүндүрө баштады. Алланын алар үчүн өтө оор сыноо койгондугун айтып уулуна мындай геди:

«Кулунум, түшүмдө сени курмандыкка чалып жатыпмын. Бул тууралуу сен эмне дейсиң?»

Атасынын айткандарын угуп отурган Ысмайыл атасынын айткандарына таңданган да, тынчсызданган да жок. Өмүр менен жашоону берген да, кайра алган да Жалгыз Алланын өзү эмеспи!? Ага өмүрдү берген Алла эми андан өмүрүн кайтарып алууну каалап турат. Мына ушундай ойлор менен алпурушкан Исмаил чын ыкластан жана таваккул менен өзүн Алланын буйругуна чындап моюн суна тургандыгын билдирип мындай геди:

«Атаке! Сен буйрулган ишти аткаргын! Буурса, менин сабырдуу экендигиме күбө болосун».

Уулунун мындай жообу Ибрахим пайгамбарды бир чети аябай сүйүндүрдү, бир чети таасирлентти. Көздөрүнө жаш толду. Мына ушундай терең ыймандуу уулун карап Алланын ага ыймандуу перзент бергендиги үчүн шүгүр кылды.

Ошентип, Ибрахим пайгамбар уулун көмкөрөсүнөн жаткырып, Алла Тааланын буйругун аткарууга бел байлады. «Оо, Жараткан Алла Таалам! Мынакей буйругуңду орундатып

жатамын» - деп, «Бисмилла» айтып бычакты тартаарда, Ырайымдуу Боорукер Алла Тааланын буйругу менен Жебрейил периште бычакты өткөрбөй кармап турган эле. Ибрахим Пайгамбардын чын ыкластан, баласына тарткан бычагы өтпөдү, бычакты экинчи жолу тартты. Бул жолу да бычакты өткөрө албады. Ошондо Алла Таала төмөнкүдөй буйурган: «Эй, Ибрахим! Акыйкатта (бизге чын ыкласың менен моюн сунгандыгыңды көргөн) түшүндү (иш жүзүндө аткарып) орундаттың (жана бизге чын ыкластан моюн сунгандыгыңды көрсөтө алдың). Албетте, бул (Ибрахимдин өз уулун курмандыкка чалууга буйрулушу) ачык-айкын сыноо гана. Биз (Исмаилдин ордуна Ибрахимге) чоң бир (кочкор союуну) курмандыкты (орун басар кылып) бердик» (Сафат сүрөсү, 104-107-аяттар).

Мына ошол кезде Жабраил периште Улуу Алла Тааланын буйругу менен бейиштен бир кочкор алып келди. Ибрахим пайгамбар сүйүнүчтүн көз жашына буулугуп, жерге жаткан баласын тургузду. Уулун көкүрөгүнө кыса кучактап, аны кайрадан ыроологон Улуу Аллага алкыш айтты. Андан соң Жабраил периште алып келген кочкорду курмандыкка чалды.

Бул окуя менен Алла Таала Ибрахим пайгамбар менен анын үй-бүлөсүнүн Аллага аябай берилгендиги менен сабырдуулугун периштелерге жана жаамы адамзатка көрсөттү. Ибрахим пайгамбар менен уулу Исмаилди пайгамбар Алланын буйругуна эч кылчактабастан толук моюн сунушту жана мына ушундай оор сынакта да ийгиликке жетишти.

КУРМАНДЫК ДЕГЕН ЭМНЕ?

Курмандык деген эмне?

✍ Курман айт күндөрү белгилүү мал-жандыктарды мууздоо аркылуу жасалган ибадат «курмандык» («курмандык чалуу») деп аталат.

😊😊😊 Курмандык чалуу важиб.

📖 Курмандык чалуу ибадаты Ислам дини келгенге чейин эле бар болчу. Ибрахим пайгамбар уулу Исмаил пайгамбардын ордуна Алла Таала тарабынан жиберилген кочкорду курмандыкка чалган. Мына ошентип Азирети Ибрахимден баштап бардык пайгамбарлар курмандык чалуу ибадатын орундатып, өз үмөттөрүнө үйрөтүп келишкен.

✍ Бизге курмандык чалуу ибадаты качан жана кантип аткарыла тургандыгын Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи васаллам) өзү үйрөтүп кеткен. Курмандык чалуу ибадаты талап кылынган (важиб болгон) адамдын курмандык чалуу ибадатынын ордуна кайыр-садака берүүсү, намаз окуусу ж.б.у.с. ибадаттарды аткаруусу курмандык чалуу ибадатынын ордуна өтпөйт.

Курмандык качан чалынат?

– Курмандык Курман айттын биринчи, экинчи жана үчүнчү күндөрү чалынат. Курман айттын үчүнчү күнү күн баткандан кийин курмандык чалынбайт.

Алла Таала мындай буйурат:

«Жаратканың үчүн намаз окугун жана курмандык чалгын!»

Кавсар сүрөсү, 2-аят

Алла Таала мындай буйурат:

«Биз (силерден мурдагы момун үмөттөрдөн да) бардык үмөткө Алланын атын эскерүүлөрү үчүн (Алла) аларга ырыска кылып берген үй жаныбарларынан курмандык чалууну буюрганбыз»

Хаж сүрөсү, 34-аят

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан хадис:

«Мүмкүнчүлүктөрү болгон абалда курмандык чалбагандар биздин мечитке жолобосун!»

Ибн Маажжа, Агахи, 2

КУРМАНДЫКТЫН БИЗГЕ ТИЙГИЗГЕН ПАЙДАЛАРЫ

КУРМАНДЫК ЧАЛУУ

- * Бизди Аллага жакындатат.
- * Аллага моюн сунууга жана Анын буйруктарына баш ийүүгө тарбиялайт.
- * Алланын бизге берген ырыскысын башкалар менен тең бөлүшүүгө тарбиялайт.
- * Коомчулуктагы сүйүүнү жана камкордукту, кайрымдуулукту өөрчүтөт.

Улуу Алла Таала Өзүнүн буйруктарына чын дилден баш ийип аткаргандарды сүйөт. Жалкоолонбой ибадат кылган адамдарга ыраазы болот. Биз дагы курмандык чалуу менен Алланын буйругун аткарган болуп эсептелебиз. Натыйжада Алла бизге ыраазы болот. **Чылынган курмандыктар Алланын алдындагы биздин даражабызды бийиктетет.**

Сүйүктүү Пайгамбарыбыз мындай деп буйурган:

«Курмандык чалуу – курман айткан адам баласын Аллага жакындата турган эң бир шарапаттуу ибадат болуп саналат. Чалынган курмандыктын каны жерге тийе электе Алланын курмандык чалган адамдын даражасын көтөрөт. Андыктан курмандыгыңарды өз каалооңор жана чын көңүлүңөр менен чалгыла».

(Тирмизи, Агахи, 1).

Курмандык чалуу бизге Алла ыроологон ырыскыларды башкалар менен тең бөлүшкөнгө тарбиялайт.

Курман айтта союлган малдын этин кегей-кембагалдарга таратып аларды кубантабыз. Мунун натыйжасында алардын кубанычынан өзүбүздү бактылуу сезип, ошол эле учурда акыретке албан соопторду даярдайбыз.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи васаллам) бир кой сойот. Союлган койдун бир далысынан башка бардык этин элдерге таратып бергенден кийин Аиша энебизден мындай деп сурайт:

– Койдун этинен бизге эмне калды?

– Болгону далы гана калды, – деп жооп берет. Анык даанышман Пайгамбар акыреттеги соопчулукту эске алып: – Андай эмес. Бир далыдан башка баардыгы бизге калды деп айтсаң – геди.

(Тирмизи, Сыфату-л-кыяма, 33)

Бизге жан, мал-мүлк тартуулаган жалгыз Алла Таала. Андыктан курмандык чалып жатканыбызда Азирети Ибрахим сыяктуу бардык нематтардын Аллага таандык экендигин ойлоп, Анын буйруктарына чын ыкластан моюн сунарыбызды көрсөтүшүбүз керек. Курмандык чалуу Аллага моюн сунууга жана Анын буйруктарына баш ийүүгө тарбиялайт.

Алла Таала мындай деп буюрат:

«Эй, Ибрахим! Түшүңдө өзүңө буйрулганды орундатып Биздин буйругубузга болгон дилгирлигиңди иш жүзүңдө көрсөтө алдың. Аныгында бул ачык бир сыноо эле. Биз анын ордуна чоң курмандык ыроолодук».

(Сафпат сүрөсү, 105-107-аяттар).

Курмандык эт сатып алууга мүмкүнчүлүгү жок жакыр бүлөлөр үчүн чоң жардам. Мындай керемет иш-чара кегей менен байлардын арасындагы көрө албастык жана кызгануу өңдүү залакалуу жоруктарды жокко чыгарат. Социалдык тең салмактуулуктун сакталышын камсыздайт. Курман айт күндөрүңдөгү конокко баруу, мейман тосуу өңдүү иш-чаралар элдин ынтымагын, биримдигин бекемдейт. **Коомчулуктагы сүйүүнү жана камкордукту, кайрымдуулукту өөрчүтөт.**

Алла Таала мындайча буюрат:

«... Алланын атын оозанып союлган курмандыктын этинен өзүңөр жеп, кегей-кембагалдарга да бергиле»

(Хаж сүрөсү, 28-аят).

Курмандык чалуу кимдерге важип?

- * Акыл-эси жайында болгон,
- * Балакатка жеткен,
- * Эч кимге көз каранды болбогон,
- * Сапарга чыкпай турган
- * Динибиз койгон талаптарга ылайык бай деп эсептелген

Ар бир
мусулмандын

Курман чалуусу
ваажип.

Курмандык чалына турган жаныбарлардын түрлөрү

- ✓ Майда жандыктардан кой жана эчки;
- ✓ Бодо малдан уй жана төө курмандыкка чалынат.

1 жашка
толгон
Кой

1 жашка толгон кой
1 киши үчүн курмандыкка чалынат.

1 жашка
толгон
Эчки

1 жашка толгон эчки
1 киши үчүн курмандыкка чалынат.

2 жашка
толгон
Уй

2 жашка толгон бодо мал **1ден 7ге**
чейинки адам тарабынан ортоктошо
курмандыкка чалынат.

5 жашка
толгон
Төө

5 жашка толгон төө **1ден 7ге** чейинки
адам тарабынан ортоктошо
курмандыкка чалынат.

Курмандыкка чалына турган жаныбарлардын

- ✓ Дени сак болушу керек,
- ✓ Тишинин көбү бүтүн болушу керек жана сокурлук өңдүү айыбы болбошу керек.

КУРМАНДЫК КАНТИП ЧАЛЫНАТ?

- ✿ Союла турган мал мууздала турган жерге аярап, кыйнабай алынып келинет.
- ✿ Сол капталы менен кыбылага каратып жаткырылган соң, колу-буту байланат.
- ✿ Андан соң Алланы улуктап такбир айтылат.
- ✿ Мууздай баштагандан тарта жандыктын жаны толук чыгып бүткөнгө чейин «Бисмиллахи Аллаху акбар» деп айтып туруу зарыл.

Курмандык чалып жатып:

اِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّٰهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ

«Шек-күмөнсүз менин намазым, ибадаттарым, жашоом жана өлүмүм ааламдардын Жаратуучусу - Алла үчүн» деген дубаны окуу сүннөт.

Ташрик такбири

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَللّٰهُ اَكْبَرُ
اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَضِ لِلّٰهِ الْحَمْدُ

«Аллаху акбар, Аллаху акбар, Лаа илааха илламааху валлаху акбар. Аллаху акбар ва лиллахил хамд».

Дубанын кыргызча мааниси:

«Алла Улуу! Алла Улуу! Аллаган башка кудай жок. Алла Улуу! Алла Улуу. Бардык алкыш Аллага таандык».

✍ Курмандыкты малдын ээсинин мууздаганы дурус. Эгер мал сойгонду билбесе, билген бир мусулман адамга сойдуруп, жанында дуба кылып туруусу дагы да сооптуу.

Курмандыкты союп жатканда эмнелерге көңүл буруу керек?

- ❖ Малды сойо билген бир мусулманга сойдуруу абзел.
- ❖ Чалына турган малга ырайымдуу мамиле кылуу зарыл.
- ❖ Мүмкүн болсо малдын көздөрүн таңып, бутун байлаган дурус.
- ❖ Бычакты курчутуп, анан колдонуу зарыл.
- ❖ Курмандык чалына турган жай таза болушу керек.

Чалынган курмандыктын этин кандай бөлүштүрүү керек?

- ❖ Негизинен союлган малдын эти үчкө бөлүнөт.
- Биринчи бөлүгү кедей-кембагалдарга таратылат.
- Экинчи бөлүгү тууган-урукка, кошуналарга жана келген меймандарга берилет.
- Үчүнчү бөлүгү болсо, мал ээсинин өзүндө калат.

✍ Курмандык чалган адам эгер кааласа, эттин баарын колунда жок адамдарга бөлүштүрүп берсе болот.

Курмандыкка чалынган малдын териси эмне кылынат?

- 😊 Чалынган малдын териси зекет алууга укугу бар адамдарга садака катары берилет.
- 😊 Же мечит, мектеп, бейтапкана сыяктуу жайларга берилсе да болот.
- 😊 Динибиз ылайык көрбөгөн жерлерге берүүгө болбойт.

НАЗИР КУРМАНДЫГЫ ☺☺☺

✍ Алланын ыраазылыгы үчүн курмандык чалууга берилген сөздүн негизинде чалына турган курмандык – «Назир курмандыгы» деп аталат. Назир курмандыгын чалуу ар бир мусулманга важиб.

Назир курмандыгы эки түргө бөлүнөт:

1. Шарт коюга байланышкан назир курмандыгы

☞ «Энекем айыгып кетсе, Алла ыраазылыгы үчүн курмандык чалам» сыяктуу шарт койуп, атаган болсок, шарт орундалары менен курмандык чалышыбыз керек.

2. Шартсыз назир курмандык

☞ «Мен Алла ыраазылыгы үчүн бир курмандык чалам» деген сыяктуу сөз оозу-буздан чыккан болсо, аны сөзсүз убакыт таап орундатышыбыз кажет. Эгер «үшүл дүйшөмбү күнү Алла ыраазылыгы үчүн курмандык чалам» дей турган босок, айтылган күнү убаданы аткарышыбыз керек.

Назир курмандыгы үчүн кайсы жанабарлардан чалууга болот?

✓ Кой, эчки, уй жана төө сыяктуу жаныбарлардан назир курмандыгын чалсак болот.

✗ Тоок, короз сыяктуу жаныбарлардан курмандык чалынбаганы сыңары, бул жаныбарлар назир курмандыгына да жарабайт.

Назир курмандыгынын эти кандайча бөлүнөт?

✓ Назир ниетинде чалынган курмандыктын бардык эти колунда жокторго таратылышы керек.

✗ Курмандыктын ээси өзүнүн назир курмандыгынын этинен жебеши керек.

✗ Ошондой эле курмандыктын этинен атасы, энеси, жубайы, балдары, чоң

ата, чоң энеси да жебеши керек. Тери, ичеги-карын сыяктуу нерселеринен да пайдаланышпайт. Эгер жеп койгон болсо, ошол желип кеткен нерсенин наркында кайыр-садака берилиши керек.

АКИКА КУРМАНДЫГЫ ☺☺

✍ Жаңы төрөлгөн ымыркай үчүн Алла Таалага шүгүрчүлүк келтирүү максатында мал союу «Акика курмандыгы» деп аталат.

☺☺ Акика курмандыгын чалуунун өкүмү сүннөт.

📖 Аталган курмандыкты перзент төрөлгөн күндөн тарта балакатка жеткенге чейин чалууга болот. Ошентсе да

бала төрөлгөндөн жети күн өткөндөн кийин союунун артыкчылыгы бар.

✓ Акика курмандыгына кой, эчки, уй жана төө өңдүү жаныбарлардан чалууга болот.

✓ Акика курмандыгынын этин курмандыктын ээси жана анын жакындары жей алышат.

АЗИРЕТИ ПАЙГАМБАРЫБЫЗ ЖАНА КУРМАНДЫК

Сүйүктүү Пайгамбарыбыз Мухаммед (саллалаху алейхи васаллам) курмандык чалууга абдан маани берген. Медина шаарына көчүп баргандан кийин жыл сайын чын гилден курмандык чалып турган. «Пенделердин эч бири курман айт күнү Жаратканга жакындоо үчүн курмандык чалуудан өткөн жакшы бир иш кыла албайт» деп сахабаларын курмандык чалууга үндөгөн.

Алла Элчиси биринчи курмандыгын Улуу Көчтүн (хижранын) экинчи жылы курман айт күнү чалган. Мусулмандар менен көң бир аянтка барып айт намазын окуган. Андан соң кутба окуп, курмандык чалуунун абзел иш экендигин мусулмандарга маалымдаган.

Ошентип, «Оо, Жараткан Кудай Таалам! Бул кочкор курмандык чала албаган үмөтүмдүн жана өзүмдүн атымдан чалынат!» деп көпчүлүктүн атынан чоң кочкорду курмандыкка чалган. Жаныбарлар жерге жаткырылар замат: «Мен жүзүмдү көк асман

ды жана жерди Жаратканга бурдум. Мен Аллага ширк кошкондордон эмесмин. Намазым, кулчулугум, ибадаттарым, жашоом жана өлүмүм теңгеши жок саламдын Ээси үчүн. Мен моюн сунгандардын алгачкысымын.

Оо, Жараткан! Бул курмандык Сен үчүн. Муну Мухаммед жана анын үмөтүнөн деп кабылда!» деп дуба кылган соң «Бисмиллахи Аллаху акбар!» деген такбирдин коштоосунда мууздашкан (Тирмизи, Агахи, 22).

Аргактуу Пайгамбарыбыз (саллалаху алейхи васаллам) Алла Таала жараткан бардык макулуктарга аяр мамиле кылууну буйруган. Курмандыкка аталган жаныбарларга жасалган орой, копол мамилени эч качан жактырган эмес.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздан хадис:

«Алла Таала бардык макулуктарга аяр мамиле жасоону буйруган. Демек, өлтүрүлө турган айбанатты кыйнабай, жеңил жолдор менен өлтүргүлө. Муузда ла турган жандыкты кыйнабай, бачым мууздагыла. Бул ишке камынган адам бычагын жакшылап бүлөсүн, жаныбарга азап чектирбесин».

Ибн Маажжа, Агахи, 2

«Бир жолу Азирети Пайгамбарыбыз кой союуга бел байлаган бир адамга кезигип калат. Ал ошол маалда койгун бутун байлап жерге жаткырып койгондон кийин гана бычагын бүлөп жаткан болот. Анын мындай мерездиги менен орой жоругуна көңүлү ыраазы болбогон Алла Элчиси: «Байкуш жандыкты бир эмес он жолу өлтүргүң келип жатабы? Бычагыңды аны жерге жаткырбастан оболу кайрасаң болбойт беле?!» деп аны зекип койду».

Хаким, Мустаграк, IV, 231, 233

СУРООЛОР

Үйрөнгөн маалыматтарыбызды дагы бир жолу бышыктап алалы

Төмөнкү сүйлөмдөрдүн туурасын ТУУРА деп, катасын КАТА деп белгилегиле

1. Курмандык Улуу Жаратканга жакыңдоо жана Анын ыраазылыгын табуу максатында чалынат. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
2. Ар бир мусулман өмүрүндө бир жолу гана курмандык чалышы керек. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
3. Кой, эчкини бирден адам, ал эми уй менен төөнү бирден жетиге чейинки адам чалса болот. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
4. Назир курмандыгынын этинен курмандыктын ээси, анын ата-энеси, балдары жана неберелери жегенге болбойт. ☐ ТУУРА ☐ КАТА
5. Курмандыктын этин биротоло кембагалдарга таратышыбыз керек. ☐ ТУУРА ☐ КАТА

Өзүбүздү текшерели

1. Курман айтта курмандык чалуунун өкүмү эмне?

- а. Парз
- б. Важиб
- в. Сүннөт
- г. Мубах

2. Кайсы Пайгамбар курмандык жаатында оор сынакка кириптер болгон?

- а. Азирети Ибрахим - Азирети Исхак
- б. Азирети Давуд - Азирети Сулайман
- в. Азирети Жакып - Азирети Жусуп
- г. Азирети Ибрахим - Азирети Исмаил

3. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы курмандык чалуунун шарты эмес?

- а. Мусулман болуу
- б. Акыл-эси, саламаттыгы жайында болуп, балакатка жетүү
- в. Ден-соолуктун чың болушу
- г. «Белгилүү өлчөмдөгү» мал-мүлккө ээлик кылуу

4. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы жаш бала төрөлгөн кезде чалына турган курмандык болуп эсептелет?

- а. Акика курмандыгы
- б. Назир курмандыгы
- в. Хадий курмандыгы
- г. Курман айтта чалына турган курмандык

5. Төмөнкүлөрдүн кайсынысы курмандык ибадатынын бизге тийгизген пайдаларынан эмес?

- а. Бизди Аллага жакындатат.
- б. Күнүмдүк турмушубузду иретке келтирет.
- в. Аллага моюн сунууга жана Анын буйруктарына баш ийүүгө тарбиялайт.
- г. Алланын бизге берген ырыскысын башкалар менен тең бөлүшүүгө тарбиялайт.

Төмөнкү бош орундарга кашаанын ичиндеги ылайыктуу сөздөрдү жайгаштыргыла

**(бай/ Алла / башкасын / бүт бойдон / такыбаалыгыңар / азап / үчүнчү / ибадат-
тарым / уруксат / сүннөт).**

1. Курмандык – мал-жаныбызды үчүн арноонун абзелдигин эскертет.
2. «Шек-күмөнсүз менин намазым, , жашоом жана өлүмүм ааламдарды Жараткан Алла үчүн».
3. Назир ниетинде союлган жандыктын эти кегей-кембагалдарга та-
ратылышы керек.
4. «Мууздала турган жандыкты кыйнабай, бачым мууздагыла. Бул ишке камынган адам
бычагын жакшылап бүлөсүн, жаныбарга чектирбесин».
5. «Курмандыкка чалынган малдын эти да, каны да Аллага жетпейт. Аллага силердин
..... гана жетет».

ЖООПТОР

ОРОЗО бөлүмү

Үйрөнгөн маалыматтарыбызды дагы бир жолу бышыктап алалы

1 – туура, 2- туура, 3- туура, 4-ката, 5-ката, 6-ката, 7-ката, 8-туура.

Өзүбүздү текшерели

1-А, 2-Б, 3-В, 4-А, 5-Б, 6-В, 7-Г, 8-Б, 9-А.

Төмөнкү бош орундарга кашаанын ичиндеги ылайыктуу сөздөргү койгула

1.ырайым, кечирим, 2. саламаттык, 3. алтымыш бир, 4. каза 5. назир, 6. кадыр, 7. кечир, 8. раййаан.

ЗЕКЕТ бөлүмү

Үйрөнгөн маалыматтарыбызды дагы бир жолу бышыктап алалы

- ☐ «Белгилүү өлчөмдөгү» мал-мүлкү бар адамдар ☐ гинибизде бай деп эсептелинет.
- ☐ Алтын же күмүштүн кырдан бир бөлүгүн ☐ башкача айтканда % 2,5 ын зекет кылып беребиз.
- ☐ Мусулман адам өз небересине ☐ зекет бере албайт.
- ☐ Зекет берүү учурунда ☐ ибадат кылып жатканыбызды унутпашыбыз керек.
- ☐ Мечит, мектеп, бейтапкана өңдүү жерлерге ☐ жана жол, суу чыгаруу, көпүрө өңдүү иштерге зекет берилбейт.
- ☐ Зекет – бул бай адамдардын мүмкүнчүлүгүн ☐ кембагалдарга жеткирип, көпүрөлүк милдетти аткарат.
- ☐ Бай мусулмандын мал-мүлкүнүн белгилүү бир бөлүгүн ☐ гинибиз буйруган жерлерге берилиши «zeket» деп аталат.
- ☐ Сунган кол ☐ алган колдон жогору.
- ☐ Алтындын «белгилүү өлчөмү» ☐ 80. 18 грамм.
- ☐ Орто деңгээлде жашаган адамдын эки маал ысык тамагы же эки ысык тамактын акчасы ☐ фитр саркасынын эң төмөн өлчөмү болуп эсептелет.

Өзүбүздү текшерели

1-Г, 2-А, 3-В, 4-А, 5-Б, 6-Г, 7-В, 8-Г.

Төмөнкү бош орундарга кашаанын ичиндеги ылайыктуу сөздөргү койгула

1. тиленбеген, 2. мал-мүлкүндө, 3. дан, 4. жүрөгүн, 5. тазалайт

АЖЫЛЫК БӨЛҮМҮ

Үйрөнгөн маалыматтарыбызды дагы бир жолу бышыктап алалы

1– туура, 2 – туура, 3- ката, 4-ката, 5-туура, 6-туура, 7-туура, 8-туура.

Өзүбүздү текшерели

1-В, 2-А, 3-В, 4-Б, 5-Г, 6-В, 7-Б, 8-А, 9-Г, 10-А

Төмөнкү бош орундарга кашаанын ичиндеги ылайыктуу сөздөрдү койгула

1. макаму Ибрахим, 2. Мина, 3. зам-зам, 4. ихрам, 5. Кааба, 6. тирүү кезимде, 7. күнөөсүз

КУРМАНДЫК БӨЛҮМҮ

Үйрөнгөн маалыматтарыбызды дагы бир жолу бышыктап алалы

- 1– туура, 2-ката, 3-туура, 4-туура, 5-ката.

Өзүбүздү текшерели

- 1-В, 2-Г, 3-В, 4-А, 5-Б.

Төмөнкү бош орундарга кашаанын ичиндеги ылайыктуу сөздөрдү койгула

1. Алла, 2. ибадаттарым, 3. бүт бойдон, 4. азап, 5. такыбаалыгыңар

Түзөтүү:

Урматтуу жаш окурмандар!

"Менин сүйүктүү диним" китебинин, "Ибадаттарымды үйрөнүм келет 1" биринчи бөлүгүндө даараттын алынышы жөнүндө жаңылыш маалымат жазылгандыгы үчүн сиздерден кечирим сурайбыз.

Жаңылыштык: "1-колду чыканакка чейин жүйбүз" деп жазылган эле.

Аныгында: Даарат эки колду билектерибиз менен бирге жуу менен башталат.